

Inhoud

Inleiding.....	5
Van Kadernota 2020 tot Begroting 2020-2023.....	7
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière.....	10
Programma 2 Bestrijding van armoede.....	14
Programma 3 Welzijn en zorg	20
Programma 4 Veiligheid en leefomgeving.....	25
Programma 5 Dienstverlening en bestuur	28
Financiën	31
Algemene dekkingsmiddelen	32
Overhead.....	34
Vennootschapsbelasting	35
Paragraaf Lokale heffingen.....	37
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	47
Paragraaf Financiering.....	55
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.....	63
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	69
Paragraaf Verbonden partijen.....	75
Paragraaf Grondbeleid	94
Financiële begroting.....	104
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	105
Uiteenzetting financiële positie en de toelichting.....	114
Bijlagen.....	127

Inleiding

Voor u ligt de begroting 2020-2023 van de gemeente Zwijndrecht. Een begroting met een ongebruikelijk beeld. Voor het eerst heeft de gemeenteraad bewust en met overtuiging gekozen voor een niet sluitende begroting. Zwijndrecht wil daarmee een boodschap overbrengen: de kosten van het Sociaal Domein stijgen, terwijl de vergoedingen vanuit de Rijksoverheid, het leeuwendeel van de gemeentelijke inkomsten, onvoldoende stijgen om deze kosten te kunnen dekken. Echter, het ontbreekt de gemeente ook aan beleidsvrijheid om kosten en baten in balans te brengen. De basisvoorzieningen in onze gemeente moeten niet het kind van de rekening zijn, onze burgers moeten daar niet de dupe van worden. Daarom stelt de gemeente Zwijndrecht: of het Rijk geeft ons de ruimte om zelf beleid te maken, of het moet de hele rekening betalen.

Realisatie raadsprogramma

Deze bewuste keuze is terug te zien in de begroting die nu voor u ligt. De gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie zijn gezamenlijk hard aan de slag met de uitvoering van het raadsprogramma. Een vitale en eigentijds ingerichte organisatie, die kwalitatief en kwantitatief op sterkte is, is van groot belang. Vanuit de organisatie wordt, in zogenaamde gelegenheidscoalities, samen met partners gewerkt aan de realisatie van dit programma, dat in 2020 en verder zijn meerwaarde moet gaan laten zien.

Hoogtepunten raadsprogramma

We werken langs de lijnen van het raadsprogramma aan een Krachtig Zwijndrecht. De vier hoofdlijnen uit het raadsprogramma zijn bepalend voor deze begroting, zowel inhoudelijk als ten aanzien van de indeling.

De realisatie van het uitvoeringsprogramma, zoals de gemeenteraad dit in de eerste wijziging op de Programmabegroting 2019 heeft vastgesteld, krijgt steeds meer vorm. Deze begroting bevat dan ook geen inhoudelijke wijzigingen op die doelstellingen. Een toelichting hierop treft u in de afzonderlijke paragrafen.

De financiële opgave

Het college heeft bij de Kadernota 2020 een verwacht saldo van de begroting 2020-2023 gepresenteerd. Sinds dat moment is het financieel perspectief voor de gemeente gewijzigd. Zo is er in de Drechtraad een amendement aangenomen op de begroting van de GRD voor een taakstelling van € 5 miljoen. Deze taakstelling is van een kleinere omvang dan het uitgangspunt (de zienswijze van de gemeenteraad van Zwijndrecht) in de Kadernota 2020.

Een toelichting op het saldo van de voorliggende begroting en de uitsplitsing naar de lokale opgaven en het verwacht tekort van € 1,8 miljoen op het sociaal domein zijn opgenomen in het hierna volgende hoofdstuk "Van Kadernota 2020 tot Begroting 2020-2023".

Naast de kostenontwikkeling in het Sociaal Domein, heeft de gemeenteraad in de Kadernota 2020 ook vastgesteld dat voor de kostenontwikkeling in andere onderdelen in de begroting ombuigingen onvermijdelijk zijn. Bij de behandeling van de kadernota is afgesproken dat het college hiervoor voorstellen aan de gemeenteraad voorlegt. Deze ombuigingsvoorstellen zijn, na consultatie van de gemeenteraad, samengebracht in het voorstel voor de eerste wijziging op de begroting. In de recent gepubliceerde Septembercirculaire van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is

een nieuwe prognose gegeven voor de ontwikkeling van de gemeentelijke inkomsten uit het Gemeentefonds. Ook deze nieuwe cijfers zijn verwerkt in deze eerste wijziging op de begroting. Deze eerste wijziging en deze begroting moeten in samenhang worden gezien.

Tot slot

Het college biedt deze begroting aan in het vertrouwen dat we hiermee verder bouwen aan een krachtig Zwijndrecht. Uiteraard is er reden tot zorg. De ontwikkeling van de kosten, in het bijzonder in het Sociaal Domein, overstijgt de ontwikkeling van de inkomsten van de gemeente. Echter, er groeit veel meer dan alleen kosten. De realisatie van het raadsprogramma heeft nieuwe energie gegeven aan vertrouwde opgaven. Dit proces zorgt voor het versterken van de samenwerking met vertrouwde, maar ook met nieuwe partners. En, bij dit alles worden gemeenteraad, college en de organisatie verbonden door een gemeenschappelijk doel: een krachtig Zwijndrecht voor onze inwoners en ondernemers.

Ook in 2020 moet er veel werk verzet worden. In de vormgeving van beleid, maar ook in de uitvoering van plannen. Ook in de samenwerking binnen de Drechtsteden en in de regio Zuid-Holland Zuid zullen belangrijke en verstrekkende keuzes gemaakt moeten worden. Keuzes die ook de toekomst van Zwijndrecht zullen beïnvloeden. Keuzes die het college met vertrouwen tegemoet ziet.

En, zoals ook in de aanloop naar deze begroting is gebeurd, vraagt vertrouwen in de toekomst soms een aanpak die anders is dan verwacht. Daarmee houden raad, college en organisatie niet alleen elkaar, maar waar nodig ook hogere overheden scherp op onze opdracht in 2020 en in de jaren die daarop mogen volgen.

Het college van burgemeester en wethouders.

Van Kadernota 2020 tot Begroting 2020-2023

In onderstaande tabel is het verloop van het begrotingssaldo bij de Kadernota 2020 naar de begroting 2020-2023 weergegeven. De mutaties lichten we vervolgens toe:

	Van kadernota tot nu	2020	2021	2022	2023
A.	Saldo na Eerste bestuursrapportage 2019	45	-372	-416	367
B.	Kadernota 2020	-2.176	-2.944	-3.550	-3.647
	Saldo Kadernota 2020	-2.131	-3.316	-3.966	-3.280
C.	Mutaties in Kadernota 2020	-87			
D.	Mutaties na Kadernota 2020	-177	233	332	220
E.	Effect amendement Drechttraad	-580	-580	-580	-580
	Mutaties na Kadernota 2020	-844	-347	-248	-360
	Geactualiseerde begrotingssaldi	-2.975	-3.663	-4.213	-3.639

A en B. Saldo na Eerste bestuursrapportage 2019 en Kadernota 2020

Het saldo na de Eerste bestuursrapportage 2019 en de Kadernota 2020 was het uitgangspunt voor het opstellen van de Begroting 2020-2023.

C. Mutaties in Kadernota 2020

In de Kadernota 2020 stelden wij voor de bijdrage aan het MKB-katalysatorfonds ad € 77.000 en de bijdrage aan 75 jaar bevrijding ad € 10.000 niet mee te nemen in de Begroting 2020. Tijdens de behandeling van de kadernota in de raad werd duidelijk dat een meerderheid voorstander was van het wel verwerken van deze voorstellen ad € 87.000 voor 2020.

D. Mutaties na Kadernota 2020

	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
1.	Kapitaallasten	422	822	880	921
2.	Wijziging rekenrente	-502	-503	-436	-676
3.	Overig: salarissen, meicirculaire, belastingen	-97	-87	-112	-24
	Totaal mutaties na kadernota	-177	233	332	220

Kapitaallasten

In de Eerste bestuursrapportage 2019 heeft uw raad besloten tot fasering van kredieten in het jaar 2019. Dit heeft gevolgen voor de begroting van 2020 en verder, doordat de afschrijving begint in het jaar nadat de investering heeft plaatsgevonden. Fasering van kredieten leidt tot een voordeel op de kapitaallasten.

Wijziging rekenrente

Bij het opstellen van de Begroting 2020 bleek uit de berekening van de omslagrente dat deze te hoog was en van 2% naar 1,5% moest worden bijgesteld. Dat heeft voor het grootste deel geen invloed op

het begrotingssaldo behalve voor het onderdeel riolering. De lagere omslagrente leidt tot lagere lasten. Het voordeel is voor het taakveld riolering in de voorziening riolering gestort, waardoor een nadeel voor het resultaat ontstaat. Hierdoor blijven de inkomsten uit de rioolheffing bestemd voor rioeringswerkzaamheden.

Overig

Tussen de Kadernota 2020 en het opstellen van de Begroting 2020 worden de budgetten en berekeningen doorgelopen en waar nodig gecorrigeerd. Dat leidt tot verschillende kleine aanpassingen op het gebied van bijvoorbeeld de berekening van de salarislasten, meicirculaire en belastingen/heffingen.

E. Effect amendement Drechttraad

In de Kadernota 2020 is ingezet op een amendement op de Begroting 2020 van de GRD van € 10 miljoen. In de Drechttraad is een amendement aangenomen van € 5 miljoen. Dit heeft een nadelig effect ad € 580.000 op het resultaat van de Begroting 2020-2023.

De mutaties onder C, D en E leiden tot onderstaand beeld van de Begroting 2020-2023 op basis van de afspraken die zijn gemaakt bij de kadernota ten aanzien van de tekorten op het Sociaal Domein en de dekking van lokale voorstellen.

	2020	2021	2022	2023
Geactualiseerde begrotingssaldi	-2.975	-3.663	-4.213	-3.639
Benodigde dekkingsvoorstellen	1.195	1.883	2.434	1.860
Verwacht saldo Begroting 2020 – 2023	-1.780	-1.780	-1.780	-1.780

Begroting 2020 – 2023

PROGRAMMAPLAN

Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière

1.1 Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is een mooie gemeente om te wonen en te werken. Om evenwicht in de bevolkingssamenstelling te krijgen en daarmee voorzieningen in stand te kunnen houden, is het noodzakelijk de woningvoorraad te veranderen en banen te creëren. We maken hierover afspraken met de woningcorporaties en zetten in op een banenstrategie. Bij de nieuwbouw van woningen focussen we op de ontwikkeling van woningen in het midden- en duurdere segment, zoals bijvoorbeeld in programma Spoorzone en de oeverontwikkeling. Binnen deze kaders brengen wij de projecten Noordoevers en Stationskwartier in uitvoering. Samen met de regio werken we aan het realiseren van economische groei, het stimuleren van het ondernemersklimaat, het verbeteren van het vestigingsklimaat en het versterken van de dienstverlening aan ondernemers. Tevens investeren we in de beroepsbevolking. Dat doen we door het stimuleren van opleidingen met baanperspectief, passend opleidingsaanbod en stageplaatsen in samenwerking met scholen en het bedrijfsleven.

Om een aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, is het belangrijk dat de openbare ruimte van goede kwaliteit is en aansluit bij de behoeften van bewoners, partners en bedrijven. Om te zorgen dat de kwaliteit gewaarborgd blijft, is het noodzakelijk om het buitentoezicht op nieuwe bouwwerken te handhaven. De aanwezigheid van kwalitatief hoogwaardig groen speelt een belangrijke rol. Een mooi groene woon- en werkomgeving en de aanwezigheid van een aantrekkelijk en goed te bereiken buitengebied zijn belangrijke vestigingsvoorwaarden voor zowel inwoners als bedrijven. Bovendien heeft groen meerwaarde op thema's als identiteit, gezondheid, leefbaarheid, klimaat en biodiversiteit. Hiertoe zal de groenvisie in uitvoering worden genomen. Met investeringsprojecten hebben we de mogelijkheid een deel van de openbare ruimte opnieuw in te richten. Daarbij is duurzaamheid een belangrijk aandachtspunt, zoals klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit. Voor het verwarmen van onze gebouwen (verduurzamen warmtevraag door het uitfaseren van aardgas) lijken warmtenetten meestal een kansrijke optie.

Daarnaast zal ruimte moeten worden gezocht voor opwekking van duurzame warmte en elektriciteit. Bij een grote aanpak vervangen we de bestaande situatie zoveel mogelijk. Bij een herinrichting zijn er mogelijkheden voor verandering en is participatie intensiever dan bij een grote aanpak. Een voorbeeld van een herinrichting is het project Veerplein.

Ook grootschalige recreatie en groen spelen een rol in de leefbaarheid van de gemeente. Wij ronden daarom de projecten in het Buitengebied af (polder Buitenland en Hooge Nesse/Veerplaat) en richten ons op een passende inrichting van het Develpark. Er wordt gewerkt aan een voorstel voor invulling van het Develpark als zijnde stadspark, waarbij gezelligheid, goed gebruik, levendigheid, beleevingswaarde, gebruikswaarde en toekomstwaarde geborgd worden. De opgaven op het gebied van het beheer van het gemeentelijk vastgoed liggen op multifunctioneel gebruik en duurzaamheid. We zorgen ervoor dat de accommodaties, zoals wijkgebouwen en sporthallen, voldoen aan de eisen van deze tijd en aantrekkelijk zijn voor (potentiële) gebruikers. We blijven investeren in het verduurzamen van onze accommodaties, waarbij we toewerken naar energieneutraal in 2035.

1.2 Wat willen we bereiken

Ambities	Doelstellingen
1) Een evenwichtige bevolkingssamenstelling	a) We kennen een evenwichtige bevolkingssamenstelling en kwalitatieve en gevarieerde woningvoorraad. b) We stimuleren betrokkenheid van inwoners en de sociale cohesie in wijken en buurten. c) We stimuleren arbeidsparticipatie.
2) Het in stand houden van voorzieningen	d) We dragen zorg voor een goede aansluiting van gemeentelijke voorzieningen bij de huidige en toekomstige wensen van gebruikers.
3) Een aantrekkelijk aanzicht van Zwijndrecht	e) We streven naar een verbetering in ruimtelijke kwaliteit en een openbare ruimte waarin het prettig wonen en recreëren is.

1.3 Wat gaan we daarvoor doen

Ambitie 1:
• We stellen het Woonplan Zwijndrecht 2020-2030 vast en voeren de daarin opgenomen woonagenda uit. De woningbouwstrategie (vastgesteld door de raad op 14 mei 2019) en de PALT-afspraken 2018-2023 (ondertekend op 18 maart 2019) maken integraal onderdeel uit van dit woonplan. • Met betrekking tot de bouwgrondexploitatie geven we verantwoord uitvoering aan beleidsvoornemens. We ronden in 2020 het voorzieningencluster Heerjansdam af en zetten Euryza voort (t/m 2024). Daarnaast zijn nieuwe grondexploitaties in voorbereiding, onder andere de Buizerdstraat, Van 't Hofflocatie en Noordoever. • We betrekken inwoners via formele platforms (bijvoorbeeld Wijkplatforms, Wmo Adviesraad, Sportplatform), via participatietrajecten binnen projecten en we faciliteren initiatieven (bijvoorbeeld via PAK AAN!). • Via de Buurtaanpak werken we onder andere aan het bevorderen van sociale cohesie en prettig samenleven in de meest kwetsbare buurten van Zwijndrecht.
Ambitie 2:
• We maken werk van een portefeuillestrategie voor het gemeentelijk vastgoed, waaronder een meerjarenonderhoudsplanung per accommodatie. We doen investeringen om de accommodaties te verbeteren en moderniseren, waarbij we voldoen aan de eisen van de tijd. • We gaan verder met het moderniseren en verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed. • We actualiseren vastgoedinformatie en ondernemen acties om de bezettingsgraad te optimaliseren. • We bereiden investeringen voor in het Develpark: investeringen in een zwembad en op de kinderboerderij.
Ambitie 3:
• We voeren de projecten uit het Investeringsprogramma (IP) uit om de openbare ruimte op te knappen. Een voorbeeld is de herinrichting van Veerplein en omgeving. • We faciliteren in het sneller mogelijk maken met verkorte procedures van initiatieven voor woningbouw. • Recreatieve Hotspots: We ronden de projecten in het buitengebied af door de inrichting van fase 2 in Polder Buitenland en de realisatie van het Natuur-educatief centrum op de Hooge Nesse. Voor het Develpark maken we een integraal plan dat het gebruik van het park vergroot en een bijdrage

levert aan de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats. Ook word het Develpark een evenemententerrein.

- Spoorzone: We brengen het Stationskwartier in uitvoering. Voor de verbetering van de bereikbaarheid en de leefkwaliteit rondom het station veranderen wij de infrastructuur. De inrichting van de infrastructuur in de Spoorzone leggen wij vast in een kwaliteitsdocument voor de openbare ruimte, waarbij duurzaamheid, toekomstbestendigheid en klimaat adaptief leidraad is.
- We benutten groen om de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte te verbeteren. Daarmee dragen we ook in positieve zin bij aan de thema's gezondheid, leefbaarheid, klimaat en biodiversiteit. De Groenvisie "Groen Leeft" is daarvoor de leidraad.

1.4 Effectmeting

(Verplichte) beleidsindicator	Nulmeting	Doel 2020	Doel 2022
Gemiddelde WOZ waarde (€1.000) (2018)	182	-	-
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen) (2016)	3,3	>	>
Demografische druk %; de som van het aantal personen 0-20 jaar en 65 jaar e.o. in verhouding tot personen 20-65 jaar (2019)	80,1	Gelijk	Gelijk
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens in € (2019)	839	-	-
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens in € (2019)	869	-	-
Ontwikkeling bestaande circa 35 woningbouwlocaties, afname 600 goedkopere wooneenheden ** (voorraad per 01/2016)	6.711	<	<
Ontwikkeling bestaande circa 35 woningbouwlocaties, toename 4.900 duurdere wooneenheden ** (voorraad per 01/2016)	19.686	>	>

Bron; www.waarstaatjegemeente.nl

** Bron: Woonplan Zwijndrecht 2020-2030. Op 1 januari 2018 is al meer dan de helft van de opgave gerealiseerd (323 wooneenheden in de goedkopere sector minder). Bij de vaststelling van de woningbouwstrategie is doelstelling verhoogd van 1.400 naar 4.900 woningen. De uitvoering van de woningbouwstrategie zal het ertoe leiden dat het aandeel duurdere koopwoningen in elk geval toeneemt van 15% naar 20%.

1.5 Wat mag het kosten

Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-12.726	8.288	-4.438	-14.113	4.965	-9.148	-14.915	6.304	-8.611
Mutaties reserves	-2.573	1.867	-706	-20.668	21.708	1.040	-643	531	-112
Resultaat	-15.299	10.155	-5.144	-34.781	26.673	-8.108	-15.558	6.835	-8.723
- = Nadelig / + = Voordelig									

1.6 Verbonden Partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
GR Omgevingsdienst ZHZ	De Omgevingsdienst verricht voor de gemeente adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van de zorg voor het milieu en het omgevingsrecht en programma's en voert projecten uit op het gebied van milieu en ruimte. De omgevingsdienst is mede ondertekenaar van het Energieakkoord Drechtsteden.
Natuur- en recreatieschap IJsselmonde	In het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde (NRIJ) werken de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht samen.

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
	men. Het NRIJ behartigt de belangen van natuur, landschap en openluchtrecreatie in de gebieden van het NRIJ en voert regie over het beheer van deze gebieden. Het beheer zelf wordt uitgevoerd door Staatsbosbeheer. Een aantrekkelijk en goed bereikbaar buitengebied waarin natuurbeleving en recreatie mogelijk is, is een belangrijke vestigingsvoorwaarde voor inwoners en bedrijven. De uitvoering van Polder Buitenland wordt gedaan door het NRIJ.
GR Drechtsteden	De gemeenschappelijke regeling Drechtsteden draagt bij aan dit programma door het opstellen van een regionaal ruimtelijke structuurvisie, een regionale woonvisie, een regionaal woningbouwprogramma en een regionaal woonruimteverdelingsbeleid. Tevens draagt de GR bij aan dit programma door het opstellen van een regionaal programma voor geluidssanering, milieu en infrastructuur, een regionaal ISV-programma en een meerjarig-bodemsaneringsprogramma. Ook het adviseren over en het ontwerpen en voorbereiden van civieltechnische werken, het voeren van projectleiding en het houden van toezicht op de werken behoort tot de werkzaamheden.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf vanaf pagina 75.

Programma 2 Bestrijding van armoede

2.1 Inleiding

De bestrijding van armoede en de aanpak van schuldenproblematiek heeft in het raadsprogramma 2018 – 2022 "Krachtig Zwijndrecht" een prominente plek. We willen dat iedereen in Zwijndrecht onderdeel uitmaakt van de samenleving, dat iedereen de kans krijgt - jong of oud - om zich te ontwikkelen en zijn talenten in te zetten ten behoeve van die samenleving. We willen dat in de toekomst geen kinderen meer opgroeien in armoede. Enerzijds investeren we daarom bijvoorbeeld in het voorkomen van achterstanden in het onderwijs, vergroten van deelname aan sport- en cultuuractiviteiten en goede zorg op het goede moment. Anderzijds werken we aan het voorkomen en bestrijden van armoede en schulden, een betere aansluiting tussen werkzoekenden en beschikbaar werk en het creëren van banen. Vanuit deze brede blik werken we binnen dit programma aan:

- Het voorkomen van armoede en schulden (preventie, financiële zelfredzaamheid);
- Erger voorkomen (situaties in huishoudens onder controle, verzachten van de effecten van armoede, stressreductie, werken aan eigenwaarde en vertrouwen);
- Het doorbreken van armoede (duurzame oplossingen, werk, participatie, gericht minimabeleid);
- Besparen (door mensen vanuit een uitkering aan het werk te krijgen).

De aanpak en interventies die hieraan bijdragen zijn vastgelegd in het Deltaplan Armoede Zwijndrecht. De uitvoering van het Deltaplan vindt plaats met oog voor: a) de regionale context waarbinnen we opereren, b) bestaand(e) (regionale) regelingen en beleid, en c) de door de raad gestelde financiële kaders. We hebben ook de ambitie om middels lobby invloed uit te oefenen op het beleid van de rijksoverheid op dit domein.

De beste manier om armoede te voorkomen is werk. We zetten dan ook in op het creëren van extra banen in Zwijndrecht conform de ambitie uit de Groeiagenda van 30.000 banen in de regio. Samen met de regio werken we aan het realiseren van economische groei, het stimuleren van het ondernemersklimaat, het verbeteren van het vestigingsklimaat en het versterken van de dienstverlening aan ondernemers. Tevens investeren we in de beroepsbevolking. Dat doen we door het stimuleren van opleidingen met baanperspectief, passend opleidingsaanbod en stageplaatsen in samenwerking met scholen en het bedrijfsleven.

De inzet via het Deltaplan Armoede komt bovenop de huidige reguliere inspanningen en al bestaande lokale initiatieven. Een belangrijk deel daarvan is belegd in de gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD) en wordt uitgevoerd door de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD). Het gaat bijvoorbeeld om de collectieve zorgverzekering, het SMS-kinderfonds en het minimabeleid, maar ook om intensieve inzet om inwoners met een bijstandsuitkering te laten participeren of aan het werk te krijgen (Participatiewet). De regionale inspanning wordt lokaal aangevuld met voorzieningen als een kindpas, een outreachend team om (onzichtbare) armoede op te sporen en de inzet van Zwijndrecht Werkt.

2.2 Wat willen we bereiken

De ambities uit het raadsprogramma "Krachtig Zwijndrecht" zijn door de gemeentelijke organisatie samen met de maatschappelijke partners vertaald in vijf lijnen. Deze vijf lijnen vormen de outcome (de brede doelstellingen die worden nagestreefd) van de aanpak van armoede in Zwijndrecht:

- a) Meedoen met perspectief
- b) Generaties in de plus
- c) Armoede in beeld
- d) Van arm naar warm
- e) Samenwerken is de sleutel

Om dit te bereiken is het van belang dat we in Zwijndrecht het ondernemersklimaat stimuleren en dat we een aantrekkelijke gemeente zijn en blijven voor bedrijven om zich hier te vestigen. We creëren daarmee banen en kunnen vanuit een duurzame relatie met ondernemers zorgen voor maatwerktrajecten voor inwoners.

Ambities	Doelstellingen
1) Alle inwoners van Zwijndrecht doen mee. Betere kansen richting werk. Creëren van banen.	a) Meedoen met perspectief: - In Zwijndrecht kennen we de mensen die leven rond de armoedegrens persoonlijk, we bieden hen perspectief dat bij hen past en ondersteunen hen bij het toewerken naar dat perspectief. - Conform de regionale ambitie in de Groeiagenda van 30.000 banen in de regio in 2030, zetten we in op het creëren van extra banen in Zwijndrecht.
2) Halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in Zwijndrecht binnen deze raadsperiode	b) Generaties in de plus: We kennen de kinderen in Zwijndrecht die opgroeien in armoede en zorgen er voor dat zij zich kunnen ontwikkelen tot de financieel gezonde generatie van 2030.
	c) Armoede in beeld: Niet iedereen die in armoede leeft in Zwijndrecht is in beeld. We gaan op zoek naar deze stille doelgroepen en luisteren naar hoe we hen de ondersteuning kunnen bieden die ze nodig hebben. Het gaat hierbij onder andere om werkende armen, stille armoede onder ouderen en energiearmoede.
3) Negatieve effecten van armoede worden beperkt en zo veel mogelijk inwoners leven boven de armoedegrens. We bieden ondersteuning aan mensen met financiële problemen	d) Van arm naar warm: De neveneffecten van armoede voor onze inwoners willen we verlichten en de oorzaak aanpakken.
4) We vergroten de zelfredzaamheid van de inwoners van Zwijndrecht. We investeren preventief in de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners	e) Samenwerken is de sleutel: We koppelen professionele organisaties aan het informele netwerk in de buurten om zo diensten en producten te kunnen

	bieden aan inwoners die dat nodig hebben maar nu nog niet bereikt worden.
5) Stimuleren van het ondernemersklimaat in Zwijndrecht	f) Het bedrijfsleven krijgt kansen zich duurzaam te ontwikkelen en te excelleren en blijven behouden voor Zwijndrecht.
6) Verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven/ondernemers	g) Aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en ruimte bieden aan de gevestigde bedrijven. Verbeteren vestigingsklimaat.
7) Versterken van de dienstverlening aan bedrijven en ondernemers	h) Het bedrijfsleven als klant zo optimaal mogelijk bedienen. i) Blijvend investeren in het contact met en de relatie tussen het bedrijfsleven en gemeente.

2.3 Wat gaan we daarvoor doen

In het Deltaplan Armoede Zwijndrecht worden de verschillende activiteiten en interventies uitgebreid beschreven. Hieronder beschrijven we een aantal acties/interventies per ambitie.

Ambitie 1: Alle inwoners van Zwijndrecht doen mee. Betere kansen richting werk. Creëren van banen.
• Er wordt ingezet op interventies met een duidelijk resultaat zoals maatwerk voor doelgroepen als jonge (alleenstaande moeders), werkloze jongeren en uitkeringsgerechtigden. • Er wordt geïnvesteerd in een sociaal ondernemersklimaat. Met de ontwikkeling van een werkpakket voor ondernemers beogen we de match tussen vraag en aanbod te vergroten en kennis van regelingen te verspreiden. Hierbij stellen we projecten met gerichte opleiding en uitstroom naar de arbeidsmarkt centraal. • We werken samen met de regio aan het realiseren van economische groei, het stimuleren van het ondernemersklimaat, het verbeteren van het vestigingsklimaat en het versterken van dienstverlening aan ondernemers. We behouden het bedrijfsleven voor Zwijndrecht doordat het bedrijfsleven de kans krijgt zich duurzaam te ontwikkelen en te excelleren. • We trekken nieuwe bedrijvigheid aan en bieden ruimte aan gevestigde bedrijven. We bedienen het bedrijfsleven als klant zo optimaal mogelijk waarbij we blijven investeren in het contact met en de relatie tussen het bedrijfsleven en gemeente. • Perspectief vertalen we ook naar waardevolle dagbesteding. We geloven in de inzet en uitbreiding van de samenwerking met Stichting Zwijndrecht Werkt en in de groei van het aantal participanten. We zien mogelijkheden voor de ondersteuning van sociaal maatschappelijke initiatieven die doelgroepen aan elkaar verbinden zoals het Deelcafé de Buurman in Hardinxveld-Giessendam of het Vogelnest in Dordrecht. • We stellen een banenstrategie op waarin we een lokale vertaling maken naar aantallen en type banen gekoppeld aan de beschikbare werklocaties. • We laten de kwalitatieve en kwantitatieve banenambitie ook leidend zijn in de regionale programmering van bedrijventerreinen en kantoormilieus. • We zetten in op realisatie van 2.500 banen in de Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht. • In de Spoorzone geven we ontwikkelaars mogelijkheden om te komen tot een andere invulling van bestaande panden.
Ambitie 2: Halvering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede in Zwijndrecht binnen deze raadsperiode
• We zetten fors in op rust in de omgeving in 2020. Vanuit een stress-gereduceerde situatie kunnen gezinnen komen tot betere levenskeuzes en daarmee ontwikkelingen. We kijken naar het gezin als geheel door middel van een pilot "Ombudsman/ombudsvrouw gezinsgerichte aanpak".

De brede ontwikkeling van het kind pakken we aan met een ketenregisseur die de neveneffecten van armoede op de gezondheid terugdringt en de armoedeproblematiek voor het kind duidt. We kijken naar de ontwikkeling van kinderen in de volle breedte omdat er een stevig causaal verband is tussen armoedeproblematiek en gezondheidsproblematiek onder Zwijndrechtse kinderen (JOGG 2019).
Armoede in beeld
- We zetten in op small data om doelgroepen, het gebruik van regelingen en problematiek naast elkaar feitelijk in beeld te krijgen. Samen met het Smart Data Center van het Onderzoekcentrum Drechtsteden en de SDD bouwen we in Zwijndrecht het eerste integrale dashboard. Dat betekent intensivering maar ook professionalisering van de samenwerking met onze ketenpartners. - We stellen communicatie centraal om armoede bespreekbaar te maken en te houden, maar ook om diverse doelgroepen te bereiken. Denk hierbij aan werkende armen, werkeloze jongeren maar ook stille armoede onder senioren.
Ambitie 3: Negatieve effecten van armoede worden beperkt en zo veel mogelijk inwoners leven boven de armoedegrens. We bieden ondersteuning aan mensen met financiële problemen
- We werken aan interventies rondom stressreductie maar ook aan ondersteuning door bijvoorbeeld begeleiding van het gebruik van de app <i>Sparen door besparen</i> door professionals. We begeleiden inwoners bij het gebruik van minimaregelingen met de SDD. - We hebben in het bijzonder oog voor de neveneffecten van life-events op armoedeproblematiek. We verdiepen ons daarom in interventies van bijvoorbeeld Mobility Mentoring om beter te kunnen anticiperen op de invloed van life events en gaan daarbij de samenwerking aan met nieuwe partners.
Ambitie 4: We vergroten de zelfredzaamheid van de inwoners van Zwijndrecht. We investeren preventief in de financiële zelfredzaamheid van onze inwoners
We investeren in de samenwerking in het maatschappelijk middenveld van Zwijndrecht. Inzet is om samen met de partners te komen tot interventies die bijdragen aan een nieuwe blik op armoedeproblematiek en oplossingen daarvoor. Denk aan kennissessies rondom thema's als life-events, stressreductie en nieuwe werkwijzen die daaruit voortvloeien.
Ambitie 5: Stimuleren van het ondernemersklimaat in Zwijndrecht
- Voortzetten van de Economische Agenda. - In samenspraak met ondernemers organiseert de gemeente ten minste eenmaal per jaar een bijeenkomst. - We zetten in op meer praktijkvakken in het onderwijs (zorg en techniek). - We gaan in gesprek met ondernemers over baangaranties (binnenvaart is positief). - We onderzoeken samen met bedrijven of we het overbrengen van praktijkkennis door bedrijven en gemeente tijdens een stage beter kunnen organiseren.
Ambitie 6: Verbeteren van het vestigingsklimaat voor bedrijven en ondernemers
- We stellen een kantorenvisie en bedrijventerreinvisie op. - We onderzoeken in samenspraak met ondernemers en provincie of en op welke wijze renovatie of transitie van (delen van) verouderde bedrijventerreinen mogelijk is. - Voor de uitvoering en herontwikkeling van werklocaties kunnen we gebruik maken van regionale uitvoeringsorganisaties en instrumenten als DEAL! (promotie en acquisitie) en ROM-D (herontwikkeling werklocaties).
Ambitie 7: Versterken van de dienstverlening aan bedrijven en ondernemers
- Periodieke bedrijfsbezoeken accountmanagers, afwisselend met college (en raad) en éénmaal per jaar een ondernemersbijeenkomst. - Faciliteren van bedrijfsinitiatief met betrekking tot nieuw vestiging als bij uitbreiding. - Rode loper traject wanneer maatwerk nodig is in aanvulling op standaard procedures.

2.4 Effectmeting

(Verplichte) beleidsindicator	Nulmeting	Doel 2020	Doel 2022
Aantal uitkeringen daalt met 50 ten opzichte van 1085 (1-1-2019)	1085 (1-1-2019)	1035	
Aantal participanten stijgt met 30% ten opzichte van 604 potentiële klanten (minimaal 160)	604 (1-1-2019)	659	764
Onze inwoners ontvangen passende financiële begeleiding en minimaal 80% van de huishoudens met kinderen die onder de armoedegrens leven ontvangen professionele financiële begeleiding eind 2022		40%	80%
Financiële opvoeding is vast onderdeel van het lesprogramma in de bovenbouw van het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs in Zwijndrecht. Schooljaar 2020-2021 starten we op de scholen waar armoede zich concentreert (de Dolfijn locatie Perkstraat en Laurensvliet, De Bron, De Margrietschool en Loket).	0 (1-9-2019)	5	
Het aantal kinderen dat in armoede opgroeit hebben wij in 2020 in beeld. Wij richten onze preventieve voorzieningen op deze groep en faciliteren financiële begeleiding waar nodig.		100%	100%
We zetten in op nieuwe samenwerking. Eind 2020 zijn alle ondernemers in Zwijndrecht op de hoogte van (de mogelijkheden van) het "Werkpakket armoede". Eind 2021 maken minimaal 10 ondernemers in Zwijndrecht hiervan actief gebruik en eind 2022 zijn dit er minimaal 25.	0 (1-9-2019)	10	25
Eind 2022 maakt 90% van de gezinnen die recht heeft op het kindpakket en de kindpas hiervan actief gebruik.			90%
Eind 2020 zijn de 517 inwoners die op 1-1-2019 op basis van een betalingsachterstand bij de zorgverzekeraar zijn gemeld bij het CAK benaderd met een hulpaanbod.	0 (1-1-2019)	517	517
Samenwerking scholen als ingang. Alle medewerkers op scholen en kinderdagverblijven waar druk wordt ervaren door armoedeproblematiek zijn getraind in stress-sensitief werken voor eind 2020.	0 (1-9-2019)	100%	100%
Aantal vestigingen van bedrijven per 1000 inwoners (2018) *	111,5	>	>
Aantal banen per 1000 inwoners tussen 15-65 jaar (2018) *	737,7	>	>
Achterstand onder jeugd-kinderen in uitkeringsgezin in % (2015) *	9,65	<	<
Achterstand onder jeugd- Werkloze jongeren in % (2015) *	0,86	<	<
Netto arbeidsparticipatie; percentage van de werkzame beroepsbevolking t.o.v (potentiele) beroepsbevolking (2018) *	67	>	>
Personen met een bijstandsuitkering (2018) *	40,6	<	<
Aantal klantcontacten Sociaal Raadslieden	6.300	6.000	

* Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

2.5 Wat mag het kosten

Programma 2 Bestrijding van armoede	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-29.607	16.764	-12.843	-29.613	16.446	-13.167	-29.949	17.014	-12.935
Mutaties reserves	0	967	967	0	1.018	1.018	0	624	624
Resultaat	-29.607	17.731	-11.876	-29.613	17.464	-12.149	-29.949	17.638	-12.311
- = Nadelig / + = Voordelig									

2.6 Verbonden Partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
SDD	De Sociale Dienst Drechtsteden voert een aantal wettelijke taken voor ons uit in het kader van de participatiewet, minimabeleid en schuldhulpverlening. Het gaat om het aan het werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en als werk geen optie is zijn er participatieplekken waar inwoners met behoud van uitkering en op vrijwillige basis een aantal dagdelen per week aan de slag gaan. Deze plekken worden in samenwerking met Zwijndrecht Werkt zoveel mogelijk lokaal gerealiseerd. De Sociale Dienst Drechtsteden is een stevige partner in de uitvoering van het Deltaplan Armoede Zwijndrecht. Ze zijn partner bij de uitvoering van lokale projecten als "vroegge signalering van schulden", de realisatie van extra participatieplekken en in samenwerking met lokale ondernemers de realisatie van maatwerktrajecten voor mensen met een wat grotere afstand tot de arbeidsmarkt.
GRD	De uitvoering van de Groeiagenda die regionaal is vastgesteld draagt bij aan het behalen van doelstellingen als het aantrekken van nieuwe bedrijven en het vergroten van de werkgelegenheid in Zwijndrecht. Beide zijn onontbeerlijk in de aanpak van armoede in Zwijndrecht en het realiseren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat.
GR Drechtwerk	De gemeenschappelijke regeling Drechtwerk draagt bij aan het Programma bestrijding van armoede door het in stand houden van werkplekken onder aangepaste omstandigheden van de sociaal werk medewerkers. We nemen diensten af van Drechtwerk in de vorm van groenonderhoud, zwerfvuil bestrijding, schoonmaak en accommodaties.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf vanaf pagina 75.

Programma 3 Welzijn en zorg

3.1 Inleiding

Met goede voorzieningen op het gebied van sport, cultuur, onderwijs en gezondheid en met een stevig preventief gezondheidsbeleid zorgen we voor een goede en gezonde basis voor al onze inwoners. Dat doen we in nauwe verbondenheid met onze aanpak rondom de bestrijding van armoede (programma 2). Al onze inwoners moeten mee kunnen doen, de kans krijgen om zichzelf te ontwikkelen en hun talenten kunnen inzetten ten behoeve van de samenleving. In de meest kwetsbare buurten, intensiveren we onze inzet. Samen met maatschappelijk partners en bewoners, werken we daarom samen aan het verbeteren van de leefbaarheid met de Buurtaanpak. Onze inzet voor een goede en gezonde basis draagt niet alleen bij aan het welzijn van onze inwoners, maar is ook gericht op het beperken van de vraag naar zorg en ondersteuning.

Als zorg en ondersteuning toch nodig is, dan is die laagdrempelig en gemakkelijk toegankelijk. Een belangrijke pijler is de ontwikkeling van het 0-100 wijkteam, een centrale toegang voor informatie, advies en ondersteuning voor inwoners van alle leeftijden. Het wijkteam is dankzij de impuls, inzet van wijkverpleegkundigen en de goede verbinding met welzijn een belangrijke ingang voor inwoners en voor onze maatschappelijke partners. We ontwikkelen door, omdat we in de samenleving zien dat ouderen en inwoners met verward gedrag langer thuis wonen, dat het voor mensen met beperkte cognitieve vermogens moeilijker wordt om zichzelf te handhaven en dat veel gevraagd wordt van vrijwilligers en mantelzorgers. Met gerichte interventies spelen we in op deze maatschappelijke ontwikkelingen. Een specifiek aandachtspunt is de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. Een stevig plan van aanpak zorgt ervoor dat we het aantal inwoners (kinderen) dat hiermee te maken krijgt verminderen en dat slachtoffers de ondersteuning krijgen die zij nodig hebben.

In het hele systeem van zorg en ondersteuning is onze aanpak gericht op normaliseren, ontschotten en demedicaliseren. We zoeken hulp- en ondersteuningsvragen steeds meer op natuurlijke vindplaatsen, leveren echt maatwerk vanuit het perspectief van het huishouden. De weeffouten in het sociaal domein worden zichtbaar in de huishoudens met de meest complexe en meervoudige problematiek. We zien dat het ondanks de betrokkenheid van veel hulpverleners niet lukt om tot een doorbraak te komen, dat zorgt ervoor dat zorg onnodig duur is, zonder dat de problematiek van de huishoudens wordt opgelost. Specifieke aandacht besteden we aan deze ‘aandachtshuishoudens’. Met de introductie van de zorgmariniers en een pilot ontschotting nemen we als gemeente meer regie. De zorgmariniers komen tot een doorbraak in de meest complexe huishoudens en signaleren en agenderen systemische knelpunten.

3.2 Wat willen we bereiken

Ambities	Doelstellingen
1) Met goede basisvoorzieningen bieden we onze inwoners de kans om zich te ontplooien en werken we aan het voorkomen van zwaardere zorg en ondersteuning (preventie).	a) Met inzet op preventie, voorkomen we de inzet van zwaardere zorg en ondersteuning. b) Inwoners leven gezond, met voldoende aandacht voor sport en bewegen. c) Kunstzinnige en culturele activiteiten bieden inwoners ontplooiingsmogelijkheden. d) Kinderen en jongeren hebben mogelijkheden om zichzelf te ontplooien en (gezonder te) ontwikkelen.

	e) Nieuwkomers voelen zich thuis en werken effectief aan hun maatschappelijke integratie. f) Inwoners kunnen goed lezen en schrijven. g) Inwoners hebben een sociaal netwerk en doen mee in de samenleving. h) De leef- en woonkwaliteit in de meest kwetsbare buurten krijgt een stevige impuls.
2) We zien onze inwoners met een zorg- en of ondersteuningsbehoefte en zorgen dat zij de ondersteuning krijgen die nodig is om mee te kunnen doen in de samenleving. Zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig.	i) Inwoners kunnen terecht bij een centraal en laagdrempelig 0-100 team, met vragen over en ondersteuning in de volle breedte van het sociale domein, inwoners hebben zo één aanspreekpunt. j) Mantelzorgers en vrijwilligers(organisaties) voelen zich gesteund en gewaardeerd bij hun inzet voor een ander. k) Kwetsbare groepen (ouderen en mensen met GGZ-problematiek) wonen thuis en de overlast voor de directe omgeving blijft beperkt. l) Het aantal kinderen en inwoners dat te maken krijgt met huiselijk geweld neemt af en slachtoffers krijgen de juiste ondersteuning. m) Mensen die moeite hebben om zelfstandig mee te komen in de samenleving (licht verstandelijke beperking), krijgen gericht ondersteuning. Iedereen doet mee.
3) Inwoners met complexe zorg- en ondersteuningsvragen bieden we de ondersteuning die nodig is, een maatwerkaanpak, normaliseren en demedicaliseren staan daarbij centraal.	n) Inwoners die te maken hebben met de meest complexe problematiek, krijgen betere ondersteuning, dat leidt tot kostenbeperking. o) Ontschotting en integraliteit in de volle breedte van het sociaal domein, zorgt voor toenemende effectiviteit en efficiency.

3.3 Wat gaan we daarvoor doen

Ambitie 1: Met goede basisvoorzieningen bieden we onze inwoners de kans om zich te ontplooien en werken we aan het voorkomen van zwaardere zorg en ondersteuning (preventie).	
• Met de subsidieverlening voor 'Preventief Jeugdbeleid' en 'de Brede Welzijnsaanpak' (0-100 aanpak) zetten we in op algemene voorzieningen (preventief). We willen inwoners met zorg- en ondersteuningsvragen eerder signaleren en de juiste ondersteuning bieden (preventief), zodat de kosten van geïndiceerde zorg- en ondersteuning afnemen. • Met de gemeenschappelijke regelingen DG&J (SOJ) en GRD (SDD), onderzoeken we de mogelijkheden om onder de juiste condities te werken aan het verschuiven van geïndiceerde maatwerkvoorzieningen naar beschikkingsvrije algemene voorzieningen. • We werken aan de uitvoering van het lokaal plan 'Gezonde basis voor iedereen' 2020-2023, inzet daarvan is een goede basis zodat inwoners langer gezond blijven en op lange termijn mee kunnen blijven doen en minder (snel) (gezondheids)problemen krijgen. Daarbij passen verschillende interventies zoals De Gezonde School, de JOGG aanpak (Jongeren op Gezond Gewicht), de GIDS aanpak, een Rookvrije generatie en het versterken van de mentale weerbaarheid van jongeren. • We stimuleren de deelname aan sportactiviteiten door onze inwoner met de inzet van de VIVERA Sportcoaches en Toppie en Mattie coaches.	

- We onderzoeken hoeveel kinderen zonder zwemdiploma van school gaan en hoe we dit kunnen verbeteren.
- We stimuleren deelname aan kunst- en cultuuractiviteiten onder Zwijndrechtse inwoners, onder andere via de Toppie en Mattie coaches op scholen. Daarnaast werken we aan de versterking van de culturele sector met nieuwe evenementen en activiteiten door de aanstelling van een cultuurmakelaar. In de expositieruimte KunZt wordt kunst en cultuur ingezet als middel bij de aanpak van maatschappelijke vraagstukken. We zoeken de samenwerking met zowel amateur als professionele kunstenaars, ondernemers en organisaties, en culturele instellingen.
- Met de uitvoering van het 'Lokaal Plan Jeugd', het 'Onderwijsachterstandenbeleid', het 'Brede Schoolbeleid' en de Peuteropvang zetten we in op het optimaliseren van de kansen van kinderen en jongeren. We zetten in op het versterken van de opvoedomgeving door de inzet van lichte instrumenten waar ontspanning en advies, maar ook hulp en ondersteuning samengaan en we zoeken de vraag op door professionals in te zetten op natuurlijke vindplaatsen.
- De uitvoering van het Plan van Aanpak Laaggeletterdheid is gericht op het toeleiden van zo veel mogelijk mensen naar het beschikbare taalaanbod, het versimpelen van communicatie en het in verbinding met het onderwijsachterstandenbeleid vergroten van de taalvaardigheid.
- Met een update van de aanpak Eenzaamheid willen we voorkomen dat mensen sociaal geïsoleerd raken. Het 'Manifest Waardig Ouder Worden' krijgt een plaats in de update, maar we werken vanuit het besef dat eenzaamheid alle doelgroepen raakt.
- We zetten het brede integratieprogramma 'Thuis in Zwijndrecht' voort. Daarmee bevorderen we de maatschappelijke en economische integratie van nieuwkomers in Zwijndrecht.
- We continueren De Buurtaanpak. In een aantal buurten in Zwijndrecht staat de leefbaarheid onder druk. Om de kwetsbaarheid van deze buurten te verminderen, werken we vanuit de projectgroep (Woonkracht10 en Trivire) samen met sociale partners en bewoners aan integrale maatregelen om de leefbaarheid en (sociale) veiligheid te vergroten. De basis van de Buurtaanpak is bewonersbetrokkenheid, zowel bij het vormgeven van de activiteiten als de uitvoering daarvan.

Ambitie 2: We zien onze inwoners met een zorg- en of ondersteuningsbehoefte en zorgen dat zij de ondersteuning krijgen die nodig is om mee te kunnen doen in de samenleving. Zo licht als mogelijk, maar zo zwaar als nodig.

- We zetten ons in om te komen tot een wijkteam van 0– 100 jaar voort. Daarmee creëren we een centrale toegang voor informatie, advies en ondersteuning voor inwoners van alle leeftijden, vanuit samenwerking tussen de expertisegebieden jeugdkolom, wijkteam en basisvoorzieningen. In 2019 hebben we de inhoudelijke visie met het VIVERA Wijk- team en het CJG/Jeugdteam gevormd. Bij de uitvoering vormt die visie het uitgangspunt.
- In het 0-100 wijkteam worden de extra impuls en de inzet van de wijkverpleegkundigen gecontinueerd en van belang is daarbij dat er voor gezinnen één aanspreekpunt komt dat de uitvoering van het één-gezin-één-plan-principe coördineert.
- Aandacht voor onafhankelijke cliëntondersteuning is onderdeel van de 0-100 werkwijze. De cliëntondersteuning is ondergebracht in de VIVERA wijkteams en in het CJG/Jeugdteam. In 2020 optimaliseren we de invulling van de cliëntondersteuning.
- De partners van het CJG/Jeugdteam geven uitvoering aan het Preventief Jeugdbeleid. Hiermee bevorderen we de samenwerking in de jeugdkolom, met het wijkteam en met de basisvoorzieningen en is de toegang tot de algemene voorzieningen in de jeugdkolom voor inwoners op een eenduidige wijze georganiseerd. De inzet is gericht op laagdrempelige en preventieve hulpverlening om jongeren zo vroegtijdig te helpen en zwaardere zorg te voorkomen.
- We stimuleren, bevorderen en waarderen vrijwilligerswerk door ondersteuning van vrijwilligers (georganiseerd en ongeorganiseerd) en –organisaties.
- We ondersteunen en waarderen mantelzorgers, zodat zij hun zorg zo goed mogelijk kunnen blijven uitvoeren. We blijven attent op het vinden van onzichtbare mantelzorgers.

- We organiseren beschermd wonen, beschermd thuis en maatschappelijke opvang (inclusief vrouwenopvang) voor de inwoners die zich niet zelfstandig in de samenleving kunnen handhaven. We optimaliseren via het lokale plan 'Een plek voor iedereen' de lokale infrastructuur voor inwoners met GGZ problematiek die in de wijk wonen (onder andere cliënten beschermd thuis).
- Met de uitvoering van de aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld dragen we bij aan het verminderen van het aantal gevallen van kindermishandeling en huiselijk geweld en zorgen we dat slachtoffers de zorg- en ondersteuning krijgen die nodig is.
- Met een Rijkssubsidie voeren we pilots uit om inwoners die tijdelijk niet het vermogen hebben om zelfstandig deel te nemen aan de samenleving, effectiever te ondersteunen. We kiezen daarbij voor de inzet van een waakvlamfunctie (laagintensieve, maar langdurige ondersteuning) binnen de domeinen schulden en participatie (SDD) en binnen het speciaal onderwijs. Hierbij hebben we oog voor de verbinding met de GGZ doelgroep.

Ambitie 3: Inwoners met complexe zorg- en ondersteuningsvragen bieden we de ondersteuning die nodig is, een maatwerkaanpak, normaliseren en demedicaliseren staan daarbij centraal.

- We zetten in op een pilot ontschotting op buurt- en op gezinsniveau. Dat doen we omdat we zien dat het op de snijvlakken van wetten en organisaties en van algemene en maatwerk-voorzieningen niet lukt om goed te beantwoorden aan de zorg- en ondersteuningsvraag van een huishouden. Dat zorgt voor onnodig hoge kosten en ineffectiviteit.
- Met de inzet van zorgmariniers verbeteren we de effectiviteit van zorg- en ondersteuning aan de meest complexe gezinnen. De zorgmariniers komen tot een doorbraak voor het huishouden en werken tegelijkertijd aan het terugdringen van kosten. De inzichten die zij opdoen in deze gezinnen (casuïstiek) gebruiken we om het systeem van zorg en ondersteuning te verbeteren.

3.4 Effectmeting

(Verplichte) beleidsindicator	Nulmeting	Doel 2020	Doel 2022
Absoluut verzuim per 1000 inwoners 5-18 jaar; Leerplichtige en/of kwalificatiejongere die niet op een school of instelling staat ingeschreven (2018)	1	<	<
Relatief verzuim ;per 1000 inwoners 5-18 jaar; jongere staat wel ingeschreven op school maar gedurende bepaalde tijd lessen/praktijk niet volgt (2018)	16,46	<	<
Voortijdig schoolverlaters totaal (VO +MBO) % (2018)	2,1	<	<
Niet sporters; % niet wekelijks sporten bevolking 19 en ouder (2016)	52,4	<	<
% Jongeren met delict voor de rechter (2018)	1,38	<	<
% Alle jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp (2018)	11,7	<	<
% Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming t.o.v. alle jongeren	1,5	<	<
% Jongeren met jeugdreclassering tot 18 jaar die een maatregel door rechter dwingend opgelegd hebben gekregen (2 ^e helft 2018)	0,5	<	<
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo per 1000 inwoners (2018)	66	<	<

3.5 Wat mag het kosten

Programma 3 <i>Welzijn en zorg</i>	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-34.099	2.835	-31.264	-35.517	1.440	-34.077	-37.168	1.480	-35.688
Mutaties reserves	-743	1.486	743	0	2.034	2.034	0	1.033	1.033
Resultaat	-34.842	4.321	-30.521	-35.517	3.474	-32.043	-37.168	2.513	-34.655
- = Nadelig / + = Voordelig									

3.6 Verbonden Partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J)	Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en Jeugd wordt een bijdrage geleverd aan een gezonde basis voor iedereen. De DG&J voert daartoe namens de gemeente een aantal taken uit zoals het instellen en in stand houden van een gezondheidsdienst en de uitvoering van wettelijke taken vanuit de Wet publieke gezondheid; het gaat dan onder andere om ziektepreventie (jeugdgezondheidszorg), gezondheidsbescherming (rijksvaccinatieprogramma) en gezondheidsbevordering.
Serviceorganisatie Jeugd/ Stichting Jeugdteams ZHZ (DG&J)	Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Dienst Gezondheid en jeugd – onderdeel Serviceorganisatie Jeugd wordt een bijdrage geleverd aan het bieden van de juiste zorg en ondersteuning aan inwoners met een (complexe) zorg- en ondersteuningsvraag. Dit doen zij onder andere door middel van de contractering van en inkoop bij zorgaanbieders die jeugdhulp bieden. Daarnaast contracteren zij het jeugdteam dat lokaal in Zwijndrecht ondersteuning biedt en het voorportaal is voor zwaardere zorg.
Sociale Dienst Drechtsteden	Vanuit de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden – onderdeel Sociale Dienst Drechtsteden wordt een bijdrage geleverd aan het bieden van de juiste zorg en ondersteuning aan inwoners met een (complexe) zorg- en ondersteuningsvraag. Dit doen zij onder andere door het bieden van Wmo Maatwerkvoorzieningen, het uitvoeren van het minimabeleid en het uitvoeren van de Participatiewet.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf vanaf pagina 75.

Programma 4 Veiligheid en leefomgeving

4.1 Inleiding

In Zwijndrecht willen we prettig en veilig kunnen leven. We gaan aan de slag om de veiligheid en leefbaarheid verder te verbeteren. De aanpak van zogenaamde klassieke criminaliteit (zoals woninginbraken, auto-inbraken en fietsendiefstallen) krijgt hierin uiteraard opnieuw alle aandacht. Daarnaast gaan we onze inzet versterken op het gebied van de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Dat doen we in samenwerking met de daartoe opgerichte Regionale en Landelijke Informatie & Expertise Centra (RIEC/LIEC). Preventie en handhaving zijn daarbij belangrijk. Dit komt dan ook terug in een integraal veiligheidsprogramma waarin alle veiligheidsdomeinen zijn beschreven en zijn voorzien van doelstellingen en activiteiten.

De openbare ruimte is letterlijk wat ons met elkaar verbindt; het is onze directe leefomgeving. De identiteit van Zwijndrecht wordt er voor een groot deel door bepaald. We recreëren, parkeren, spelen, bewegen en ontmoeten er. De openbare ruimte is daarmee een uitstekend instrument om ook sociale doelstellingen te realiseren, mits zij gezond, schoon, heel en veilig is. Dan nodigt zij namelijk uit om er te verblijven.

In het raadsprogramma wordt niet voor niets aangekaart dat de buitenruimte schoon moet zijn, vrij van zwerfvuil, graffiti en vuilnis. Dit is niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dat geldt ook voor het groen. Over het algemeen verzorgt de gemeente het groenonderhoud in de openbare ruimte, maar vergroenen kunnen we allemaal. 'Groen doen we samen'. Groen draagt namelijk bij aan de identiteit van Zwijndrecht, gezondheid, leefbaarheid, klimaat en biodiversiteit.

4.2 Wat willen we bereiken

Ambities	Doelstellingen
1) Veilig wonen	a) We verbeteren de veiligheid en veiligheidsbeleving van inwoners. b) Bij rampen en crises handelen we effectief door een goed georganiseerde crisisorganisatie.
2) Prettig wonen	c) De openbare ruimte is schoon. We dringen overlast van afval en hondenpoep terug. d) We brengen door het sturen van parkeergedrag, vraag en aanbod in evenwicht. e) De openbare ruimte is groen. Waar mogelijk vergroenen we en stimuleren we daartoe. f) We zorgen ervoor dat de kwaliteit van de openbare ruimte zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van bewoners.
3) Een duurzame openbare ruimte	g) We zorgen voor een openbare ruimte die voorbereid is op de toekomst.
4) Een bewuste (toekomstige) generatie	h) We zetten versterkt in op bewustwording van de jonge generatie en werken aan een samenhangend programma voor onze drie NME-locaties: Weetpunt, Kiboehoeve, Hooge Nesse.

4.3 Wat gaan we daarvoor doen

Ambitie 1:
• We maken een actieprogramma Veilig en een uitvoeringsprogramma Ondermijning. • We zetten extra boa-capaciteit in voor de aanpak van ondermijning en heling en ook voor de aanpak van kleine ergernissen. • Met verkeersacties verbeteren we de verkeersveiligheid rondom onderwijsinstellingen. • We blijven in gesprek met ProRail in het kader van veiligheid op en rondom het spoor en het emplacement Kijfhoek. • We ontwikkelen de crisisorganisatie (regionaal) door en blijven oefeningen organiseren. • We werken het Stationskwartier uit op een verantwoorde wijze.
Ambitie 2:
• We dringen overlast door honden(-bezitters) terug en bieden voldoende gebruiksmogelijkheden voor honden(-bezitters). • We geven verder uitvoering aan ons beleid 'inzameling en verwerking huishoudelijk afval'. • We ontwikkelen parkeerbeleid, waarin we onder andere aandacht hebben voor het beperken van de overlast van geparkeerde voertuigen. • We zorgen voor een groene openbare ruimte door uitvoering te geven aan het groenbeleid. • We geven uitvoering aan (beheer)plannen: het integraal beheerplan openbare ruimte, het gemeentelijk rioleringsplan, het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan, het beheerplan buitensportaccommodaties en het beheerplan begraafplaatsen (en het geven van gelegenheid tot de bouw van een crematorium). • We monitoren de kwaliteit van de openbare ruimte door te schouwen op beeldkwaliteit. • We hebben een overzicht gemaakt van de meest storende plekken in de openbare ruimte en we pakken deze gefaseerd aan. • We faciliteren inwoners die zelf actief zijn om hun leefomgeving prettig te maken middels PAK AAN!. • We handelen meldingen via een nieuw meldingssysteem af om servicegericht te kunnen werken.
Ambitie 3:
• Bij inkoop en aanbesteding is duurzaamheid (klimaatadaptatie, circulariteit en energietransitie) een speerpunt. • We geven uitvoering aan de doelstellingen van de Energiestrategie Drechtsteden en de Zwijndrechtse energieagenda. • Via Natuur- en milieu educatie en duurzaamheidscommunicatie streven wij ernaar meer bewustwording en handelingsperspectief te realiseren, bijvoorbeeld rondom het scheiden van afval.
Ambitie 4:
• We werken aan synergie tussen organisaties die zich bezig houden met natuureducatie, milieu en groenbeheer. • We continueren onze samenwerking met SUS ateliers van de Hogeschool Rotterdam en andere vooruitstrevende organisaties om te komen tot voorbeeldprojecten in Zwijndrecht. • Bij ontwikkeling van woningbouw worden randvoorwaarden meegegeven over energieneutraliteit, duurzaamheid en klimaatadaptatie en Van Gas Los.

4.4 Effectmeting

(Verplichte) beleidsindicator	Nulmeting	Doel 2020	Doel 2022
Verwijzing Halt (aantal per 10.000 jongeren) (2018)	187	<	<
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners) (2018)	0.9	<	<
Geweldmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners) (2018)	2.9	<	<
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners) (2018)	1.9	<	<

Vernielingen en beschadigingen openbare ruimte (2018)	4,6	<	<
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner) (jaarrekening 2018)	203	<	<
Hernieuwbare elektriciteit (%) (2017)	1,4	>	>

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

4.5 Wat mag het kosten

Programma 4 Veiligheid	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-29.330	16.081	-13.249	-31.902	17.104	-14.798	-31.915	17.213	-14.702
Mutaties reserves	-598	1.163	565	0	1.267	1.267	0	783	783
Resultaat	-29.928	17.244	-12.684	-31.902	18.371	-13.531	-31.915	17.996	-13.919
- = Nadelig / + = Voordelig									

4.6 Verbonden Partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
GR Veiligheids-regio ZHZ	De gemeenschappelijke regeling heeft tot doel de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen op regionaal niveau te integreren, met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel. Het doel is een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
GR Omgevingsdienst ZHZ	De Omgevingsdienst voert in mandaat voor de gemeente een aantal wetten uit, zoals de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet milieubeheer, de Wet geluidhinder, de Wet bodembescherming en de Wet natuurbescherming. De Wabo milieutaken, in hoofdzaak vergunningverlening, toezicht en handhaving, worden jaarlijks vastgelegd in een jaarprogramma. De Omgevingsdienst verricht daarnaast voor de gemeente adviserende, ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden op het gebied van veiligheid, gezondheid, leefbaarheid en duurzaamheid en voert projecten uit op het gebied van milieu en ruimte. De Omgevingsdienst is mede ondertekenaar van het Energieakkoord Drechtsteden.
GR Drechtsteden	De gemeenschappelijke regeling Drechtsteden draagt bij aan dit programma door het opstellen van regionaal beleid op deze gebieden, bijvoorbeeld verkeer en vervoer. Ook het adviseren over en het ontwerpen en voorbereiden van civieltechnische werken, het voeren van projectleiding en het houden van toezicht op de werken behoort tot de werkzaamheden.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf vanaf pagina 75.

Programma 5 Dienstverlening en bestuur

5.1 Inleiding

De afgelopen vier jaar is er veel inzet gepleegd om het vertrouwen dat inwoners, instellingen en bedrijven in de gemeente hebben verder te vergroten. Dit blijft voor ons een belangrijke doelstelling. We zetten onze samenlevingsgerichte werkwijze door. Een werkwijze waarmee we samen met burgers en partners kijken naar wat zij daadwerkelijk van de gemeente nodig hebben. Waar heeft de gemeente een taak of een rol, en hoe kunnen we deze rol of taak het beste ten gunste van het algemeen belang dienen.

Om succesvol het vertrouwen te ondersteunen streven we naar dienstverlening die klantvriendelijk, transparant en efficiënt is georganiseerd, waarbij zaken zowel via de balie, de website of de telefoon geregeld kunnen worden. Dienstverlening is niet alleen het visitekaartje van de gemeente, maar draagt ook bij aan de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente.

Samen met onze buurgemeenten vormen we de regio Drechtsteden. Een samenwerkingsverband dat voor ons van groot belang is om onze doelen te behalen. Naast de regio Drechtsteden hebben we nog diverse samenwerkingspartners. Hierdoor is de "netwerksamenwerking" de afgelopen jaren in intensiteit en complexiteit gegroeid. Vanuit een sterke visie gaan we bepalen hoe en met welke verbonden partijen we willen en moeten samenwerken om onze doelen effectief en efficiënt te kunnen blijven behalen.

We zien het belang van regionale samenwerking waar we een gedeelde (urgente) gemeenschappelijke opgave hebben of daar waar we door gezamenlijk optreden meer voor elkaar krijgen. De maatschappelijke (inhoudelijke) opgaven moeten onzes inziens in de samenwerking leidend zijn en blijven. Zo kunnen we de digitalisering van producten prima op grotere schaal organiseren, maar dienen we onderwerpen die gerelateerd zijn aan lokale politiek en beleid écht lokaal te organiseren en aan te sturen. We willen in 2020 verdere stappen zetten om voor de samenwerking tussen de Drechtsteden een aantal taken anders te organiseren. Om die opgaven die daadwerkelijk op regionaal niveau liggen samen op te pakken en de opgaven die slechts één of een paar gemeenten raken met alleen die gemeenten op te pakken.

5.2 Wat willen we bereiken

Ambities	Doelstellingen
Een goede relatie tussen de samenleving en de politiek	a) We behartigen de belangen van onze inwoners bedrijven en partners goed.
	b) We handhaven excellente dienstverlening.
	c) We werken proces- en zaakgericht

5.3 Wat gaan we daarvoor doen

Ambitie 1: Een goede relatie tussen de samenleving en de politiek	
• Samenlevingsgericht werken is een belangrijk uitgangspunt. Eén van de effecten van samenlevingsgericht werken is een (in de ogen van de inwoners) betere responsiviteit van de gemeente. En dat leidt tot meer vertrouwen. We zetten de periodieke monitoring van vertrouwen voort, maar kiezen daarbij voor een nieuwe, meer betrouwbare, methode. • We geven een impuls aan de communicatie over onze doelstellingen, bijvoorbeeld door onze communicatie toe te spitsen op de doelgroep. We informeren onze inwoners over belangrijke resultaten (bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid, vertrouwen, betaald parkeren, afvalinzameling, Vivera, jeugdzorg, et cetera) en stimuleren burgerparticipatie, waarbij we onder meer de participatieladder toepassen. • In het proces "verstandig versterken" (commissie Deetman) zetten we duidelijk onze lijn neer dat we alleen de samenwerking opzoeken bij gedeelde (urgente) maatschappelijke opgaven of daar waar we door gezamenlijk optreden meer voor elkaar krijgen. De maatschappelijke (inhoudelijke) opgaven moeten onzes inziens in de samenwerking leidend zijn en blijven. • We monitoren het gebruik van moderne communicatiemiddelen (mobiele apparaten, sociale media, WhatsApp, chat, enzovoorts). • We bieden hulp aan een ieder die vastloopt in het web van regels, procedures en instanties (de gemeente als meest nabije overheid). • We intensiveren de inzet ten aanzien van privacy, gegevensveiligheid en de landelijke aanpak van adres- en identiteitsfraude, en de Bibob. • We werken aan een visie op dienstverlening. • We stellen steeds meer producten digitaal beschikbaar en leveren hulp en/of maatwerk waar nodig. • We werken integraal en efficiënt samen met onze partners binnen één systeem. • We hebben aandacht voor integer handelen en gaan bewust om met de middelen en informatie die we tot onze beschikking hebben. We trainen onze medewerkers en bestuur zodat de bewustwording op dit gebied toeneemt. We bespreken dilemma's en streven naar een zo goed mogelijk oplossing voor alle betrokkenen.	

5.4 Effectmeting

(Verplichte) beleidsindicatoren	0-meting	2020	bron
Formatie (Fte per 1.000 inwoners) * (jaarrekening 2018)	4,67	4,74	Personeelsadministratie
Bezetting (Fte per 1.000 inwoners) *(jaarrekening 2018)	4,38	3,98	Personeelsadministratie
Apparaatskosten (Kosten per inwoner) # (jaarrekening 2018)	€ 488	€ 523	Begroting 2020
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur) (jaarrekening 2018)	10,3%	9,1%	Begroting 2020
Overhead (% van de totale lasten) ## (jaarrekening 2018)	9,5%	10,8%	Begroting 2020
Vertrouwen in de gemeente (rapportcijfer)**	6,4	>	OCD

* Inclusief bestuur

** Monitor Communicatie en Bestuur 2017

Apparaatskosten zijn alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. Apparaatskosten bestaan onder meer uit de loonkosten voor het gehele

ambtelijke apparaat inclusief externe inhuur, ICT- kosten, huisvestings- en facilitaire kosten.
De apparaatskosten zijn gestegen ten opzichte van 2018 door stijging van CAO-lonen.

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Overheadkosten bestaan onder meer uit de loonkosten van afdelingshoofden, teamleiders en alle bedrijfsvoeringsfuncties en uit de kosten van huisvesting, ICT, facilitaire zaken, bestuurszaken, bestuurs-ondersteuning exclusief griffie, managementondersteuning, inkoop, communicatie, juridische zaken en personeelszaken.

De overheadkosten zijn gestegen ten opzichte van 2018 door stijging van CAO-lonen, toevoeging Organisatie Ontwikkelingsbudget van het Uitvoeringsprogramma en door mutaties Reserve.

Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar hoofdstuk 12 Overhead.

5.5 Wat mag het kosten

Programma 5 Dienstverlening en bestuur	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-6.403	1.837	-4.566	-6.495	1.030	-5.465	-6.104	1.006	-5.098
Mutaties reserves	0	92	92	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-6.403	1.929	-4.474	-6.495	1.030	-5.465	-6.104	1.006	-5.098
- = Nadelig / + = Voordelig									

5.6 Verbonden Partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan ambities gemeente Zwijndrecht
GRD	Door het uitvoering geven aan de Groeiagenda en het regionaal Meerjarenprogramma (rMJP) draagt de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden onder andere bij aan de volgende doelstellingen van Zwijndrecht: versterken vestigingsklimaat bedrijven, verbeteren bereikbaarheid (mobiliteit), aansluiting onderwijs op bedrijfsleven, Regionale Energiestrategie en verbetering van de woonmilieus.
Dienstverlening Drechtsteden / OCD / GBD	We werken nauw samen met "Dienstverlening Drechtsteden", en het "Smart Data-centrum van de Gemeentelijke Belastingen en Basisinformatie Drechtsteden" in Sliedrecht (waaronder ook het Onderzoekscentrum Drechtsteden valt). We werken in dezelfde systemen en harmoniseren onze werkwijzen. We ontwikkelen samen, delen specialismen, bieden onderlinge ondersteuning (website + social media) en voeren activiteiten voor elkaar uit (bijvoorbeeld telefonie). Dienstverlening Zwijndrecht is een sterke speler in de regio en wil een actieve bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van de kwaliteit van dienstverlening en basisregistraties in het netwerk van de Drechtsteden.

Uitgebreide informatie over alle Verbonden partijen van de gemeente Zwijndrecht treft u aan in de betreffende paragraaf vanaf pagina 75.

Financiën

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 656.000. De bijbehorende baten zijn verantwoord onder de algemene dekkingsmiddelen in het volgende hoofdstuk. Hieronder gaan we in het kort in op de activiteiten.

Belastingen

De lasten betreffen de bijdragen aan Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) voor het uitvoeren van de heffing en invordering, de afhandeling van bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en een dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren. Daarnaast betreffen de lasten de tegemoetkoming in de woonlasten van € 22,- op de afvalstoffenheffing.

Beleggingen

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Eneco, Stedin, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de rentelasten geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen.

Onvoorzien

De post Onvoorzien bevat het budget voor onvoorziene uitgaven. Er is voor gekozen om de post Onvoorzien voor de begroting in zijn geheel op te nemen onder dit onderdeel.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten omvat posten zoals eindheffing werkkostenregeling (WKR), stelposten lager investeringsprogramma, verkoop verlofuren, generatiepact en vennootschapsbelasting.

Algemene uitkering gemeentefonds

De lasten van deze post bestaan uit mutaties met de reserve taakmutaties.

Onderdeel <i>Financiën</i>	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-916	22	-894	-1.111	339	-772	-967	311	-656
Mutaties reserves	-572	0	-572	-184	150	-34	-307	0	-307
Resultaat	-1.488	22	-1.466	-1.295	489	-806	-1.274	311	-963
- = Nadelig / + = Voordelig									

Algemene dekkingsmiddelen

Binnen de begroting bestaat er onderscheid tussen specifieke dekkingsmiddelen en algemene dekkingsmiddelen. Specifieke dekkingsmiddelen (bijvoorbeeld opbrengsten voor het ophalen van afval, verstrekken van vergunningen, onderhouden van het riool, reisdocumenten et cetera) hangen samen met een concreet beleidsveld en staan opgenomen in de betreffende programma's. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van specifieke dekkingsmiddelen doordat zij vrij aan te wenden zijn. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma (doel) gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de bestedingen van de programma's 1 tot en met 5 en de overige onderdelen van de begroting.

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 86.618.000. Dit betreft circa 66,6% van de totale baten (exclusief reserves). De bijbehorende lasten zijn verantwoord in het voorgaande hoofdstuk, Financiën. Hieronder gaan we in het kort in op de activiteiten.

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Gemeentebelastingen en Basisinformatie Drechtsteden (GBD) draagt zorg voor heffing en invordering, afhandeling bezwaar- en beroepsschriften van de Wet onroerende zaken en Precariobelasting. De baten van deze lokale heffingen worden op dit onderdeel geraamd.

Uitkering gemeentefonds

De uitkering uit het gemeentefonds bestaat uit:

- algemene uitkering
- integratie- en decentralisatie-uitkeringen

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is de belangrijkste vrij besteedbare/afweegbare inkomstenbron voor de gemeente en wordt voornamelijk bepaald door beleidsvoornemens van de rijksoverheid. De belangrijkste integratie- en decentralisatie-uitkering voor onze gemeente betreft de (oude) Wmo.

De geldstromen die voorheen onder de titel 'deelfonds sociaal domein' vielen, zijn met ingang van 2019 ondergebracht in de algemene uitkering. Een klein gedeelte is gehandhaafd als integratie-uitkering (uitkering in verband met de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)).

Dividend

Zwijndrecht neemt met andere gemeenten deel in het aandelenkapitaal van instellingen met een zeker nut voor de gemeente, zoals nutsbedrijven (Eneco, Stedin, Oasen en Evides), de BNG en ROM-D. Onder deze post worden de dividenden geraamd die zijn verbonden aan het houden van beleggingen. Naast de dividenden van bovengenoemde instellingen ramen we hier ook de garantstellingsprovisie van HVC.

Saldo van de financieringsfunctie (renteresultaat)

Het saldo van de financieringsfunctie (het renteresultaat) is opgebouwd uit verschillende componenten. Voor een berekening van het renteresultaat verwijzen wij naar tabel 3 in de paragraaf Financiering.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Er is geen sprake van overige algemene dekkingsmiddelen.

Onderdeel <i>Algemene Dekkingsmiddelen</i>	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	415	79.826	80.241	706	84.305	85.011	-34	86.652	86.618
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	415	79.826	80.241	706	84.305	85.011	-34	86.652	86.618
- = Nadelig / + = Voordelig									

Overhead

In dit hoofdstuk worden de overheadkosten gepresenteerd conform de definities uit de notitie overhead van de commissie BBV. De overhead bestaat voor een groot gedeelte uit bijdragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden (GRD), die veel van de PIJOFACH taken voor de gemeente Zwijndrecht uitvoert. Daarnaast draagt de gemeente zelf de directe kosten van huisvesting en facilitaire zaken. Tot slot beslaat de overhead uit eigen personeelskosten voor staf- en leidinggevende functies en de daaraan verbonden algemene kosten.

Het totaalbedrag (saldo) van dit onderdeel bedraagt € 14.655.000.

Onderdeel <i>Overhead</i>	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	-13.334	242	-13.092	-14.403	75	-14.328	-14.711	56	-14.655
Mutaties reserves	-185	1.299	1.114	0	1.645	1.645	0	731	731
Resultaat	-13.519	1.541	-11.978	-14.403	1.720	-12.683	-14.711	787	-13.924
- = Nadelig / + = Voordelig									

Vennootschapsbelasting

In 2015 nam de Tweede Kamer het wetsvoorstel Modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen aan. Het achterliggende doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. Sindsdien is er voor gemeenten en provincies een vennootschapsbelastingplicht (hierna: Vpb-plicht). Vanaf 1 januari 2016 is de gemeente verplicht vennootschapsbelasting te betalen over haar ondernemingsactiviteiten.

De inventarisatie van de ondernemingsactiviteiten is afgerond en hieruit is gebleken dat straatparkeren, bouwgrondexploitaties en reststromen huishoudelijk afval fiscale ondernemingen voor de vennootschapsbelasting zijn. Voor het straatparkeren is er een vrijstelling. Hieruit volgt dat alleen uit de bouwgrondexploitaties en de reststromen huishoudelijk afval een vennootschapsbelastinglast volgt.

In samenwerking met de fiscalist is de aangifte 2016 gedaan en zijn we in de afrondende fase van de aangifte 2017. Uit deze aangiften volgt geen vennootschapsbelastinglast, maar een verrekenbaar verlies. Voor 2018 moeten we nog een inschatting maken. De aangiften en de inschattingen zijn zorgvuldig tot stand gekomen, maar nog niet met de Belastingdienst afgestemd. De definitieve aanslag kan afwijken van het nu ingeschatte bedrag.

Onderdeel VPB	Rekening 2018			Begroting 2019			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- = Nadelig / += Voordelig									

Begroting 2020 – 2023

PARAGRAFEN

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

In deze paragraaf gaan we in op de lokale heffingen, de onderbouwing en het bijbehorende beleid.

De lokale heffingen kunnen worden onderscheiden in gebonden en ongebonden heffingen. Gebonden wil zeggen dat de besteding gerelateerd is aan een direct aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. Dit zijn retributies, ook wel rechten genoemd (bijvoorbeeld leges, marktgeld, begraafplaatsrecht of reinigingsrecht), of bestemmingsheffingen (bijvoorbeeld afvalstoffenheffing en rioolheffing). Deze heffingen worden verantwoord op de betreffende gemeentelijke programma's en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend. Ongebonden lokale heffingen zijn zogenaamde zuivere belastingen, waar geen directe tegenprestatie tegenover staat. De opbrengsten hieruit kunnen door uw raad vrij binnen het werkterrein van de gemeente worden ingezet. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelastingen (OZB), precariobelasting en (van nature) de hondenbelasting. Deze heffingen zijn niet verbonden aan een inhoudelijk programma en behoren tot de algemene dekkingsmiddelen.

Deze paragraaf heeft betrekking op beide type heffingen en bevat conform het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten (BBV) de onderdelen:

- de uitgangspunten van het tarievenbeleid
- een overzicht van de geraamde opbrengst gemeentelijke heffingen
- de kostendekkendheid van de heffingen en het beleid
- een aanduiding van de lokale lastendruk
- een beschrijving van het kwijscheldingsbeleid.

Uitgangspunten tarievenbeleid

Bij het opstellen van de begroting hebben we voor de berekening van de diverse tarieven en de daaruit voortvloeiende raming van de opbrengsten de uitgangspunten uit de Kadernota 2020 gehanteerd:

Omschrijving	Uitgangspunt
Leges reinigingsrecht, bouwen en publiekszaken	Inflatiecorrectie 1,4%
OZB	Inflatiecorrectie 1,8% (gemiddelde inflatie over de afgelopen drie jaar)
Hondenbelasting	0,0% inflatiecorrectie
Rioolheffing	4,4% (3% GRP 2018-2022 plus 1,4% inflatie)
Afvalstoffenheffing	7,4% (6% tariefsverhoging plus 1,4% inflatie)
Leges begraafplaatsrechten	2,8% (dubbele inflatie)

Overzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

In het begrotingsjaar 2020 is een vijfde van de inkomsten afkomstig uit lokale heffingen. De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. Onderstaande tabel geeft een overzicht, ingedeeld naar algemene dekkingsmiddelen (ungebonden heffingen) en de gebonden heffingen, met de geraamde opbrengst voor 2020 en 2019 evenals de verantwoorde opbrengsten over 2018. De verschillen tussen 2020 en 2019 geven geen indicatie van de stijging van de tarieven, maar van de totale opbrengst. Factoren zoals ontwikkelingen in de WOZ-waarde en areaaluitbreiding spelen hierbij een belangrijke rol.

Totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen

Heffingssoort (bedragen x 1.000)	Rekening 2018	Primaire begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Ongebonden heffingen (algemene dekkingsmiddelen)				
A. Onroerende zaakbelastingen	9.714	9.712	9.712	9.883
B. Precariobelasting	1.376	1.356	1.356	1.357
Subtotaal ongebonden heffingen	11.090	11.068	11.068	11.240
Gebonden heffingen				
1. Afvalstoffenheffing	6.623	6.569	6.778	7.356
2. Rioolheffing	6.021	6.332	6.332	6.701
3. Hondenbelasting	211	194	190	204
4. Begraafplaatsrechten	666	696	696	693
5a. Leges Publiekscontacten (incl rijksleges)	852	507	507	479
5b. Leges Vergunningverlening (bouwleges en APV)	934	468	468	475
6. Binnenhavengelden	69	49	49	50
7. Marktgelden	67	71	71	71
8. Bijdrage Investeringszone Groote Lindt	86	89	89	89
9. Reinigingsrecht	29	45	45	46
Subtotaal gebonden heffingen	15.558	15.020	15.225	16.164
TOTAAL	26.648	26.088	26.293	27.404

Toelichting

A. Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De OZB zijn na de uitkering uit het Gemeentefonds de belangrijkste inkomstenbron en bestaan uit een eigenarenbelasting voor zowel woningen als niet-woningen en een gebruikersbelasting voor de niet-woningen. De opbrengst vloeit naar de algemene middelen van de gemeente. De heffingsgrondslag is de waarde van de onroerende zaak, de WOZ-waarde. Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld met als waardepeildatum 1 januari van het jaar ervoor. De maatstaf voor de berekening van de aanslag 2020 is de WOZ-waarde op 1 januari 2019.

Het OZB-tarief wordt berekend door het inflatiepercentage te corrigeren met het percentage van de waardeontwikkeling van de onroerende zaak. De WOZ-waardeontwikkeling over de periode 1 januari 2018 tot 1 januari 2019 is bekend. Voor woningen is de uitkomst een stijging van 9% en voor de niet-woningen een stijging van 2%. Voor het inflatiepercentage wordt uitgegaan van 1,8% (gebaseerd op het gemiddelde inflatiepercentage voor de periode 2017-2019).

Om de ontwikkeling van de tarieven te laten zien zijn ook de tarieven over eerdere jaren opgenomen.

	2016	2017	2018	2019	2020
Eigenaar woning	0,1374%	0,1346%	0,1279%	0,1210%	0,1127%
Eigenaar niet-woning	0,3143%	0,3206%	0,3185%	0,3183%	0,3522%
Gebruiker niet-woning	0,2524%	0,2575%	0,0260%	0,2591%	0,2911%

B. Precariobelasting op kabels, buizen en leidingen van nutsbedrijven

Op landelijk niveau heeft in 2017 besluitvorming plaatsgevonden over het afschaffen van precariobelasting op kabels, buizen en leidingen. Vanaf 2022 wordt de precario op kabels en leidingen afgeschaft. Tot die tijd moet het tarief 2016 worden gehanteerd. De opbrengst op precario kabels en leidingen bedraagt circa € 1.200.000 en vervalt dus vanaf 2022. Daarmee komt ook de dekking voor de

tegemoetkoming in de woonlasten (€ 430.000) te vervallen. De precario op niet-zijnde kabels en leidingen staat los van deze besluitvorming.

De kostendekkendheid van de heffingen en een toelichting

De opbrengsten van de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de marktgelden, de begraafplaatsrechten, reinigingsrechten en de leges zijn niet vrij besteedbaar. Deze opbrengsten moeten aangewend worden voor de gerelateerde prestaties. Hier geldt een wettelijke norm van maximaal 100% kostendekkendheid. De overhead is afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Bij de berekening van de kostendekkendheid is gebruik gemaakt van de voorschriften van de commissie BBV.

1. Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is ter dekking van de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De heffing komt ten laste van gebruikers van percelen waarvoor de gemeente een inzamelingsverplichting voor huishoudelijk afval heeft. Het voornemen is om een tariefstijging van 7,4% te hanteren, waardoor 98% van de kosten gedekt worden in 2020.

Berekening kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
Kosten taakveld(en)	
Kosten ophalen, afvoeren en verwerking van	6.775.320
Toerekening 44% kosten straatreiniging	282.436
Kwijtschelding	670.000
Totaal bruto kosten	7.727.756
Overhead	161.694
Bijdrage Nedvang voor gescheiden afval	-411.000
Onttrekking reserve	0
Totaal netto kosten	7.478.450
Opbrengst afvalstoffenheffing	7.355.804
Dekking	98%

Vanaf 2021 is sprake van een kostendekkendheid van 100%.

Evenals in 2019 wordt in 2020 een tegemoetkoming in de woonlasten van € 22,- verstrekt, geldend voor elk huishouden dat op 1 januari 2020 belastingplichtig is voor de afvalstoffenheffing. Voor deze tegemoetkoming wordt een deel van de opbrengst van precario op kabels en leidingen ingezet.

Onderstaand zijn de tarieven opgenomen. Om de ontwikkeling van de tarieven te laten zien zijn ook de tarieven over eerdere jaren hierin meegenomen (exclusief de € 22,- tegemoetkoming in de woonlasten).

	2016	2017	2018	2019	2020
Meerpersoons	€ 309,24	€ 342,00	€ 346,44	€ 354,00	€ 380,16
Eenpersoons	€ 280,92	€ 312,00	€ 316,08	€ 324,00	€ 348,00
Stijging	0	10,80%	1,30%	2,30%	7,40%

Gescheiden inzamelen

De gemeente heeft de inzameling van afval in de gemeente uitbesteed. Dit wordt verzorgd door HVC. De kosten, die HVC maakt voor de inzameling en verwerking van afval, worden doorberekend in het tarief.

2. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven ter dekking van de kosten van de gemeentelijke watertaken. Hieronder valt stedelijk afvalwater, hemelwater (regenwater) en grondwater. Rioolheffing wordt geheven van gebruikers van percelen van waaruit water direct of indirect wordt afgevoerd op de gemeentelijke riolering. Vanaf 2017 gelden twee tarieven: huishoudens en niet-woningen. Het tarief voor de huishoudens is sinds 2017 gelijkgetrokken. Bij niet-woningen is het tarief gekoppeld aan het waterverbruik met een bedrag per gebruik van 250 m3.

Om de ontwikkeling van de tarieven te laten zien zijn ook de tarieven over eerdere jaren opgenomen.

	2016	2017	2018	2019	2020
Meerpersoons	€ 267,96	€ 274,80	€ 283,08	€ 298,08	€ 311,16
Eenpersoons	€ 234,48	€ 274,80	€ 283,08	€ 298,08	€ 311,16
Stijging	0	10,80%	1,30%	2,30%	4,40%

Er is sprake van 100% kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Rioolheffing	
Kosten taakveld(en)	
- Riolering algemeen	4.959.538
- Rioolbemaling	451.090
- Baggeren en reinigen kolken	269.969
- Kwijtschelding	560.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-940.740
Directe (netto) kosten taakveld	5.299.857
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	660.388
BTW	737.592
Totale kosten	€ 6.697.837
Opbrengst heffingen	€ 6.701.000
Dekking	100%

De gemeente koopt voor de rioleringszorg diensten of goederen in. Daarover betalen we BTW. Besloten is om vanaf 2016 deze BTW als kosten in de rioolheffing op te nemen.

In het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) 2018-2021 zijn de kosten voor de rioleringsvoorzieningen voor de komende vijftig jaar opgenomen. In dit GRP wordt uitgegaan van een jaarlijkse stijging van 3% (exclusief inflatie) van het tarief om in 2029 een kostendekkend tarief te bereiken. Nadien komt de jaarlijkse stijging te vervallen en zal de tariefontwikkeling ongeveer gelijk lopen met de lasten.

Er vindt een correctie op de kapitaallasten plaats. Er wordt 25% in mindering gebracht op de kapitaallasten, omdat in het verleden gebleken is dat 25% van de geplande investeringen niet haalbaar blijken te zijn. Deze bedragen zitten nu in het totaal opgenomen.

Om al te grote schommelingen in de tariefstelling te voorkomen is een voorziening gevormd.

Bij eventuele overschotten of tekorten worden deze ten gunste of ten laste van de voorziening gebracht. Eind 2020 bedraagt de voorziening € 3,7 miljoen.

3. Hondenbelasting

Door de invoering van het hondenbeleid is de opbrengst hondenbelasting met ingang van 2013 niet langer onder de algemene dekkingsmiddelen geraamd en verantwoord, maar onder Programma 4 en in dit overzicht onder de gebonden heffingen. Dit neemt niet weg dat door de uitspraak in cassatie door de Hoge Raad eind 2013 de hondenbelasting als algemeen dekkingsmiddel mag worden beschouwd. De hondenbelastingopbrengsten worden niet met de inflatie verhoogd.

Berekening kostendekkendheid Hondenbelasting	
Kosten taakveld(en)	
Toezicht en handhaving	40.000
Diverse kosten, zoals hondenpoepbakken	49.769
Ambtelijke kosten	52.572
Kosten kwijtschelding en oninbaarheid	15.000
Directe (netto) kosten taakveld	157.341
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
- overhead	40.291
Totale kosten	€ 197.632
Opbrengst heffingen	€ 203.609
Dekking	103%

4. Begraafplaatsrechten

De begraafplaatsrechten worden geheven ter dekking van de kosten van de openbare begraafplaatsen Jeroen Boschlaan, Munnikensteeg en Heerjansdam en het rouwcentrum Uranusstraat. Voor deze heffing is het uitgangspunt kostendekkendheid.

Er is sprake van gedeeltelijke kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid begraafplaatsrechten	
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten eigen personeel, inclusief inhuur	397.000
Overige ambtelijke kosten	94.000
Kapitaallasten (rente en afschrijving)	34.000
Exploitatiekosten van de 3 begraafplaatsen en het rouwcentrum	463.000
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-134.000
Directe (netto) kosten taakveld	854.000
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
- overhead	399.000
Totale kosten	€ 1.253.000
Opbrengst heffingen	€ 693.000
Dekking	55%

5. Leges

Leges worden geheven voor door de gemeente verleende diensten. Het uitgangspunt voor de berekening van de kostendekkendheid is toetsing op verordeningenniveau, waarbij de geraamde lasten van alle genoemde activiteiten worden gedekt door de gezamenlijke baten uit de te heffen belastingen. Onderstaand is de kostendekkendheid aangegeven van de leges voor algemene dienstverlening en de leges voor vergunningverlening.

5a. Leges Algemene dienstverlening/Publiekscontacten

Conform de uitgangspunten worden de tarieven verhoogd met de inflatie van 1,4%. Een deel van de tarieven wordt echter door het Rijk gemaximeerd. Dat is onder andere het geval bij de reisdocumenten en bij de rijbewijzen. De gemaximeerde bedragen voor 2020 worden pas in het najaar van 2019 bekend gemaakt. Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Alg. dienstverlening titel 1	
Rijksdeel leges	175.000
Loonkosten personeel	467.155
Overige kosten	73.218
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	0
Directe (netto) kosten taakveld	715.373
Indirecte (overig toe te rekenen) kosten:	
- overhead afdeling	98.346
- overhead bedrijfsvoering	408.156
Totaal overige kosten	506.502
Totale kosten	€ 1.221.875
Opbrengst leges	€ 479.196
Dekking	39%

De opbrengst van leges voor reisdocumenten en rijbewijzen kent een zekere golfbeweging. Door wijzigingen in de vervangingscyclus in het verleden is er voor beide producten sprake van een onmiskenbare fluctuatie in aanvragen en dito opbrengsten. Tot 2018 gaf dat hogere opbrengsten, vanaf 2018 dalen de opbrengsten (zie totaaloverzicht opbrengst gemeentelijke heffingen). Daarbij komt dat sinds maart 2014 de reisdocumenten voor 18+ langer geldig zijn (voorheen vijf jaar, sindsdien tien jaar). Vanaf het jaar 2019 (tot 2024) is hierdoor nagenoeg iedereen in het bezit van een geldig reisdocument. Hierdoor wordt in deze periode vanaf 2019 een aanzienlijk lagere opbrengst van de leges voor reisdocumenten verwacht. Ook voor andere producten (waaronder Burgerlijke Stand en Leges Overig) verwachten wij op termijn lagere opbrengsten door rijksmaatregelen (deregulering en digitalisering).

5b. Leges Vergunningverlening (Omgevingsvergunning/APV en bijzondere wetten)

Voor de aanvraag van bouwvergunningen wordt leges geheven. Er wordt een staffel gehanteerd die als grondslag dient voor het berekenen van het legesbedrag. De huidige staffel bestaat al geruime

tijd en wordt jaarlijks aangepast op de prijsindex. De huidige systematiek leidt tot een relatief vriendelijker legesbedrag voor de kleine verbouwingen en tegelijk een wat hoger tarief voor de grote projecten. Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid Titel 2 Omgevingsvergunning/APV	
Kosten taakveld(en)	
Loonkosten personeel	729.444
Overige kosten	126.900
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	0
Directe (netto) kosten taakveld	856.344
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	648.754
Totale kosten	€ 1.505.098
Opbrengst WABO-leges	€ 474.552
Dekking	32%

6. Binnenhavengeld

Binnenhavengeld wordt geheven van binnenschepen die gebruik maken van de havens. Deze heffing dient als vergoeding voor door de gemeente verstrekte diensten, waaronder het in stand houden van goed begaanbare havens.

Op 25 november 2014 heeft uw raad besloten de Verordening Binnenhavengeld met ingang van 1 januari 2015 in te trekken. Op 19 december 2014 hebben de gemeenten Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht gezamenlijk de samenwerkingsovereenkomst getekend met het Havenbedrijf Rotterdam met betrekking tot de heffing en invordering van het binnenhavengeld. Conform de opgestelde overeenkomst stelt ons college vanaf 2015 jaarlijks de tarieven van het binnenhavengeld vast conform de algemene voorwaarden van het Havenbedrijf Rotterdam NV. Dit met als doel een effectieve samenwerking en een eenduidige tariefstelling te realiseren in het havengebied van Rotterdam, Dordrecht, Zwijndrecht en Papendrecht.

Op dit moment is een eventuele tariefsaanpassing nog niet bekend. De ontwikkeling in Rotterdam is namelijk leidend. De raming voor 2020 handhaven we vooralsnog op het bedrag van € 50.000 (tarief van 2019 inclusief inflatiecorrectie van 1,4%).

7. Marktgelden

We kennen in Zwijndrecht twee weekmarkten, namelijk Heer Oudelands Ambacht en Winkelcentrum Walburg. De tarieven zijn bepaald naar ingenomen vierkante meters op het marktterrein.

De marktgelden worden geheven ter dekking van de kosten voor het beschikbaar stellen van marktlocaties op gemeentegrounden.

Er is sprake van beperkte kostendekkendheid. Dit blijkt uit onderstaande berekening (in €):

Berekening kostendekkendheid marktgelden	
Kosten taakveld(en)	
- Energiekosten	10.000
- Overige kosten	6.087
- Inzet marktmeester	54.620
Inkomsten taakveld(en), excl heffingen	-10.200
Directe (netto) kosten taakveld	60.507
Indirecte (overige toe te rekenen) kosten:	
Overhead	56.732
Totale kosten	€ 117.239
Opbrengst heffingen	€ 61.000
Dekking	52%

8. Bedrijven InvesteringsZones (BIZ)

Zwijndrecht kent sinds 2011 de heffing BIZ voor het industrieterrein het Groote Lindt. De heffing en de tariefstelling waren voor de duur van vijf jaar vastgesteld, dus was 2015 het laatste jaar van deze heffing. De Stichting BI-zone Groote Lindt was tevreden over het functioneren van de BI-zone en de daaruit voortvloeiende activiteiten. Daarom heeft zij in 2015 het verzoek ingediend om deze voor wederom vijf jaar voort te zetten. Deze is inmiddels verlengd tot en met 2020.

De geheven belasting wordt door middel van een subsidie uitgekeerd aan een daartoe opgerichte BIZ-stichting en is dus budgettair neutraal.

9. Reinigingsrechten

Het ophalen van afval bij niet-woningen, inclusief de heffing en invordering, is uitbesteed aan HVC. Uitgangspunt is dat dit kostendekkend gebeurt.

Bedrijven dienen zelf zorg te dragen voor het afvoeren van het afval en kunnen hiervoor een contract aangaan met een erkende afvalinzamelaar, waaronder HVC. Voor zover bedrijven weigeren hieraan mee te werken, geldt een door de raad vastgestelde verordening. De kosten voor het ophalen van bedrijfsafval zitten verwerkt in de totale bijdrage die aan HVC wordt betaald. De uitvoering van de verordening reinigingsrecht ligt bij GBD.

Voor 2020 zijn de tarieven verhoogd met het inflatiepercentage van 1,4%.

Lokale lastendruk

Tot de lokale woonlasten worden gerekend de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen bepalen het grootste deel van de gemeentelijke opbrengsten en bepalen daarmee ook grotendeels de lokale lastendruk.

In onderstaande tabel geven we de ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde (= de basis voor het berekenen van de OZB-aanslag) en de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in euro's over 2020 en de laatste vier jaren. De afvalstoffenheffing is voorlopig doorberekend op 7,4% kostenstijging (zie afvalstoffenheffing). Net als in voorgaande jaren zal in 2020 een tegemoetkoming in de

woonlasten van € 22,- (per huishouden dat op 1 januari 2019 belastingplichtig is voor afvalstoffenheffing) worden verstrekt. In onderstaande tabel is het tarief afvalstoffenheffing vanaf 2016 weergegeven inclusief de tegemoetkoming in de woonlasten van de € 22,-.

De gemiddelde woonlast OZB is berekend door de gemiddelde WOZ-waarde te vermenigvuldigen met het gemiddelde tariefpercentage. In de kolom 2020 zijn de gevolgen van de belastingvoorstellen verwerkt.

Heffingen woonlasten (lokale lastendruk)	2016	2017	2018	2019	2020
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 167.000	€ 172.000	€ 182.000	€ 198.380	€ 198.380
OZB-eigenaar	€ 229,45	€ 231,51	€ 232,78	€ 239,00	€ 241,69
Afvalstoffenheffing	€ 309,24	€ 342,00	€ 346,44	€ 354,00	€ 380,16
Rioolheffing-gebruiker	€ 267,96	€ 274,80	€ 283,08	€ 298,08	€ 311,16
Tegemoetkoming woonlasten	€	-22,00	€ -22,00	€ -22,00	€ -22,00
Ontwikkeling totale lastendruk	€ 807	€ 826	€ 840	€ 869	€ 911
stijging/afname t.o.v. vorig jaar	0,00%	2,44%	1,69%	3,42%	4,83%

Vergelijking met andere gemeenten

Om inzicht te krijgen in de hoogte van de woonlasten is het goed om een vergelijking met andere gemeenten te maken. De woonlasten in 2019 in Alblasserdam, Dordrecht, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht laten zich samenvatten in onderstaand schema (x € 1). Ter vergelijking is ook het landelijk gemiddelde gegeven. Dit overzicht is gebaseerd op de actuele gegevens van de Digitale Atlas van de lokale lasten 2019 op www.coelo.nl en geeft de woonlasten van een meerpersoonshuishouden weer.

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	Tarief OZB	OZB eigenaar	Rioolheffing eig/gebr	Afvalstoffenheffing	Totaal	Rangnr. Meerpers.huish
Alblasserdam	€ 216.000	0,1172	€ 253	€ 173	€ 339	€ 765	204
Dordrecht	€ 188.000	0,1165	€ 218	€ 187	€ 283	€ 688	80
Hardinxveld-Giessendam	€ 239.000	0,1247	€ 298	€ 227	€ 287	€ 812	273
Hendrik-Ido-Ambacht	€ 253.000	0,1202	€ 304	€ 180	€ 326	€ 810	270
Papendrecht	€ 218.000	0,1201	€ 262	€ 138	€ 282	€ 682	73
Sliedrecht	€ 199.000	0,0933	€ 184	€ 234	€ 210	€ 628	25
Zwijndrecht	€ 198.000	0,1210	€ 239	€ 298	€ 354	€ 869	331
Landelijk gemiddelde	€ 266.000	0,1115	€ 281	€ 196	€ 263	€ 740	

*Voor Zwijndrecht is het totaalbedrag verlaagd met € 22 wegens een tegemoetkoming in de woonlasten.

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige als gevolg van financiële omstandigheden niet in staat is een belastingaanslag geheel of gedeeltelijk te betalen, kan gehele of gedeeltelijke kwijtschelding worden verleend. De regels voor het toekennen worden bepaald door de rijksoverheid. Deze regels (Uitvoeringsregeling van de Invorderingswet 1990) komen erop neer dat kwijtschelding mag worden verleend aan belastingplichtigen waarvan de kosten van bestaan niet hoger liggen dan 90% van de bijstandsnorm. De gemeenteraad kan in afwijking hiervan besluiten de kosten van bestaan te stellen op maximaal 100% van de bijstandsnorm. Dat betekent dat in ruimere mate kwijtschelding wordt verleend. Door de kosten van bestaan hoger te stellen, neemt de beschikbare betalingscapaciteit voor het betalen van de lokale belastingen af. Het hanteren van de 100%-norm leidt er in de praktijk veelal toe dat een belastingsschuldige met een bijstandsuitkering voor kwijtschelding in aanmerking komt. Belastingsschuldigen met enkel een AOW-uitkering komen in beginsel niet voor kwijtschelding in aanmerking. Om ervoor te zorgen dat AOW'ers wel voor kwijtschelding in aanmerking komen, kan de raad besluiten de kosten van bestaan te stellen op 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen in plaats van op de bijstandsnorm. Dit laatste is in onze gemeente van toepassing.

Gemeenten mogen zelf bepalen voor welke belastingen kwijtschelding wordt verleend. In onze gemeente verlenen wij kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing voor woningen en voor de eerste hond bij de hondenbelasting.

In de begroting hebben wij, op basis van de geraamde opbrengsten, rekening gehouden met een totaalbedrag van € 1.245.000 aan kwijtscheldingen. De stijging ten opzichte van 2018 houdt vooral verband met de verhoging van de tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing.

De specificatie van de totale kwijtschelding 2020, evenals die van de werkelijke cijfers over 2018 en de begroting 2019 is als volgt:

Kwijtscheldingen (bedragen x 1.000)	Rekening 2018	Primaire begroting 2019	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020
Afvalstoffenheffing	611	585	624	670
Rioolheffing	519	536	536	560
Hondenbelasting	14	12	12	15
TOTAAL	1.144	1.133	1.172	1.245

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Als gemeente ontwikkelen we activiteiten waar mogelijk risico's aan verbonden zijn. Ook worden we soms geconfronteerd met autonome ontwikkelingen die gepaard gaan met risico's. Deze risico's kunnen van juridische, financiële, maatschappelijke of inhoudelijke aard zijn. Belangrijk onderdeel van managementverantwoordelijkheid is daarom het risicomanagement. Er is binnen de gemeente Zwijndrecht structureel aandacht voor risicomanagement.

In deze paragraaf geven wij informatie over het risicomanagement in onze gemeente. Daarmee geven we inzicht in de omvang van het risicoprofiel en de grootste risico's met de daarbij behorende beheersmaatregelen. De paragraaf laat zien hoe het weerstandsvermogen en de daarbij behorende ratio zich ontwikkelen.

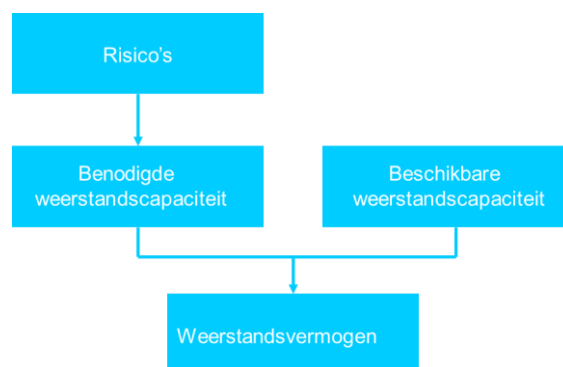
In de paragraaf hebben we ook een aantal financiële kengetallen opgenomen. Dit doen we enerzijds om het inzicht in onze financiële positie te vergroten en anderzijds om deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten.

Definities

Allereerst gaan we in op de definitie van “weerstandsvermogen”. Wat is dat nu eigenlijk?

Weerstandsvermogen: is het vermogen van de gemeente om (incidentele) financiële tegenvallers op te kunnen vangen. De noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen volgt uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Deze risico's worden uitgedrukt in termen van de benodigde weerstandscapaciteit.

Onder een *risico* verstaan wij de kans dat een gebeurtenis zich voordoet die (de hoeveelheid beschikbare financiële middelen voor) het realiseren van doelstellingen in positief of negatief opzicht beïnvloedt.

Beleid

In 2017 is ons risicomanagement tegen het licht gehouden. Uit deze evaluatie blijkt dat het beleidskader en de methode voor het kwantificeren en beoordelen van risico nog steeds voldoet. We hebben wel de conclusie getrokken dat er meer bewustwording nodig is van niet-financiële risico's, zoals imagoschade.

Systematiek

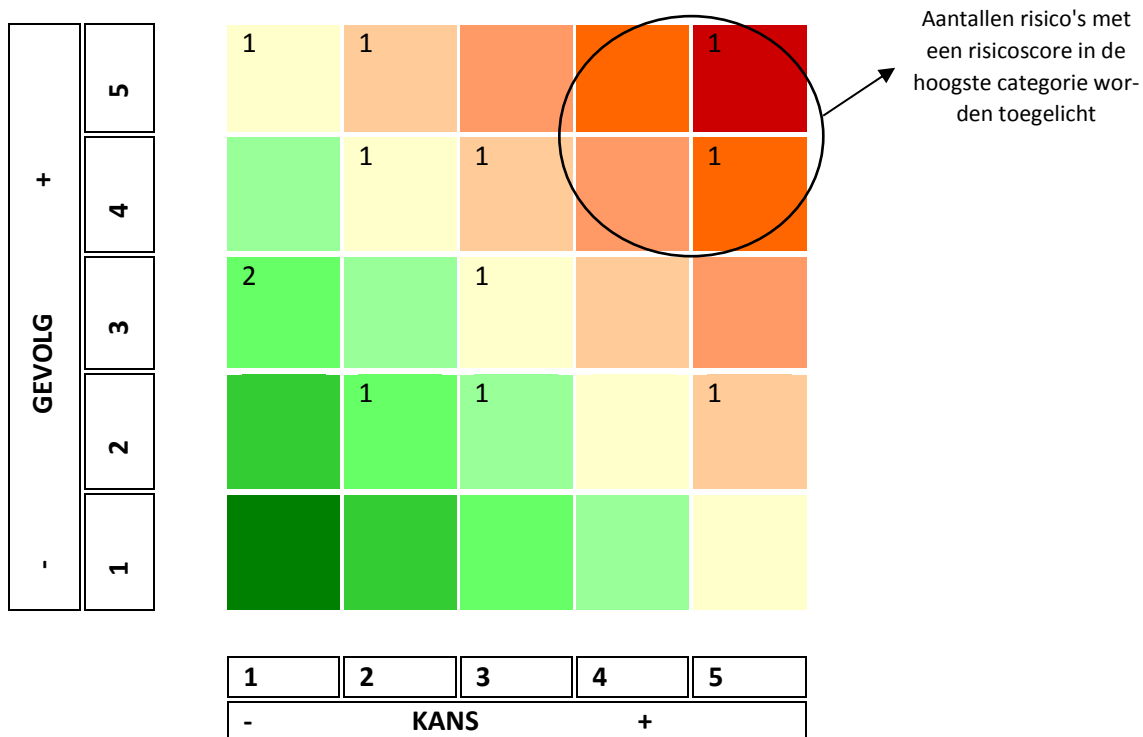
Wij maken op basis van een gedegen risico-inventarisatie een reële inschatting van de noodzakelijk geachte omvang van de weerstandscapaciteit. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen streven wij geen exacte nauwkeurigheid na, maar werken wij met een zogenaamde bandbreedte. Wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit onder het minimum van deze bandbreedte ligt of dreigt te komen, verplichten wij onszelf maatregelen te nemen die ertoe moeten leiden dat de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit binnen de begrotingsperiode weer in evenwicht is. Wanneer benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit in evenwicht zijn (het weerstandsvermogen bevindt zich binnen de bandbreedte) is er enige beleidsvrijheid ten aanzien van de keuze om dichterbij de minimumgrens dan wel dichterbij de maximumgrens te gaan zitten. De financiële positie van de gemeente in relatie tot de conjuncturele ontwikkeling speelt hierbij onder andere een rol.

In het weerstandsvermogen maken wij onderscheid tussen het weerstandsvermogen van de reguliere exploitatiebegroting en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Qua aard en risicoprofiel verschillen deze beide activiteiten namelijk wezenlijk van elkaar en is de benaderingswijze enigszins verschillend. De provincie beoordeelt, als toezichthouder, het weerstandsvermogen van de gemeente wel als één bedrag.

Geïnterviewde risico's:

Voor deze begroting hebben we onze risico's voor de exploitatie geactualiseerd en dit zijn op dit moment de belangrijkste risico's:

	Risico	Risicoprofiel (kans x effect)	Kwantificering
1	Mede-eigenaar ROM-D	pm	pm
2	Contractvernieuwing Erfpacht	Laag-gemiddeld	€ 20.000
3	Aansprakelijkheid publieke dienstverlening	Laag-gemiddeld	€ 200.000
4	Fin. aansprakelijkheid Verbonden partijen	Laag-gemiddeld	€ 900.000
5	Achterstanden archief	Laag-gemiddeld	pm
6	Renterisico LOC	Laag-gemiddeld	€ 10.000
7	De Volgerlanden	Zeer hoog	€ 1.240.000
8	Borg- en garantstellingen excl. HVC	Laag	€ -
9	Garantstellingen HVC	Laag-gemiddeld	€ 2.500.000
10	Oplopende rente geld- en kapitaalmarkt	Laag	€ -
11	Borg- en garantstellingen woningcorporaties	Laag	€ -
12	Jeugd	Hoog	€ 412.500
13	GRD: Wmo, Participatie en minima	Hoog	€ 520.000

De Volgerlanden [5-5]

Sinds 1996 werkt de gemeente Zwijndrecht samen met de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht aan de ontwikkeling en realisatie van het project De Volgerlanden. Het aandeel van Zwijndrecht in het exploitatieresultaat van dit project omvat 50% bij een resultaat tot € 20 miljoen (eindwaarde) en een derde deel van het meerdere boven de € 20 miljoen (eindwaarde).

De exploitatiebegroting voor het project De Volgerlanden omvat een nog te realiseren investeringsvolume van bijna € 45 miljoen (rentekosten inbegrepen) en een nog te realiseren opbrengst (voornamelijk uit grondverkopen) van € 115 miljoen in de komende tien jaar. De omvang van deze bedragen en de looptijd van het project (tot eind 2028) zijn een maatstaf voor de omvang van de risico's die bij de ontwikkeling van De Volgerlanden horen.

Bij het opstellen van de GREX 2019 is ook de risicoanalyse geactualiseerd. Uit de risicosimulatie over de risico's die zich binnen drie jaar kunnen manifesteren volgt dat het 90% zeker is dat deze risico's afgedekt kunnen worden met een bedrag van € 3,7 miljoen (gewogen risicobedrag). Belangrijke risico's zijn onder andere vertraging in de gronduitgifte en een tegenvallende prijsontwikkeling van de grondprijzen (er wordt rekening gehouden met een gemiddelde inflatiecorrectie van 2% per jaar).

Het risicoprofiel is ten opzichte van vorig jaar met € 1,2 miljoen afgenomen. Onder andere doordat enkele risico's nu in de grondexploitatie verwerkt zijn en door de toevoeging van positieve risico's.

Op basis van de uitkomsten van de GREX2019 hoeven we geen verliesvoorziening meer te treffen. Als de negatieve risico's zich manifesteren, kan er (weer) een verwacht exploitatieverlies ontstaan. In dat geval treffen we een verliesvoorziening gebaseerd op een contante waarde van het verwachte verlies. De omvang van deze voorziening is niet alleen afhankelijk van de hoogte van de verliestoename

maar ook van de resterende looptijd van het project waarin jaarlijks rente aan de voorziening toegevoegd wordt. Een vertaling van het genoemde risicobedrag van € 3,7 miljoen naar de impact op ons vermogen kan mede daardoor slechts bij benadering aangegeven worden. Wij gaan voor ons aandeel uit van een risicoreservering van € 1,85 miljoen in de eindwaarde. Deze risicoreservering dient dan tegen een contante waarde te worden gewaardeerd om het risico dat de voorziening eind 2019 aangepast moet worden in beeld te krijgen. Dit betekent dat we voor ons aandeel in het exploitatieverlies van De Volgerlanden rekening moeten houden met een risicoreservering van € 1,5 miljoen (contante waarde 1 januari 2020).

Jeugd [5-4]

De middelen die Zwijndrecht ontvangt vanuit de decentralisatie Jeugdwet (2015) zijn in principe taakstellend voor het uitvoeren van de taken van de Jeugdwet. Deze taken worden uitgevoerd door de onder de Dienst Gezondheid en Jeugd vallende Service Organisatie Jeugd (SOJ). In de afgelopen jaren is gebleken dat het budget niet toereikend was om de noodzakelijke hulp te verlenen. Om deze reden is voor 2019 een meer reële begroting gemaakt. Er blijven (financiële) risico's bestaan op het beleidsveld Jeugd. De zorgvraag kan meer dan verwacht toenemen, waardoor een overschrijding van het beschikbare budget kan plaatsvinden. De noodzakelijke hulp moet namelijk verleend worden. Wij volgen het advies van de Service organisatie om een rekening te houden met een risicomarge van 5% van de gemeentelijke bijdrage. De bijdrage bedraagt iets meer dan € 11 miljoen. Het risicobedrag wordt dus € 550.000.

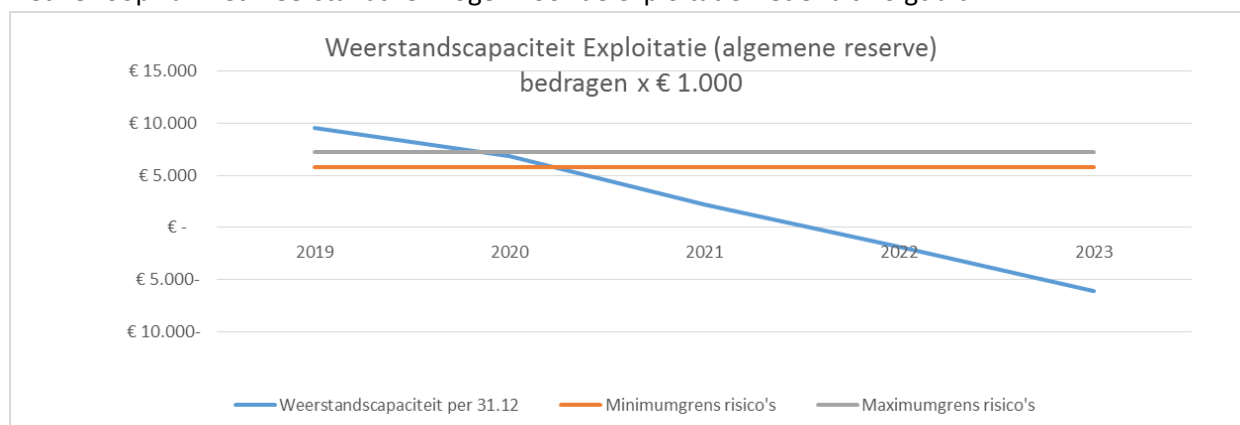
GRD: Wmo, participatie, W&I en Minimabeleid. [4-4]

Via Drechtraad, DSB en organisatie zet Zwijndrecht in op het beheersbaar houden van de financiële risico's die aan de uitvoering van de genoemde regelingen verbonden zijn. De GRD voorziet in haar begroting 2020 stijgende kosten, bij ongewijzigd beleid. Hierop is door de Drechtraad geamendeerd en heeft hij de opdracht gegeven om deze kostenontwikkeling af te vlakken. De GRD kwantificeert in haar begroting de risico's; deze kwantificering volgen wij. Vermeld dient wel te worden, dat als het amendement geen (volledige) invulling wordt gegeven, zowel de zekere kosten als de kans op en omvang van de toekomstige kosten zullen toenemen. Beheersmaatregelen moeten op een regionale meerderheid kunnen rekenen, anders kunnen deze niet worden uitgevoerd. Dat is een complicerende factor ten aanzien van dit risico.

Behalve inzet in de regio, is Zwijndrecht actief om regionaal, provinciaal en landelijk aandacht te vragen voor de knelpunten die wij ervaren. Of meer zeggenschap, of voldoende middelen om de verplichtingen vanuit het rijk uit te voeren. Voor de becijfering van dit risico is de risico-inventarisatie van de GRD begroting 2020 aangehouden. Het aandeel van Zwijndrecht is € 650.000. Wij houden als kans 80% aan, daarmee komt het netto risico op € 520.000.

Verloop weerstandsvermogen

Het verloop van het weerstandsvermogen voor de exploitatie ziet er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

In cijfers is het beeld als volgt:

Prognose weerstandscapaciteit Exploitatie (algemene reserve) 2019-2023					
bedragen x € 1.000					
	2019	2020	2021	2022	2023
Weerstandscapaciteit 01.01	€ 33.683	€ 9.602	€ 6.823	€ 2.185	€ 1.870
Exploitatiesaldi voorgaande jaren	€ 2.095	€ 219	€ 2.975	€ 3.663	€ 4.213
Toevoegingen					
Onttrekkingen	€ 26.176	€ 2.998	€ 1.663	€ 392	
Weerstandscapaciteit per 31.12	€ 9.602	€ 6.823	€ 2.185	€ 1.870	€ 6.083
Minimumgrens risico's	€ 5.815	€ 5.815	€ 5.815	€ 5.815	€ 5.815
Maximumgrens risico's	€ 7.269	€ 7.269	€ 7.269	€ 7.269	€ 7.269

In de bovenstaande gegevens wordt duidelijk dat de noodzaak van ombuigingen/bezuinigingen groot is, zowel regionaal als lokaal. Bij het ongewijzigd uitvoeren van de begroting is de algemene reserve vanaf 2021 niet meer voldoende om de risico's op te vangen. In 2022 wordt de algemene reserve zelfs negatief. Dat scenario is onacceptabel. Wij maken hier duidelijk onderscheid tussen de kostenontwikkeling in het Sociaal Domein en in andere onderdelen van de begroting. Gelijktijdig met deze begroting zal een pakket aan bezuinigingen worden vastgesteld voor de kostenontwikkeling in de andere onderdelen dan het Sociaal Domein.

Risicoprofiel grondbedrijf

Elk jaar bepalen wij het risicoprofiel voor het grondbedrijf, waarna we het risicoprofiel vertalen in een benodigde omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. De risico's van het project De Volgerlanden zijn hier niet inbegrepen, deze worden gedekt uit de algemene reserve.

De door ons gehanteerde methode maakt onderscheid in:

- **Marktrisico's:** dit omvat enerzijds het risico van vertraging waardoor extra rentekosten ontstaan en anderzijds een risico van lagere (grond)opbrengsten door marktwerking. De omvang van deze risico's is standaard gesteld op een jaar rente over de nadelige boekwaarde en 10% lagere (grond)opbrengsten. Als daar aanleiding toe is dan is bij de projectrisico's voor het betreffende project een verhoogd marktrisico opgenomen.
- **Projectrisico's:** hierbij gaat het om specifiek aan projecten gerelateerde risico's, die afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd worden.

Hoewel bij risico's in eerste instantie aan nadelige gevolgen (negatieve risico's) gedacht wordt, zijn er ook voordelige gevolgen denkbaar (positieve risico's). Bijvoorbeeld het niet gebruiken van de gereserveerde bedragen voor onvoorziene kosten is een positief risico. Bij de bepaling van het risicoprofiel nemen wij zowel de negatieve als de positieve risico's mee.

Op basis van de huidige inzichten hebben we voor deze begroting het risicoprofiel geactualiseerd en daarbij de volgende gesaldeerde risico's berekend: € 0,8 miljoen aan marktrisico's, € 0,9 miljoen aan negatieve projectrisico's en € 1,5 miljoen aan positieve projectrisico's. Een vertaling van deze risico's naar een benodigde omvang van de financiële buffer geeft de volgende bandbreedte:

	Ondergrens	Bovengrens
Financiële buffer voor Marktrisico's	: € 228.000	€ 379.000
Financiële buffer voor Projectrisico's	: € <u>278.000</u>	€ <u>278.000</u>
Financiële buffer voor totaal risico's	: € 506.000	€ 657.000

We hebben dus per 1 januari 2020 voor de dekking van de risico's een weerstandsvermogen nodig van minimaal € 0,5 miljoen en maximaal € 0,7 miljoen. Ten opzichte van onze analyse van vorig jaar is het risicoprofiel over het totaal van de projecten met € 0,8 miljoen afgenomen. Deze afname komt vooral doordat we het positieve risico van een mogelijke teruggaaf van de BTW over de investeringen in het LOC-schoolgebouw nu weer meegenomen hebben. Vorig jaar hadden we de kans op teruggaaf van de BTW voor het eerst buiten de risicoanalyse gehouden omdat de Hoge Raad in 2018 arrest zou wijzen waardoor deze risicopost voor de aanvang van het begrotingsjaar 2019 zou vervallen. De procedure heeft echter na het gewezen arrest een vervolg gekregen omdat de Hoge Raad alleen een uitspraak gedaan heeft over het recht op aftrek van omzetbelasting die de gemeente betaald heeft over de bouwkosten van de sporthal (het recht op aftrek door gemeente is toegewezen). Voor de bepaling van de hoogte van de teruggaaf en het recht van aftrek omzetbelasting over de bouwkosten van de overige bouwdelen heeft de Hoge Raad het geding verwezen naar het Gerechtshof Amsterdam.

We beschikken naar verwachting eind 2019 over een saldo van € 1,65 miljoen in de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Volgens de hiervoor beschreven systematiek hebben we daarmee meer dan voldoende aan financiële middelen om de risico's op te vangen. De kans dat we een beroep moeten doen op de algemene reserve op het moment dat de risico's zich manifesteren is verwaarloosbaar klein.

De grootste risico's op het gebied van grondexploitaties loopt Zwijndrecht echter, ondanks de belangrijke verbetering van de grondexploitatie, bij de samenwerking met Hendrik-Ido-Ambacht in het project De Volgerlanden. Hoewel deze risico's niet onder het risicoprofiel grondbedrijf vallen, en dus niet gedekt worden door de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf, vermelden wij hier volledigheidshalve toch het risicoprofiel van de GREX 2019 voor dit project. Uit de risicosimulatie over de risico's die zich binnen drie jaar kunnen manifesteren volgt dat 90% zeker is dat deze risico's kunnen worden gedekt met een bedrag van € 3,7 miljoen (gewogen risicobedrag). Voor ons aandeel in het exploitatieverlies betekent dit een risico van € 1,5 miljoen (contante waarde 1 januari 2020). Door de omvang van de bedragen (een nog te realiseren investeringsvolume van € 45 miljoen en € 115 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten) en de looptijd (tot eind 2028) blijven de risico's, ondanks de thans gunstige woningmarkt, groot. Via onze inbreng in de stuurgroep sturen wij, waar mogelijk, op een beperking van de kosten en de beheersing van de risico's en richten we alle inzet op de verkoop

van gronden door in te spelen op marktontwikkelingen. We verwachten in het voorjaar van 2020 de geactualiseerde GREX 2020 aan te kunnen bieden inclusief een bijgewerkte risicoanalyse.

Financiële kengetallen

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 is het voorgeschreven om een aantal financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing op te nemen. Het doel van de financiële kengetallen is het vergroten van inzicht in de financiële positie van de eigen gemeente, maar ook om deze te kunnen vergelijken met andere gemeenten. De verwachting is dat in de komende jaren er een landelijke normering komt. Vooralsnog hebben de kengetallen een signaleringswaarde. We relateren die voor zover mogelijk aan adviezen die door de VNG worden gehanteerd.

Overzicht financiële kengetallen

	Realisatie 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	112%	125%	136%	157%	166%	172%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle vertrekte leningen	107%	120%	131%	153%	161%	167%
Solvabiliteitsratio	20%	17%	14%	11%	9%	8%
Grondexploitatie	12%	12%	8%	8%	6%	5%
Structurele exploitatieruimte	1,8%	0,0%	-3,1%	-3,4%	-3,0%	-2,9%
Belastingcapaciteit	115%	117%	123%	123%	125%	125%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middel. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Het advies van de VNG voor de netto schuldquote is 100% en een schuldquote van 130% kan zorgelijk zijn.

De netto schuldquote loopt op naar 172% in 2023 en komt hiermee ruim boven het advies van de VNG. Dit komt door een stijgende schuldenpositie (door het investeringsplan en door de negatieve resultaten) en het feit dat de totale baten nagenoeg gelijk blijven.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Een hoge schuld kan worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Deze correctie vindt plaats door de netto schuld te verminderen met verstrekte leningen aan de woningcorporaties en overige verstrekte leningen.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen laat hetzelfde verloop zien als de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als een percentage van het totale vermogen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG hanteert als advies een minimumomvang van 20%.

De solvabiliteit daalt naar 8% in 2023 en is hiermee ruim onder het advies van de VNG. Ook hier komt het door een stijgende schuldenpositie en een dalend eigen vermogen (door de negatieve resultaten).

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden in exploitatie zich verhoudt tot de geraamde baten. De boekwaarde van de gronden is van belang, omdat de waarde moet worden terugverdiend uit de grondverkopen. Hoe hoger het kengetal hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. De VNG geeft als advies dat een omvang van dit kengetal boven de 10% als kwetsbaar gezien kan worden. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie is ook van invloed op de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio, omdat de bouwgronden zijn gefinancierd met vreemd vermogen.

Deze ratio is in 2020 begroot op 8% en daalt verder naar 5% in 2023. Dit valt binnen de marges.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten (excl. reserves) en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoeging aan reserves te delen door de totale baten (excl. reserves) en uit te drukken in een percentage. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.

Deze ratio is constant negatief. De structurele baten zijn niet toereikend om de structurele lasten te dekken.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale woonlasten (bestaande uit de afvalstoffen- en rioolheffing van een meerpersoonshuishouden en de OZB met een gemiddelde WOZ-waarde) te vergelijken met het landelijk gemiddelde van het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage. Dit gebeurt op begrotingsbasis. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen.

Deze ratio ligt ruim boven de 100%. De woonlasten zitten boven het landelijk gemiddelde.

Conclusie op basis van de kengetallen

Zwijndrecht had ten opzichte van het VNG advies al een relatief hoge schulddpositie die we terug zien in de kengetallen van de netto schuldquotes en de solvabiliteitsratio van 2018. In de huidige begroting is er een negatieve tendens zichtbaar in deze ratio's. Dit komt door de oplopende schuldenpositie en de negatieve resultaten in de komende jaren. De ratio van de grondexploitatie neemt af, dus de kwetsbaarheid op dit punt neemt af. De structurele lasten zijn hoger dan de structurele baten. De woonlasten in Zwijndrecht liggen boven het landelijk gemiddelde.

De financiële positie is nu nog beheersbaar, maar is zorgelijk als gevolg van de uitgangspunten in deze begroting.

Paragraaf Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de gemeentelijke financieringsfunctie. De gemeentelijke financieringsfunctie wordt ook wel met de term 'treasury' aangeduid. Het begrip treasury kan worden gedefinieerd als het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en het lokaal vastgestelde Financieringsstatuut. In de Wet fido staan vooral transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en jaarstukken. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, en liquiditeitsrisico's. Wij benadrukken dat de doelstelling van onze treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de publieke taak dient en dat we een prudent beleid voeren binnen de kaders die de Wet fido stelt. Op 9 december 2014 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde Financieringsstatuut vastgesteld, dat per 1 januari 2015 in werking is getreden.

Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen; de controlfunctie is belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan.

De gemeente Zwijndrecht heeft de advisering over en de uitvoering van haar treasurybeleid opgedragen aan het Servicecentrum Drechtsteden. De beslissingsbevoegdheden liggen voor het overgrote deel nog wel bij de gemeente.

Renteontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkten heeft nog steeds een laag niveau. De rente voor 1-maandskasgeldleningen is al meerdere jaren negatief. In maart 2019 heeft de Europese Centrale Bank (ECB) besloten dat vanaf september 2019 een nieuwe reeks gerichte langlopende herfinancieringstransacties met een looptijd van twee jaar zal worden ingevoerd. Dit betekent vooralsnog een voortzetting van de lage (negatieve) rentetarieven. De kapitaalmarktrente is eveneens zeer laag. Het rendement op tienjarige Nederlandse staatsleningen is ten tijde van het opstellen van deze financieringsparagraaf naar het laagste gemiddelde niveau ooit gedaald. De rente voor tienjarige staatsleningen bedraagt medio juli 0,21%. De verwachting is dat deze rente het komend jaar zal stijgen tot ongeveer 0,68% medio 2020.

Vanuit Treasury SCD vindt monitoring van de renteontwikkelingen plaats en waar nodig wordt in samspraak met de gemeente gehandeld. Voor het komende jaar wordt een renteontwikkeling voorzien zoals in onderstaande tabel is weergegeven. Dit is het gemiddelde van de voorspellingen van een aantal sector- en grootbanken. We benadrukken dat dit een momentopname is, die dagelijks wijzigt.

Omschrijving	Actueel ten tijde van opstellen begroting 2020	Gemiddelde verwachting van stand over 1 jaar	Toe-/afname
Korte rente (3-maands Euribor), ca.	-0,34%	-0,22%	0,12%
Lange rente (10-jaars IRS), ca.	0,21%	0,68%	0,47%
Spread	0,55%	0,90%	0,35%

Tabel 1 - Renteverwachting komend jaar (rentevisie)

In ogenschouw dient te worden gehouden dat banken bij het verstrekken van langjarige financiering liquiditeitsopslagen berekenen bovenop de in voorgaande tabellen genoemde IRS-niveaus (Interest Rate Swap). Voor bijvoorbeeld een tienjaars lening bedraagt deze opslag thans circa 0,10% (tien basispunten). Bij langere looptijden gelden licht hogere opslagen.

Op basis van bovenstaande tabel hebben wij in deze begroting voor de bepaling van de rente voor kort geld wat scherper dan voorheen begroot en hebben vooral gekeken naar de afwijkingen ten opzichte van de ramingen in de afgelopen jaren. Wij zijn daarom voor de jaren 2020 tot en met 2023 respectievelijk uitgegaan van -0,4%, - 0,30%, -0,1% en 0,0%. Voor lang geld wordt uitgegaan van diverse leningen met korte looptijden (1 tot 5 jaar) en diverse bijbehorende rentepercentages (0,0% tot 0,5%).

Financieringspositie

Financiering activa

De activa van de gemeente Zwijndrecht zijn per begin 2020 naar verwachting als volgt gefinancierd:

Omschrijving	Bedrag per 1-1-2020	
Totale boekwaarde investeringen		€ 197,0
<i>Vaste financieringsmiddelen:</i>		
Reserves	€ 40,5	
Voorzieningen	€ 5,9	
Langlopende leningen	€ 142,8	
		€ 189,2
Financieringstekort		€ 7,8

Tabel 2 - Financieringspositie per 1 januari 2020 (bedragen x € 1 miljoen)

Omslagrente

In de rentenotitie van de Commissie BBV is bepaald dat de aan de taakvelden toe te rekenen omslagrente, ofwel de rekenrente, gebaseerd dient te worden op de werkelijke rentelasten en rentebaten. De berekende omslagrente voor 2020 is 1,43%. De notitie schrijft voor dat bij het bepalen van de omslagrente een bandbreedte van 0,5% mag worden aangehouden in veelvouden van 0,5% (dus minimaal $1,43 - 0,5 = 0,93\%$ en maximaal $1,43 + 0,5 = 1,93\%$). Afgerond op veelvouden van 0,5% kan gekozen worden voor 1,0% en 1,5%. Voor de interne doorberekening van de rentekosten naar de investeringen hanteren we een omslagrente van 1,5%. Dit betekent een verlaging van de omslagrente van 2% naar 1,5%.

De berekening van de omslagrente wordt bepaald door de boekwaarde van de vaste activa en de aan de taakvelden toe te rekenen rente. In de begroting van 2019 is al aangegeven dat een verlaging van de omslagrente binnen afzienbare tijd een feit zou zijn.

	2020
a1. De externe rentelasten over de lange financiering	€ 3.133
a2. De externe rentelasten over de korte financiering	+/- € -57
b. De externe rentebaten	-/- € 221
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 2.854
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- € 290
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- € 41
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/- € 47
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	-/- € 285
	€ 2.570
d1. Rente over eigen vermogen	+/- € -
d2. Rente over voorzieningen	+/- € 160
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 2.729
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/- € 2.944
f. Renteresultaat op het taakveld treasury (bruto)	€ -215
Stelpost rentelasten	+/- € 74
f. Renteresultaat op het taakveld treasury (netto)	- = voordeel / + = nadeel € -141

Tabel 3 - Renteschema 2020 (bedragen x € 1.000)

Opgenomen langlopende leningen

Gelet op de lage rentestand is begin 2016 totaal € 70 miljoen aan nieuwe financiering voor de jaren 2016-2020 aangetrokken met een gemiddelde looptijd van ongeveer twintig jaar. Dit betreft herfinanciering of extra financiering op basis van 75% van onze liquiditeitsprognose. Hiervan wordt voor 2020 het laatste deel, € 12,75 miljoen aangetrokken. Het aan de voorzichtige kant zitten uit zich in een kwartaal later lenen dan gepland en 75% van het beoogde bedrag. We lopen hierbij het risico dat we te weinig lenen, maar we lenen in ieder geval niet te veel, en dat we op enig moment de kasgeldlimiet langer dan drie kwartalen dreigen te overschrijden. Op zo'n moment zullen we een kortlopende financiering omzetten in een langlopende financiering van bijvoorbeeld 1 jaar en 1 dag of langer afhankelijk van de situatie op dat moment. We voldoen dan weer aan de kasgeldlimiet en gelet op de relatief lage financieringsbehoefte en korte looptijd is het renterisico beperkt. Dit renterisico is meegenomen in het risicomanagement.

Hoewel in 2020 de opbrengst van de verkoop van de Eneco-aandelen wordt verwacht, is daar in deze begroting nog geen rekening mee gehouden. Het exact te ontvangen bedrag én het tijdstip van uitbe-

taling zijn nog niet bekend, waardoor wij vooralsnog vasthouden aan meerjarige kortlopende financieringen. Voor 2020 is uitgegaan van een lening van € 25 miljoen met een looptijd van drie jaren tegen een rente van 0%. De onderstaande tabel geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningenportefeuille in 2020.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddeld percentage
Stand per 1 januari 2020	€ 142.813	2,15%
Nieuwe leningen	€ 37.750	
Reguliere aflossingen	€ 23.860-	
Vervroegde aflossingen	€ -	
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -	
Rente-aanpassing (nieuw percentage)		
Stand per 31 december 2020	€ 156.703	2,09%

Tabel 4 - Mutaties leningenportefeuille onderhandse geldleningen 2020 (bedragen x € 1.000)

Uitzettingen

Onder uitzettingen worden verstrekte langlopende geldleningen en beleggingen verstaan. Voor de gemeente Zwijndrecht is alleen de eerstgenoemde categorie van toepassing. Onderstaand totaalbedrag betreft leningen aan een woningbouwcorporatie, sportvereniging O&O en gelden die in het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting ondergebracht zijn en van waaruit startersleningen verstrekt worden.

Omschrijving	Bedrag
<u>Uitzettingen</u>	
Stand per 1 januari 2020	€ 5.938
Nieuwe leningen	€ -
Reguliere aflossingen	€ 211-
Vervroegde aflossingen	€ -
Rente-aanpassing (oud percentage)	€ -
Rente-aanpassing (nieuw percentage)	€ -
Stand per 31 december 2020	€ 5.727

Tabel 5 - Mutaties uitzettingen 2020 (bedragen x € 1.000)

In tabel 8 van deze paragraaf worden deze bedragen naar kredietrisico gespecificeerd.

Risicobeheersing

Zoals eerder benoemd vormt risicobeheersing één van de pijlers van de Wet fido. In de navolgende onderdelen gaan we in op de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de gemeentelijke treasuryfunctie. In beginsel kunnen deze worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor ons zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing. Daarnaast kunnen we een informatierisico benoemen, te weten het risico dat relevante informatie niet tijdig of volledig bij de treasuryafdeling onder de aandacht wordt gebracht.

1. Renterisico's

Renterisico's kunnen we vanuit Wet fido-optiek bezien op de korte en op de langere termijn.

1a. Renterisico op korte schuld: de kasgeldlimiet

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren. Deze norm bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Indien hierbij de kasgeldlimiet bij herhaling wordt overschreden dient er geconsolideerd te worden ofwel moet één en ander worden omgezet in langlopende financiering. Voor 2020 kan onze kasgeldlimiet als volgt worden bepaald:

Omschrijving	Kasgeldlimiet	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal	€ 135.765				
Relevant percentage	8,5%				
Kasgeldlimiet	€ 11.540				
Gemiddeld netto vlottende schuld (+) of gemiddeld netto vlottend overschot (-)		€ 14.000	€ 9.000	€ 10.000	€ 17.000
Kasgeldlimiet		€ 11.540	€ 11.540	€ 11.540	€ 11.540
Overschrijding kasgeldlimiet		€ 2.460	-	-	€ 5.460
Ruimte onder de kasgeldlimiet		-	€ 2.540	€ 1.540	-

Tabel 6 - Berekening kasgeldlimiet 2020 (bedragen x € 1.000)

Wij gebruiken veelal 1-maands kasgeldleningen als onderliggende financiering. Rekening houdend met de op te nemen lange-termijn financiering (zie hiervoor) verwachten wij geheel 2020 binnen de normen van de kasgeldlimiet (maximaal drie kwartalen overschrijding) te kunnen opereren. Oogmerk van het door het SCD uit te voeren gemeentelijke saldobeleer is om de limietruimte optimaal te benutten.

1b. Renterisico op langlopende schuld: de renterisiconorm

Wij lopen renterisico op het moment dat we nieuwe leningen moeten aantrekken, bij herfinanciering of als een renteherziening van toepassing is. Om het renterisico te beheersen is in de Wet fido de renterisiconorm geformuleerd. Deze norm bedraagt 20% van het begrotingstotaal aan lasten vóór bestemming, dus met uitzondering van stortingen in reserves. Het doel van deze norm is om overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar te voorkomen, één en ander ter bescherming van de gemeentelijke financiële positie. Met deze norm bevordert de Wet fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen.

Conform voorschrift van de geactualiseerde Wet fido wordt het renterisico in onderstaande tabel voor de komende vier jaren bepaald. Uit deze opstelling blijkt dat wij binnen de grenzen van de renterisiconorm opereren.

	2020	2021	2022	2023
Renterisico's				
Renteherzieningen	€ -	€ -	€ -	€ -
Aflossingen	€ 23.860	€ 20.201	€ 20.009	€ 26.518
Renterisico	€ 23.860	€ 20.201	€ 20.009	€ 26.518
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	€ 135.765	€ 132.467	€ 132.688	€ 139.750
Percentage cf. regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	€ 27.153	€ 26.493	€ 26.538	€ 27.950
Toetsing renterisico aan norm				
<i>Alleen begrotingsjaar</i>				
Renterisico	€ 23.860			
Renterisiconorm	€ 27.153			
Ruimte binnen norm	€ 3.293			

Tabel 7 - Berekening renterisiconorm 2020-2023 (bedragen x € 1.000)

2. Kredietrisico's

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen worden gelopen vanuit uitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

2a. Verstrekte geldleningen

Het in voorgaande tabel 5 aangegeven totaalbedrag aan uitgezette middelen kan als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	ultimo 2020	% verdeling per eind 2019
Gemeenten / Provincies	€ -	0,0%
Overheidsbanken	€ -	0,0%
Woningcorporaties met garantie WSW	€ 1.572	27,4%
Woningcorporaties zonder garantie	€ 1.235	21,6%
Semi-overheidsinstellingen	€ 2.001	34,9%
Financiële instellingen (A en hoger)	€ -	0,0%
Overige toegestane instellingen volgens		
Treasurystatuut	€ 919	16,0%
Niet-toegestane instellingen volgens		
Treasurystatuut	€ -	0,0%
Totaal	€ 5.727	100,0%

Tabel 8 - Specificatie verstrekte geldleningen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

2b. Verleende garanties

De borgstellingen kunnen als volgt worden gespecificeerd naar risicogroep.

Categorie	ultimo 2020	% verdeling per eind 2020
Directe borgstellingen (m.b.t. lokale instellingen, verenigingen e.d.)	€ 14.906	13,7%
Achtereenvolgende positie in waarborgfondsen (bijv. Waarborgfonds Sociale Woningbouw)	€ 93.719	86,3%
Totaal	€ 108.625	100,0%

Tabel 9 - Specificatie borgstellingen naar risicocategorie (bedragen x € 1.000)

De grootste directe borgstelling betreft HVC (afvalverwerking; ca. € 12,6 miljoen). De borgstellingspositie die voortvloeit uit de achtervang in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) bedraagt circa 86% van het totaal geborgde volume. Aan deze achtervangpositie, ook wel aangeduid als indirect kredietrisico, is een relatief laag risicoprofiel verbonden. Vanuit wettelijke bepalingen hebben we een algemene garantstelling gegeven aan de Gemeenschappelijke Regelingen, waarin we deelnemen. Voor een totaaloverzicht van de Gemeenschappelijke Regelingen verwijzen we naar de paragraaf Verbonden Partijen.

In het financieringsstatuut is een korte passage opgenomen ten aanzien van het verstrekken van borgstellingen (garanties). Het beleidskader (nota borgstellingen) is op 14 oktober 2014 vastgesteld door de gemeenteraad.

Kasbeheer

Het Servicecentrum Drechtsteden verzorgt de inrichting van het betalingsverkeer (het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen) en de saldoregulatie. De gemeente is en blijft daarbij overigens eigenaar van de betreffende bankrekeningen. Onze gemeente onderhoudt bankrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank.

In nauwe samenwerking met het SCD is een liquiditeitenplanning opgesteld, die periodiek wordt geactualiseerd. Op grond van de meest actuele planning wordt voor 2020 totaal € 37,75 miljoen aan nieuwe leningen aangetrokken; zie hiervoor verder de onder 'opgenomen langlopende leningen' opgenomen toelichting.

Schatkistbankieren

Bij het gemeentelijk saldobehoor dienen de nieuwe voorschriften rond Schatkistbankieren in acht te worden genomen. Onder deze regeling dienen gemeenten tijdelijk overtollige geldmiddelen, rekening houdend met een drempelbedrag, bij het Ministerie van Financiën te stallen. Het drempelbedrag voor de gemeente Zwijndrecht voor 2020 kan als volgt worden berekend:

	Bedrag
Begrotingstotaal	€ 135.765
Relevant percentage	0,75%
Drempelbedrag	€ 1.018

Tabel 10 – Drempelbedrag schatkistbankieren 2020 (bedragen x € 1.000)

Dit betekent dat de gemeente, voor zover haar banksaldo het drempelbedrag overschrijdt, het meerdere dient af te storten in de Schatkist van het Rijk. Over dit saldo wordt op dit moment geen rente vergoed.

Begin juli 2019 heeft de Minister van Financiën de toegezegde beleidsdoorlichting van artikel 12 schatkistbankieren en betalingsverkeer Rijk aan de Tweede Kamer gezonden. Deze doorlichting fungeerde ook als basis voor de evaluatie van de wijziging van de Wet fido uit 2013, het verplichte schatkistbankieren. Ondanks een oproep van de VNG-IPO-UVW tot het uitzetten van de "knop verplicht schatkistbankieren" bij een bereiken van een houdbare overheidsschuld, houdt het kabinet vast aan

het verplichte schatkistbankieren voor decentrale overheden. Om decentrale overheden met structurele schulden en slechts incidentele middelen toch tegemoet te komen denkt het kabinet aan een eventuele verhoging dan wel andere berekening van het drempelbedrag. Het tijdstip van eventuele aanpassing van het drempelbedrag is nog niet bekend.

Informatievoorziening treasury

Op grond van het Financieringsstatuut is er een Treasury Comité dat in beginsel driemaal per jaar bijeenkomt. In dit overleg staat de voortgang en uitvoering van de treasuryzaken centraal. Vanuit haar adviserende rol neemt het Servicecentrum Drechtsteden deel aan dit overleg. Indien wij of het SCD daartoe behoefte dan wel noodzaak voelen, vindt daarnaast ook contact op incidentele basis plaats. Voor zover relevant levert het SCD rapportages op voor in- of extern gebruik.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De openbare ruimte is het infrastructurele netwerk van wegen, straten, pleinen, parken, plantsoenen, waterpartijen en alle daarbij behorende voorzieningen, zoals openbare verlichting, kunstwerken (bruggen) en dergelijke. De openbare ruimte is de ruimte waarin de bewoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente zich verplaatsen, verblijven, recreëren en elkaar ontmoeten. Bovenal draagt de inrichting en het beheer van de openbare ruimte – samen met de architectuur van de gebouwen – bij aan de identiteit van de gemeente Zwijndrecht.

Al deze kapitaalgoederen moeten zo lang mogelijk een bijdrage leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangebracht of vervaardigd. Dit vergt een duurzaam en goed onderhoudsbeheer op basis van beleidskaders.

Actueel beleidskader

De beleidskaders zijn verwoord in de vastgestelde structuur- en beheerplannen. Het beschreven beleidskader is voor het grootste deel actueel en toereikend om aan het fysieke beheer en onderhoud van de openbare ruimte richting te geven. Via onderstaand beleidskader zetten we de beschikbare middelen in om de verschillende doelstellingen hierbij te realiseren.

- Integraal groenbeleid Zwijndrecht; vastgesteld 15 oktober 2019.
- Beheerplan begraafplaatsen Zwijndrecht; vastgesteld in 2018.
- Integraal beheerplan Openbare Ruimte 2018-2021; vastgesteld in 2017.
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021; vastgesteld in 2017.
- Speelruimteplan 2017-2026 gemeente Zwijndrecht; vastgesteld in 2017.
- Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2018-2021; vastgesteld in 2017.
- Gemeentelijk verkeer en vervoerplan 2016-2020; vastgesteld in 2016.
- Standaard programma van eisen Zwijndrecht; vastgesteld in 2015 (college).
- Beheerplan buitensportaccommodaties 2014-2017; vastgesteld in 2013. (Beheerplan buitensportaccommodaties 2019-2023 wordt vastgesteld in najaar 2019)
- Bomencompensatiebeleid; vastgesteld in 2012 (college).
- Structuurvisie Zwijndrecht 2030; vastgesteld in 2010.
- Waterstructuurplan; vastgesteld in 2007.

Integraal beheer openbare ruimte (IBOR)

De openbare ruimte is in beweging. Het (planmatig) beheer en onderhoud van kapitaalgoederen is een belangrijke basis. Daarnaast zien we dat de samenleving steeds meer aanvullende eisen stelt aan de manier waarop wij de openbare ruimte onderhouden. De openbare ruimte is namelijk gevoelsmatig steeds meer 'eigendom' geworden van iedereen. De openbare ruimte in de directe woonomgeving van inwoners vinden zij belangrijk en dient daarom leefbaar te zijn. Daarnaast zien we dat de openbare ruimte letterlijk hetgeen is wat ons verbindt. Door deze verbindingsfunctie is de openbare ruimte ook uitermate geschikt als instrument om sociale doelstellingen te realiseren. De IBOR werkwijze is in Zwijndrecht de afgelopen jaren als gevolg hiervan verder doorontwikkeld en is inmiddels gebaseerd op drie pijlers:

1. Het uitvoeren van efficiënt planmatig onderhoud.
2. Het creëren van een leefbare omgeving waarmee inwoners tevreden zijn.

3. Het realiseren van sociale doelstellingen in de openbare ruimte.

Sinds het IBOR-plan van 2014 is aan de hand van een aantal scenario's gekozen voor gedifferentieerd beheer. Dit betekent in de praktijk een onderhoudsniveau tussen de B-norm en C-norm van het CROW. De voorwaarde hierbij is dat er niet wordt getornd aan veiligheid en geen kapitaalvernietiging optreedt. Dit uit zich bijvoorbeeld in de keuze dat we geen concessies doen bij het onderhoud aan asfalt, bomen, bruggen, openbare verlichting en elementenverharding op trottoirs en fietspaden. Rijkbanen in woonstraten vormen geen direct veiligheidsrisico, waardoor deze op C-niveau onderhouden worden. Ook binnen het groenonderhoud worden keuzes gemaakt om met de beschikbare middelen een zo hoog mogelijk niveau te realiseren. Dit komt neer op een niveau tussen de B- en C-norm. Uitzondering hierop zijn de gemeentelijke begraafplaatsen waarvan het parkgroen op A-niveau wordt onderhouden.

Gemeentelijk vastgoed

Voor wat betreft het gemeentelijk vastgoed is het volgende beleidsuitgangspunt van toepassing:

"Het vastgoed wordt op een efficiënte, effectieve en transparante wijze ingezet ten behoeve van het verwezenlijken van gemeentelijke (beleids-)doelstellingen; hierbij wordt gestreefd naar een optimale balans tussen het maatschappelijke en het financiële rendement."

Vanuit beheerperspectief zijn hierin vier onderhoudscategorieën te onderscheiden. Variërend van proactief onderhoud (A) naar risico gestuurd onderhoud (B en C) en uiteindelijk de categorie panden die vanwege bijvoorbeeld een herbestemming schoon, heel en veilig worden onderhouden. Daar waar zich mogelijkheden voordoen worden maatregelen genomen op het gebied van energetische verbetering of waar een reductie is te behalen in de CO₂-uitstoot. Deze maatregelen vallen zoveel mogelijk samen met de reeds geplande onderhoudswerkzaamheden.

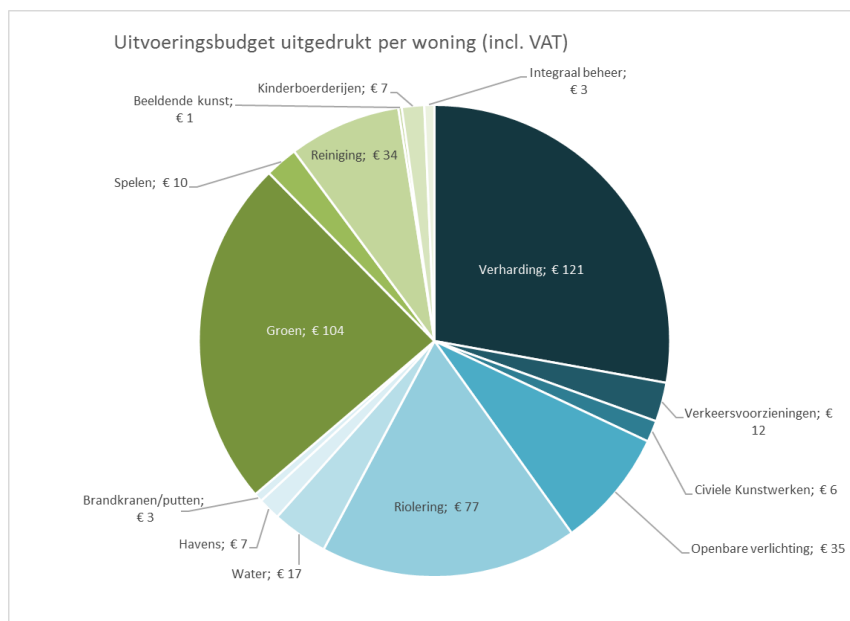
Beschikbaar budget beheer openbare ruimte

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte worden kosten gemaakt. Om deze kosten in beeld te krijgen is ten behoeve van het IBOR-plan 2018-2021 de exploitatiebegroting geanalyseerd op alle voor de openbare ruimte relevante onderhoudsgroepen. Onderstaande figuur geeft de resultaten weer voor het begrotingsjaar 2020. De tabel maakt inzichtelijk wat de daadwerkelijk beïnvloedbare kosten zijn voor specifiek de uitvoering van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

De analyse laat zien dat er per saldo ongeveer € 8,7 miljoen is opgenomen voor de veertien onderhoudsgroepen die betrekking hebben op de uitvoering van het beheer en onderhoud van openbare ruimte. Dit zijn kosten voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte door de eigen dienst en door derden, evenals de materiaalkosten die worden gemaakt. Verder maken de VAT-kosten (Voorbereiding, Administratie en Toezicht) onderdeel uit van de uitvoeringskosten.

Onderhoudsgroep	Goederen en diensten derden	Materiaal kosten	Uitvoering eigen dienst	VAT	
Kapitaalgericht beheer	€ 3.756.336	€ 403.312	€ 706.800	€ 664.245	€ 5.530.693
Verharding	€ 1.705.065	€ 2.800	€ 400.574	€ 306.607	€ 2.415.046
Verkeersvoorzieningen	€ 155.538	€ 8.543		€ 68.640	€ 232.721
Civiele Kunstwerken	€ 127.028	€ 119			€ 127.147
Openbare verlichting	€ 454.270	€ 243.783		€ 7.276	€ 705.329
Riolering	€ 961.561	€ 148.067	€ 197.388	€ 226.667	€ 1.533.683
Water	€ 168.874		€ 108.839	€ 55.054	€ 332.767
Havens	€ 133.000				€ 133.000
Brandkranen/putten	€ 51.000				€ 51.000
Maatschappelijk gericht beheer	€ 1.816.747	€ 3.742	€ 999.706	€ 324.222	€ 3.144.417
Groen	€ 1.057.959	€ 3.742	€ 791.554	€ 215.537	€ 2.068.792
Spelen	€ 65.620		€ 89.050	€ 40.192	€ 194.862
Reiniging	€ 479.738		€ 119.102	€ 68.493	€ 667.333
Beeldende kunst	€ 20.430				€ 20.430
Kinderboerderijen	€ 133.000				€ 133.000
Integraal beheer	€ 60.000			€ -	€ 60.000
Indtotaal	€ 5.573.083	€ 407.054	€ 1.706.507	€ 988.466	€ 8.675.110

Binnen de onderhoudsgroep groen is het beschikbare budget gekoppeld aan de benodigde beheersmaatregelen, zowel via de eigen dienst als ook via de beïnvloedbare budgetten vanuit onderhoudsbestekken en contracten. We zien dat het elk jaar passen en meten is om de onvoorziene zaken te bekostigen vanuit het beschikbare budget. Hierbij gaat het onder andere om compensatieplannen, stormschade, noodkap, bomenziektes en de in opkomst zijnde exotische onkruidsoorten. In principe is hier geen budget voor, waardoor het ten koste kan gaan van reguliere werkzaamheden.

Grafiek 1: Uitvoeringskosten beheer en onderhoud, uitgedrukt per woning

Het cirkeldiagram geeft een indruk hoe de uitvoeringsbudgetten voor het beheer en onderhoud zich onderling verhouden. Er is hier gekozen voor een weergave per woning. Naar het beheer en onderhoud van verharding, groen en riolering gaat het meeste geld uit, variërend tussen de € 121 en € 77 per woning. De kosten voor openbare verlichting en straatreiniging zijn andere grote kostenposten. Zij bedragen € 35 en € 34 per woning.

Beschikbaar budget beheer gemeentelijk vastgoed

De beschikbare middelen voor het dagelijks en planmatig onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voor de periode 2020-2023 bedragen € 1.423.350 per jaar. Met een complexstrategie kan per pand de (middel)lange termijn doelstelling worden bepaald. Een goede complexstrategie draagt bij aan strategisch vastgoedbeheer, zodat in een vroeg stadium kan worden bepaald of het verstandig is een pand te verbouwen en te verduurzamen (investeren), te verkopen of te slopen. Nadat de complexstrategie per object is bepaald, kan de meerjarenonderhoudsplanung worden opgesteld. Met een meerjarenonderhoudsplanung kan bewust worden gekozen voor een (noodzakelijke) balans tussen preventief planmatig onderhoud (onderhoud uitvoeren vóór de kwaliteit een grens overschrijdt) en correctief onderhoud (pas ingrijpen wanneer er urgente gebreken zijn). Op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt tenslotte een jaarplan opgesteld waarin de onderhoudswerkzaamheden voor het komende jaar worden vastgelegd. Aan de hand van jaarlijkse gebouwspecties wordt bepaald of deze verwachtingen juist zijn. Dit betekent dat in de praktijk werkzaamheden uit het MJOP zowel naar voren als naar achteren geschoven kunnen worden. Door op deze wijze invulling te geven aan het vastgoedonderhoud is het huidige exploitatiebudget voor de beheerperiode toereikend met een voor het merendeel van de panden acceptabel financieel risico.

Aandachtspunten

Er zijn op het gebied van beheer en onderhoud in Zwijndrecht noemenswaardige aandachtspunten die een nadere toelichting verlangen.

Stijgende economie heeft gevolgen voor inkooprijzen

Een keerzijde van een groeiende economie is dat de marktvraag toeneemt met gevolgen voor de inkooprijzen. Dit zien we ontstaan binnen enkele herinrichtingsprojecten waarbij partijen al boven onze oorspronkelijke begroting inschrijven. Vanuit de beschikbare exploitatiebudgetten zetten wij geregeld onderhoudsbestekken op de markt. Door de veranderende markt staan ook dit soort aanbestedingen prijstechnisch onder druk.

Bespeelbaarheid buitensportvelden

Klimatologische omstandigheden beïnvloeden de speelbaarheid van de buitensportvelden. Door stijgend grondwater en de vele regenbuien of juist door langdurige droogte en hoge temperaturen zijn er perioden geweest dat de (natuur)grasvelden niet speelbaar zijn geweest. We hebben een aantal jaren geleden met elkaar afspraken gemaakt om een 'basisniveau' na te streven op onze buitensportaccommodaties. Helaas zijn er nog geen goede richtlijnen op maatregeleniveau wat dit dan precies inhoudt in relatie tot speelbaarheid. U heeft niet voor niets de motie ingediend om een behoefteonderzoek te doen bij de sportverenigingen. Zowel vanuit de verenigingen, als ook vanuit ons als gemeente is er behoefte aan kaders waarbinnen we beleid en beheer opnieuw vorm moeten geven. En welke middelen hebben we hier uiteindelijk voor over? De resultaten uit het behoefteonderzoek zijn aan u gepresenteerd en eventuele maatregelen worden meegenomen in het beheerplan sportaccommodaties 2019-2023. Vooruitlopend hierop zijn de investeringen bij de voetbalverenigingen en bij de honk- en softbalvereniging al uitgewerkt, omdat de grootste investeringen hier te verwachten zijn. Dit onderwerp is in september 2019 behandeld in de gemeenteraad.

Volume van het investeringsprogramma (met name de riool- en infrastructurele projecten)

Tot 2022 staat ons investeringsprogramma nog bomvol. Daarna zien we op het gebied van verhardingen een dalende trend aan grootschalige vervangingsbehoefte. Dit mag ook logisch zijn, want we hebben de afgelopen jaren behoorlijk aan de weg getimmerd met betrekking tot investeringsprojecten en we gaan dit voor de komende periode verder oppakken. Een ander belangrijk domein in de

openbare ruimte is de riolering. Dit onderdeel is veel lastiger visueel te inspecteren dan verharding. In twaalf jaar tijd hebben we het gehele rioolstelsel (ca. 240 km vrij verval) in Zwijndrecht geïnspecteerd, via camera inspecties. Na de jaarlijkse inspecties worden, net zoals bij verharding, maatregelen opgesteld. Een van de maatregelen is vervanging. Grootschalige vervanging wordt geïnitieerd via het investeringsprogramma en zo integraal mogelijk uitgevoerd in combinatie met verharding, speelvoorziening, groen en openbare verlichting. Het beleid (lees Gemeentelijk rioleringsplan) vertelt ons zo veel mogelijk onderhoud te plegen om vervanging vervolgens zo lang mogelijk uit te stellen. Via beslisbomen brengen wij de risico's, maar ook de kosten/baten in beeld waaruit blijkt of een rioolstelsel en verharding daadwerkelijk vervangen dienen te worden. De beslisbomen die gebruikt worden om te bepalen of riolering wel of niet in combinatie met verharding vervangen moet worden, maken een zorgvuldige afweging mogelijk. Deze afweging is gericht op het zoeken van een balans tussen absolute noodzaak en financiële gevolgen. De slappe bodem in onze gemeente werkt hier overigens niet aan mee. Voor riolering is het hierdoor lastig over meerdere jaren een prognose te geven met betrekking tot het volume van het investeringsprogramma. Zonder het investeringsprogramma hadden we als gemeente voor een nog grotere opgave gestaan om het kwaliteitsniveau met de beschikbare middelen op een zo 'goed mogelijk' niveau te houden. Als gemeente hebben we de openbare ruimte in eerste instantie veilig te houden. Hier zijn we wettelijk aansprakelijk voor. Ook de leefbaarheid willen we op een acceptabel niveau houden en/of brengen.

Forse opgave vervangingen speelvoorzieningen

Conform uw besluit gaan we de komende jaren aan de slag met de vervangingsopgave van onze speelvoorzieningen in Zwijndrecht. Dit is een forse opgave. Ook blijven we dit grotendeels doen vanuit de communicatie en participatie zoals u en de samenleving dat van ons mag verwachten. Een wens hierbij is dat we hier wat meer duidelijkheid in willen hebben. Wanneer passen we nu welke vorm van participatie toe rondom een specifieke vervangingsopgave? Een complete vervanging van een speelvoorziening krijgt logischerwijs een andere vorm van participatie dan een vervanging van een toestel. Maar ook de vervanging van een toestel kan de nodige discussie opwerpen. Via participatie willen we proberen op buurtniveau tot consensus en tevredenheid te komen met betrekking tot een voorgenomen vervanging. Echter kunnen individuele belangen niet altijd verenigd worden met de belangen van een buurt of wijk. Wij hebben participatie hoog in het vaandel staan en het heeft ons tot nu toe al prachtige resultaten opgeleverd. Hiertegenover staat dat we ook daadkracht moeten tonen om te komen tot de uitvoering van vele vervangingsprojecten de komende jaren.

In het oog springende werken 2020

Hieronder staan enkele noemenswaardige projecten en/of werken die voor 2020 gepland staan. De totale lijst van reconstructie- en vervangingsprojecten is terug te vinden in het Investeringsprogramma 2020-2023. Dit zijn over het algemeen integrale projecten waarbij verharding, riolering, groen, speelvoorziening en openbare verlichting worden meegenomen.

- Elementenverharding: diverse herstraat- en vervangingswerkzaamheden door heel Zwijndrecht (o.a. Rechteren, Vosbergen, Rupelmonde, Talmaplantsoen, Duitsetuin, Schaepmanlaan, Goeman Borgesiusingel, Tak van Poortvlietstraat, Kappeyne van de Coppelloplantsoen, Perkstraat, Van Edenstraat en Verweystraat).
- Asfalt: Klarinetsingel tussen Munnikensteeg en Basketbalveld, Lindtsebenedendijk, Noordpark rijbaan, Klarinetsingel fietspad en voetpaden Walburg.
- Beschoeiing: de beschoeiing wordt vervangen langs de oevers rondom de Develweg, Kerkweg, Roerdompstraat en de Bootjessteeg.
- Baggeren: de watergangen in Heerjansdam worden gebaggerd.
- Compensatie bomen door heel Zwijndrecht t.b.v. kap.
- Diverse renovaties t.b.v. kwaliteitsverbetering groen (integrale aanpak in combinatie met wegbeheer op dezelfde locaties genoemd onder elementenverharding).
- Verwijderen kleine brug Prins Mauritsstraat, vervangen houten brug Doorbraak, en vervangen grote brug Prins Mauritsstraat.
- Keermuren: de keermuren aan de Buizerdstraat en de Kerkweg worden gerepareerd of opnieuw opgebouwd.
- Duurzaam vervangen lichtmasten en armaturen door heel Zwijndrecht (o.a. Rotterdamseweg tussen Ringdijk en Koninginneweg, Staatsliedenbuurt en Stationsweg) en vervangen tunnelverlichting Burg. Pijl Hogeweglaan.
- Spelen: vervangingsprojecten door heel Zwijndrecht (o.a. Smetanaplaats, Wagenmaker, Aalbespad, Nijverheidsstraat, J. Poststraat, Javalaan, Kapt.Dekkerflat, Kapt.Rietbergflat, Kloosstraat, Hoornwijk, Fransetuin en Dorpsstraat)
- Riolering: diverse reparaties op diverse locaties in de gemeente en reiniging en inspectie van diverse rioolstrengen in diverse wijken in de gemeente om een goed functioneel rioolstelsel te kunnen waarborgen.
- Rioolgemalen: een nieuw telemetriesysteem voor de hoofdgemalen en een beheerpakket voor elektrotechnische installaties worden opgeleverd en het onderzoek naar de kwaliteit van de persleiding tussen rioolgemaal Emmastraat en de rioolwaterzuiveringsinstallatie loopt door tot in 2020.
- Vervangen sportvloer Develsteinhal
- Binnenschilderwerk sportzaal Den Dam
- Verduurzamen diverse gebouwen en installaties
- Renovatie sanitaire ruimten en buitenschilderwerk Multifakgebouw
- Vervangen dakbedekking Xiejezo
- Diverse vervangingen op de Kiboehoeve
- Aanleg grafveld Munnikensteeg t.b.v. asbestemmingen en natuurlijk begraven
- Herinrichting groen op begraafplaatsen (vanuit beheerplan)
- Vervangen kunstgrasvelden Bakestein en Heerjansdam
- Renoveren parkeerplaatsen Bakestein en Heerjansdam
- Vervangen verlichting diverse sportvelden

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen de organisatie die gericht zijn op een zo goed mogelijke dienstverlening aan de burgers, instellingen en bedrijven en het garanderen van een zorgvuldige besluitvorming. We beschrijven in deze paragraaf relevante cijfers en de activiteiten voor 2020 op het gebied van organisatieontwikkeling en bedrijfsvoering. Deze activiteiten staan in het licht van verschillende trends en ontwikkelingen in maatschappelijke zin, nieuwe technologieën en financiële opgaven.

Van beheer naar ontwikkeling

Er is volop beweging in onze organisatie om ons voortdurend te verbeteren en om klaar te staan voor wat er nodig is in de gemeente. Na de kleine organisatie-aanpassing eind 2015 hebben we afgelopen jaren veel inzet gepleegd om (nog meer) samenlevingsgericht te werken. Steeds kijkend naar wat de samenleving nodig heeft en welke rol de gemeente inneemt. De economie trekt weer aan en de economische crisis ligt achter ons. Er ontstaat steeds meer spanning op de arbeidsmarkt waarbij het aantal vacatures verder toeneemt en de werkloosheid daalt. Binnen Zwijndrecht is dit ook te merken met veel instroom, doorstroom en uitstroom van medewerkers. Door een ambitieus raadsprogramma met flinke opgaven dienen we onze formatie passend te houden. We gaan onze organisatie transformeren van een beheerorganisatie naar een ontwikkelorganisatie. Het is onze ambitie om snel en adequaat in te spelen op maatschappelijke opgaven en kansen in de gemeente en regio. Omdat opgaven onze organisatiegrenzen overstijgen en vragen om integrale oplossingen, werken we in co-creatie met partners. We richten ons op de ontwikkeling van de bijbehorende vaardigheden, competenties en instrumenten. Een belangrijk hulpmiddel bij het over organisatiegrenzen werken is het Klant-, Zaak- en Archiefsysteem. Dit systeem wordt momenteel in alle Drechtstedenorganisaties geïmplementeerd en inmiddels zijn alle medewerkers geautoriseerd om in dit systeem te werken.

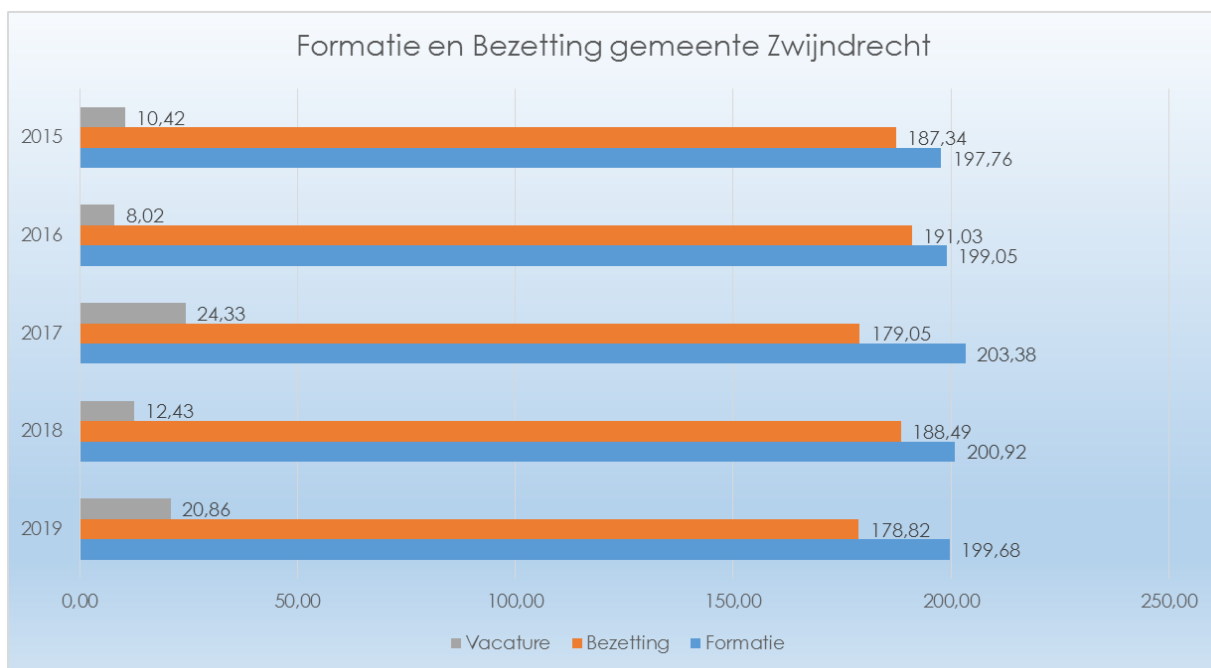
Bevlogen en duurzame inzetbare medewerkers

Vanwege demografische en maatschappelijke ontwikkelingen is duurzame inzetbaarheid van werknemers een belangrijk aandachtspunt binnen onze organisatie. Vanuit de filosofie/visie "Samenwerkt!" stellen wij binnen onze organisatie de mens centraal en niet de medewerker. Wij zijn van mening dat (of je dit nu wilt of niet) de scheiding tussen werk en privé vervaagt. Medewerkers nemen de thuissituatie (bewust of onbewust) mee naar het werk, en vice versa. Door vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid te sturen op geluk, gedrevenheid en gezondheid willen we het beste uit onze mensen halen waardoor het werkplezier en de prestaties toenemen en ons ziekteverzuim daalt. Dit zetten we in 2020 door.

Ontwikkelingen in de formatie en het personeelsbestand

Formatie/bezetting

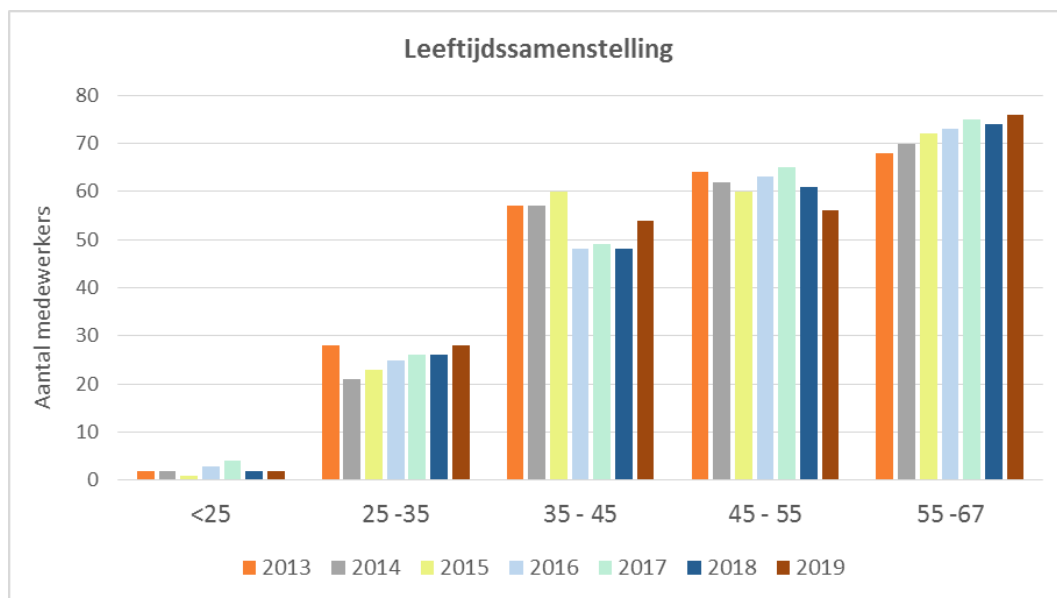
De volgende figuur geeft aan dat er sprake is van een stabiele formatie. De verwachting is dat de formatie/bezetting voor 2020 licht stijgt.

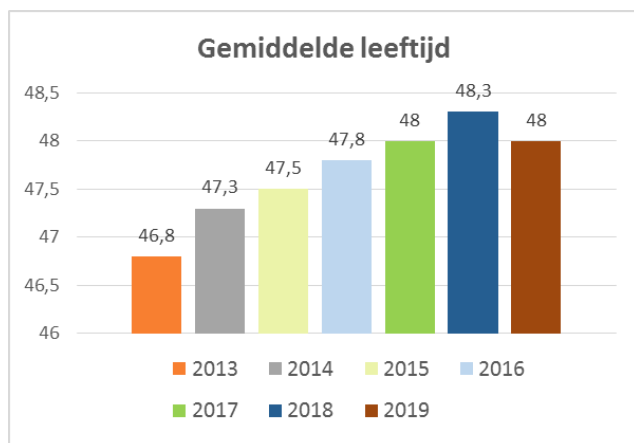
Door personele wisselingen is er sprake van tijdelijke vacatureruimte. Dat betekent dat de formatie-ruimte groter is dan de bezetting. Moeilijk vervulbare vacatures vangen we op door personeel tijdelijk in te huren.

Personeelsopbouw

Zoals in onderstaande figuur goed te zien is zet de vergrijzing van onze organisatie verder door.

De gemiddelde leeftijd van onze medewerkers binnen de organisatie loopt gestaag op (de afgelopen vijf jaar is de gemiddelde leeftijd met zo'n twee jaar gestegen) en wordt werknemers bovendien gevraagd langer door te werken aan het einde van hun carrière. We hebben dan ook veel aandacht voor deze oudere medewerkers. Overigens is deze leeftijd gelijk aan het landelijke gemiddelde van de gemeenteambtenaar.

Generatiepact

Om duurzaam inzetbaar te blijven bieden we de oudere medewerkers (60+ers) een zogenoemde "generatiepactregeling" aan. Door middel van deze regeling bieden wij hen de mogelijkheid minder te gaan werken en de intensiteit van de arbeidsduur te verlagen. Hierdoor blijft deze leeftijdsgroep voor de organisatie behouden (kennis/kunde), maar bieden we tegelijkertijd jongere medewerkers de kans in te stromen. Dit zorgt voor een betere kennisoverdracht en oudere medewerkers kunnen hun werk gelijkmatiger gaan overdragen en afbouwen. Dit alles zorgt voor minder uitval/ziekteverzuim van de oudere medewerkers en bevordert de duurzame participatie en inzetbaarheid van deze doelgroep. De regeling Generatiepact is per 1 juli 2018 in werking getreden. Er zijn sindsdien acht medewerkers die van de regeling gebruik maken.

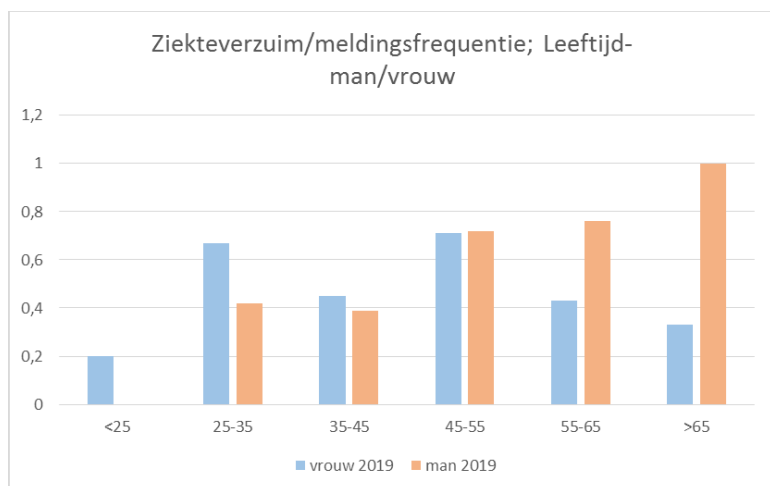
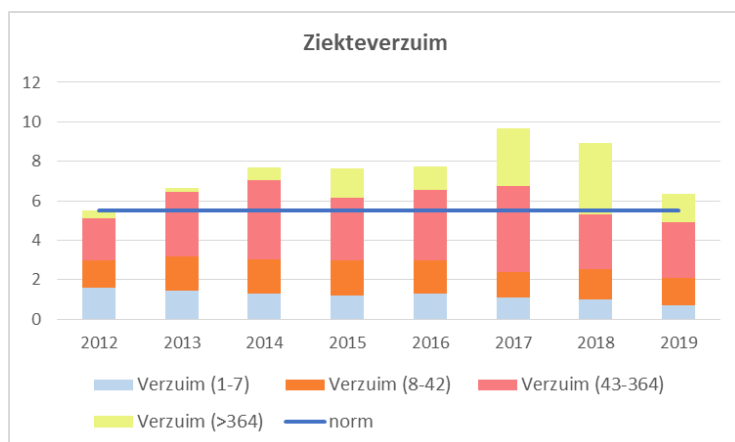
Voor de dekking van de kosten hebben we in de huidige begroting structureel € 100.000 opgenomen. In een bepaald jaar kunnen de kosten meer of minder zijn dan het hiervoor genoemde bedrag. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden, is een bestemmingsreserve ingesteld. Deze reserve wordt jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties. Zo hebben we in 2019 vier trainees/werkervaringsplaatsmedewerkers aangenomen om de ontstane ruimte in te vullen met jong talent. Daarmee blijven we aangesloten bij deze nieuwe generatie medewerkers. We hebben tevens als doelstelling om per afdeling twee à drie stagiaires per jaar te begeleiden. In 2019 hebben negen stagiaires begeleid. We voldoen hiermee aan onze eigen streefcijfer, maar willen in 2020 hier een extra impuls aan gaan geven.

Ziekteverzuimpercentage

Onze doelstelling is om te komen tot een verzuimpercentage van 5,5%. Vanaf 2012 is het ziekteverzuim hoger dan deze norm. Vanaf 2018 is ons ziekteverzuim dalende en de verwachting is dat in 2020 het ziekteverzuim is genormaliseerd.

Een groot deel van het ziekteverzuim wordt veroorzaakt door langdurig zieken. Zij zitten in een afkeuringstraject (WIA) conform de Wet Poortwachter en zijn 100% ziek gemeld. Dit zijn trajecten die heel lang lopen en dat zorgt er voor dat ons verzuimpercentage niet nog sneller daalt. Uit de analyses blijkt dat 90% van de ziektegevallen niet werk gerelateerd is. In sommige gevallen zorgt de balans tussen werk en privé voor uitval en met name op de gemeentewerf betreft het fysieke problemen. In alle gevallen zorgen we voor zorgvuldige re-integratietrajecten met aandacht voor goede en bestendige terugkeer van medewerkers.

In het programma "Samen Werkt" organiseren we activiteiten, zoals de Samen Werkt Week, om er voor te zorgen dat je gezond, gelukkig en gedreven kunt (blijven) werken bij de gemeente Zwijndrecht waardoor er minder uitval is door ziekte en we betere prestaties leveren.

Integraal onderzoeksplan

Op basis van de Verordening artikel 213a stellen wij jaarlijks een integraal onderzoeksplan op. Met het plan onderzoeken we het rechtmatig, doelmatig en doeltreffend handelen van de organisatie. Met het onderzoeksplan voor 2020 worden verschillende soorten onderzoeken uitgevoerd.

Regionale onderzoeken

Het onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) is op 1 januari 2008 opgericht en voert op veel beleids-terreinen onderzoeken uit voor de regiogemeenten. Een aantal van die onderzoeken pakt het OCD regionaal aan. Daarnaast kunnen gemeenten eigen onderzoeksopdrachten door het OCD laten uitvoeren.

In opdracht van gemeente Zwijndrecht voert het OCD doelmatigheid- en doeltreffendheidsonderzoeken uit. De uitkomsten van de onderzoeken zijn of worden meegenomen in beleidsevaluaties, bij beleidsontwikkeling en in de advisering over de betreffende onderwerpen. Een deel van deze onderzoeken zijn meerjarig en lopen door in 2020. Op het moment van schrijven is nog niet bekend welke onderzoeken gemeente Zwijndrecht in 2020 laat uitvoeren door het OCD.

Eigen onderzoeken

Naast het genoemde doelmatigheidsonderzoek, dat het lerend vermogen van de gemeentelijke organisatie ondersteunt, doet de controlfunctie onderzoek in het kader van de verbijzonderde interne controle (VIC). De interne controle richt zich op het toetsen van de financiële rechtmatigheid. De nadruk ligt op het toetsen of maatregelen die helpen om fouten in de uitvoering van werkzaamheden te voorkomen voldoende werken. Daarnaast wordt onderzocht of interne en externe regelgeving wordt nagekomen bij de uitvoering van de werkzaamheden.

De controle wordt uitgevoerd volgens het opgestelde interne controleplan en het door de raad vastgestelde controleprotocol. De accountant gebruikt de resultaten van de onderzoeken bij zijn interimcontrole en jaarrekeningcontrole. Intern gebruiken we de VIC uitkomsten om de risico's en verbeterpunten in onze werkprocessen en administratieve organisatie te signaleren, eventuele fouten te herstellen en de beheersmaatregelen aan te passen. "Continue verbeteren" is hierbij een van de uitgangspunten.

Over de uitvoering van de verbijzonderde interne controle zijn we continue in overleg met de accountant zodat de interne controle en de externe controle goed op elkaar aansluiten.

Afstemming rekenkameronderzoek

Jaarlijks verricht de rekenkamercommissie onderzoek en zij adviseert de raad over de rechtmatigheid, de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid en beheer. Om overlap te voorkomen worden de regionale, eigen en rekenkameronderzoeken afgestemd met de rekenkamercommissie.

Rechtmatigheidsverklaring college

Als gevolg van een wetswijziging geeft het college van B&W vanaf het boekjaar 2021 zelf een rechtmatigheidsverantwoording af in de jaarstukken. Op dit moment verstrekt de accountant een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening. Vanaf 2021 geeft de accountant een controleverklaring af met alleen een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording door het college die in de jaarrekening wordt opgenomen. Hoe de verklaring er precies uit gaat zien is op dit moment nog niet bekend. De gemeente Zwijndrecht beschikt over een eigen interne audit- en controle functie. Hoewel nog niet helder is welke criteria vanuit de commissie BBV worden opgesteld voor de rechtmatigheidsverklaring verwachten wij voldoende expertise in huis te hebben om als college vanaf 2021 een rechtmatigheidsverklaring te kunnen afgeven.

Informatieveiligheid

We werken als gemeente steeds meer digitaal en delen daarbij belangrijke gegevens. Het is daarom belangrijk dat we zorgvuldig met deze gegevens omgaan. Onze systemen moeten veilig zijn en weerstand kunnen bieden aan pogingen tot misbruik en aanvallen van binnen en buiten. Op basis van een basisnormenkader Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) wordt getoetst of we onze informatieveiligheid en privacy op orde hebben. Per 1 januari 2020 wordt de BIG vervangen door de voor de gehele overheid geldende Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO is meer dan de BIG gericht op het beheersen van risico's.

De ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) blijft veel inzet vragen, ondanks het waar mogelijk regionaal oppakken van de activiteiten. ENSIA heeft tot doel het ontwikkelen en implementeren van een zo effectief en efficiënt mogelijk ingericht verantwoordingsstelsel voor informatieveiligheid gebaseerd op de BIO.

Uitgangspunt is het horizontale verantwoordingsproces aan de gemeenteraad. Dit vormt de basis voor het verticale verantwoordingsproces aan nationale partijen die een rol hebben in het toezicht op informatieveiligheid. Bij het afleggen van verantwoording wordt het principe van single information single audit toegepast; alle informatie die noodzakelijk is voor verticale verantwoording is ook onderdeel van het horizontale verantwoordingsproces. We verwachten dat de ENSIA-audit over 2020 minder tekortkomingen aan het licht zal brengen dan die over de voorgaande jaren.

Privacy

De invoering van de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming), de nieuwe privacywet, in 2018 brengt nog steeds veel werk met zich mee. Processen moeten worden aangepast en risicoanalyses gemaakt. We pakken dat waar mogelijk in regionaal verband op, maar veel werkzaamheden kunnen we alleen lokaal uitvoeren. Het aanstellen van een nieuwe privacycoördinator, waartoe bij de Eerste bestuursrapportage 2019 is besloten, moet de hiervoor noodzakelijke capaciteit beschikbaar maken. Een belangrijke rol in het privacybeleid en de uitvoering daarvan spelen de Functionarissen Gegevensbescherming en de Adviseurs Gegevensbescherming, die we als Drechtstedengemeenten centraal hebben benoemd. We nemen deel aan frequente regionale overleggen waarin de Drechtstedengemeenten en organisaties, om dubbel werk te voorkomen en om te profiteren van elkaars werk en ervaringen, afstemming plegen. De verwachting is dat ook in 2020 nog veel aandacht nodig is voor de juiste implementatie van de AVG.

Integriteit

Iedere overheidsorganisatie is wettelijk verplicht integriteitsbeleid te voeren en zich daarover te verantwoorden. Het onderwerp vraagt om blijvende alertheid. Het beleidsveld is volop in beweging. Vooral op het gebied van de bestuurlijke integriteit is er meer aandacht voor de integriteit van politieke ambtsdragers. De verantwoordelijkheid voor de bestuurlijke integriteit is inmiddels in de Gemeentewet verankerd en berust bij de burgemeester.

Om de aandacht voor integriteit te borgen is het noodzakelijk dat integriteit wordt gezien als een onlosmakelijk onderdeel van ons dagelijks handelen en daarmee een belangrijk kwaliteitsaspect van de organisatie. Daarom is het belangrijk om het integriteitsbeleid van een organisatie, net als andere bedrijfsvoeringsprocessen, vast te leggen.

De ambtelijke en bestuurlijke integriteit zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Op ambtelijk gebied zijn we aangesloten bij de regio en is er een regionaal integriteitsbeleid vastgesteld. Op bestuurlijk gebied zijn we zelf aan zet. Hiertoe is de bestuurlijke integriteitscyclus ontwikkeld. De bestuurlijke integriteitscyclus sluit aan bij de ambtelijke regelgeving en heeft aandacht voor de rol en positie van de betrokken politieke ambtsdragers en de rol van de politieke partijen. We trainen de hele organisatie om daarmee het bespreken van dilemma's te bevorderen en het bewustzijn op dit gebied te verhogen.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Zwijndrecht is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is sprake van een “verbonden partij”. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden (gemeenschappelijke regelingen) levert een grote bijdrage aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke en financiële risico’s op.

Deze paragraaf verschaft inzicht in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Zwijndrecht bij door verbonden partijen uit te voeren taken en processen. Volgens artikel 15 lid b van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat de paragraaf de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting. In de praktijk is de relatie met de verbonden partij veelal meerdere jaren geleden ontstaan. De relatie tussen de visie op de verbonden partij en de doelstellingen van de (huidige) begroting is derhalve niet altijd duidelijk te leggen.

Verbonden partijen

De gemeente Zwijndrecht heeft met de volgende verbonden partijen een relatie:

- Gemeenschappelijke regeling Drechtsteden (GRD) (SDD, IBD, SCD, OCD, GBD en BDS).
- Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ, RAV, SOJ).
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ).
- Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde (NRIJ).
- Gemeenschappelijke regeling Sociale Werkvoorziening Drechtwerk.
- Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo).
- ROM-D Groep
- ENECO Groep N.V.
- Stedin Holding N.V.
- Oasen N.V.
- B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides.
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

	Gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd																									
Vestigingsplaats	Dordrecht.																									
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.																									
Onderdelen	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zuid-Holland Zuid (GGD), Bureau Leerplicht en Voortijdig Schoolverlaten (BLVS), Regionale Ambulance Voorziening (RAV), Serviceorganisatie Jeugd.																									
Doel	De regeling heeft tot doel een bijdrage te leveren aan het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten en een evenwichtige ontwikkeling van het gebied te bevorderen, in het bijzonder op het terrein van publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, ambulance zorg, meldkamer ambulancevervoer en geneeskundige hulpverlening																									
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: volksgezondheid, onderwijs, jeugdzorg en welzijn.																									
Activiteiten	Zie artikelen 3 tot en met 7 van de GR.																									
Financieel belang gemeente	De bijdrage per onderdeel van de GR DG&J voor 2020 (programma 3): <table> <tr> <td>Bureau Leerplicht</td><td>€</td><td>128.144</td></tr> <tr> <td>JGZ</td><td>€</td><td>1.065.212</td></tr> <tr> <td>VGZ</td><td>€</td><td>824.976</td></tr> <tr> <td>Samen voor gezond</td><td>€</td><td>70.892</td></tr> <tr> <td>Jeugdpreventieteams</td><td>€</td><td>31.589</td></tr> <tr> <td>Veilig Thuis</td><td>€</td><td>415.734</td></tr> <tr> <td>Uitvoering Jeugdwet</td><td>€</td><td>11.264.274</td></tr> <tr> <td></td><td>€</td><td>13.800.821</td></tr> </table>		Bureau Leerplicht	€	128.144	JGZ	€	1.065.212	VGZ	€	824.976	Samen voor gezond	€	70.892	Jeugdpreventieteams	€	31.589	Veilig Thuis	€	415.734	Uitvoering Jeugdwet	€	11.264.274		€	13.800.821
Bureau Leerplicht	€	128.144																								
JGZ	€	1.065.212																								
VGZ	€	824.976																								
Samen voor gezond	€	70.892																								
Jeugdpreventieteams	€	31.589																								
Veilig Thuis	€	415.734																								
Uitvoering Jeugdwet	€	11.264.274																								
	€	13.800.821																								
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatie-tekort op het moment dat de dienst Gezondheid & Jeugd niet meer over reserves beschikt.																									
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder R. de Meij. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 25 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting.																									
Kerncijfers verbonden partij	<table> <tr> <th></th><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 3.298.789</td><td>€ 4.169.186</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 83.840.241</td><td>€ 58.402.663</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 129.663</td><td>€ 1.310.767</td></tr> </table>			31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 3.298.789	€ 4.169.186	Vreemd vermogen	€ 83.840.241	€ 58.402.663	Jaarresultaat	€ 129.663	€ 1.310.767												
	31-12-2017	31-12-2018																								
Eigen vermogen	€ 3.298.789	€ 4.169.186																								
Vreemd vermogen	€ 83.840.241	€ 58.402.663																								
Jaarresultaat	€ 129.663	€ 1.310.767																								

	31-12-2019	31-12-2020
	€2.951.000	€ 2.071.000
	€ 50.362.000	€ 50.339.000
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Jaarresultaat	€ 0	€ 0

	<i>Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid</i>								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijk verplicht).								
Doel	De regeling wordt getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder, alsmede de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.								
Openbaar belang	(Milieu)veiligheid, leefbaarheid en duurzaamheid.								
Activiteiten	Zie artikel 4 van de GR.								
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een inwonerbijdrage. De bijdrage voor 2020 bedraagt € 149.000. De bijdrage varieert licht met de wijzigingen in het aantal inwoners.								
Financieel risico	Afhankelijk van de exploitatieresultaten.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. Op basis van artikel 33 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.873.275</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 9.907.698</td></tr><tr><td>Jaarresultaat</td><td>€ 1.021.731</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 2.873.275	Vreemd vermogen	€ 9.907.698	Jaarresultaat	€ 1.021.731
31-12-2017	31-12-2018								
Eigen vermogen	€ 2.873.275								
Vreemd vermogen	€ 9.907.698								
Jaarresultaat	€ 1.021.731								
	De begroting 2020 bevat geen geprognosticeerde balans.								

	Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (wettelijk verplicht).
Onderdelen	- Regionale Brandweer Zuid-Holland Zuid: Dordrecht (Oranjepark, Leerpark, Noordendijk). - Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).
Doel	Het openbaar lichaam heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren, teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Openbaar belang	Het in algemene zin behartigen van belangen op het terrein van: <i>regionale brandweer, geneeskundige hulpverlening, openbare orde en veiligheid.</i>
Activiteiten	Uitvoering van de eisen die de Wet Veiligheidsregio's aan de gemeenschappelijke regeling stelt, alsmede regulier werk op gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweezorg en GHOR.
Financieel belang gemeente	De gemeente betaalt jaarlijks een bijdrage. Met ingang van het begrotingsjaar 2019 wordt gewerkt met het nieuwe verdeelmodel op basis van het gemeentefonds, subcluster Brandweer en rampenbestrijding. De geraamde bijdrage voor 2020 bedraagt € 3.483.963.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat de Veiligheidsregio niet meer over reserves beschikt.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten, waarin elk lid één stem heeft. Het algemeen bestuur vergadert vier maal per jaar. De burgemeester van Zwijndrecht is tevens lid van het dagelijks bestuur. Op basis van artikel 29 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting.

Kerncijfers verbonden partij	31-12-2017	31-12-2018
	€ 7.284.779	€ 8.363.570
	€ 63.874.826	€ 60.630.119
	€ 3.046.569	€ 4.398.628
	31-12-2019	31-12-2020
	€ 2.190.000	€ 1.597.000
	€ 63.934.000	€ 64.753.000
Eigen vermogen		
Vreemd vermogen		
Jaarresultaat	€ 0	€ 0

	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde													
Vestigingsplaats	Schiedam.													
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht.													
Doel / Openbaar belang	Het in onderlinge samenhang behartigen van het gemeenschappelijke belang van de deelnemers voor wat betreft de ontsluiting, de ontwikkeling, aanleg en beheer in het kader van de openluchtrecreatie en toerisme en waar mogelijk van natuur en landschap in het gebied.													
Openbaar belang	Bevorderen van openluchtrecreatie met behoud van natuur en landschap.													
Activiteiten	De GR NRIJ vervult een trekkersrol in het realiseren en beheren van het bestaande en geplande recreatieve aanbod in de groene buitenruimte van IJsselmonde dat in onderlinge samenhang wordt afgestemd op de brede maatschappelijke vraag en mogelijkheden met een marktgerichte oriëntatie.													
Financieel belang gemeente	De inwonerbijdrage in totaal voor 2020 bedraagt € 313.318.													
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort op het moment dat het Natuur- en Recreatieschap niet meer over een algemene reserve beschikt.													
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen (plaatsvervanger J. Huizinga). In het algemeen bestuur hebben twee leden zitting, wethouder J. van Dongen en raadslid I. Berg (plaatsvervanger L. van Utrecht). Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 34 lid 3 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de ontwerpbegroting.													
Kerncijfers verbonden partij	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td><td>€ 3.881.149</td><td>€ 3.987.686</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.976.658</td><td>€ 1.990.544</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat</td><td>€ 214.698</td><td>€ 212.014</td></tr> </tbody> </table>			31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 3.881.149	€ 3.987.686	Vreemd vermogen	€ 1.976.658	€ 1.990.544	Jaarresultaat	€ 214.698	€ 212.014
	31-12-2017	31-12-2018												
Eigen vermogen	€ 3.881.149	€ 3.987.686												
Vreemd vermogen	€ 1.976.658	€ 1.990.544												
Jaarresultaat	€ 214.698	€ 212.014												

Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	31-12-2019	31-12-2020
	€ 3.416.000	€ 3.429.000
	€ 1.760.000	€ 1.794.000
	€ 0	€ 0
Beleidsvoornemens	De provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam hebben besloten om per 1 januari 2018 uit de gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde te treden. De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht hebben in dat kader besloten om de gemeenschappelijke regeling vanaf 1 januari 2018 onder dezelfde naam voort te zetten.	

	Gemeenschappelijke regeling Drechtwerk
Vestigingsplaats	Dordrecht.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.
Doel	Het openbaar lichaam behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de sociale werkvoorziening en geeft in opdracht van de gemeenten uitvoering aan de in de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening en in de regeling genoemde taken.
Openbaar belang	Mogelijk maken dat mensen met een arbeidshandicap kunnen werken naar vermogen.
Activiteiten	Ter verwezenlijking van de doelstellingen heeft het openbaar lichaam tot taak: a. de uitvoering van de Participatiewet en het behartigen van de uit deze wet voortkomende belangen; b. het adviseren van de gemeenten inzake de sociale werkvoorziening, aangepaste arbeid en daarmee verband houdende vraagstukken; c. het verlenen van diensten aan de gemeenten en incidenteel aan derden op het gebied van andere gesubsidieerde arbeidsvoorzieningen dan in de wet bedoelde, indien deze derden daartoe opdracht geven aan het openbaar lichaam en het Algemeen Bestuur die opdracht aanvaardt; d. het op een bedrijfsmatige wijze aanbieden van trajecten en diensten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid.
Financieel belang gemeente	De algemene bijdrage per gemeente wordt bepaald op basis van het aantal geplaatste werknemers, afkomstig uit de betreffende gemeente, op 1 januari van het boekjaar. Procentueel kan het aantal werknemers jaarlijks licht verschillen. Voor 2020 is de bijdrage geraamd op € 758.000.
Financieel risico	Het financiële risico voor de gemeente is haar bijdrage in het exploitatietekort. In geval van calamiteiten kan het algemeen bestuur een afwijkende bijdrage opstellen, die wordt gemaximeerd op twee maal de bijdrage op basis van het aantal geplaatste werknemers per gemeente. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling stelt het algemeen bestuur een plan op dat voorziet in de verdeling van alle plichten en rechten over de deelnemers op een in het plan nader te bepalen wijze.
Bestuurlijk belang	De gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen bestuur door wethouder T. Jansen. Het algemeen bestuur vergadert

	twee maal per jaar. Op basis van artikel 25 resp. 28 van de GR kan de raad blijk van zijn gevoelens geven bij de begroting (inclusief meerjarenraming) en de jaarrekening.								
Kerncijfers verbonden partij									
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
	<table> <tr> <th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr> <tr> <td>€ 1.249.000</td><td>€ 1.140.000</td></tr> <tr> <td>€ 30.648.000</td><td>€ 30.226.000</td></tr> <tr> <td>€ 839.000</td><td>€ 955.000</td></tr> </table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 1.249.000	€ 1.140.000	€ 30.648.000	€ 30.226.000	€ 839.000	€ 955.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 1.249.000	€ 1.140.000								
€ 30.648.000	€ 30.226.000								
€ 839.000	€ 955.000								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
	<table> <tr> <th>31-12-2019</th><th>31-12-2020</th></tr> <tr> <td>€ 185.000</td><td>€ 185.000</td></tr> <tr> <td>€ 29.713.000</td><td>€ 28.664.000</td></tr> <tr> <td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr> </table>	31-12-2019	31-12-2020	€ 185.000	€ 185.000	€ 29.713.000	€ 28.664.000	€ 0	€ 0
31-12-2019	31-12-2020								
€ 185.000	€ 185.000								
€ 29.713.000	€ 28.664.000								
€ 0	€ 0								
Beleidsvoornemens	De (meerjaren) begroting 2020 is gebaseerd op de gedachte dat de samenwerking met de SDD verder vorm zal krijgen. Dat houdt in dat door Drechtwerk geen onomkeerbare besluiten genomen worden die een beletsel voor deze toekomstige samenwerking kunnen betekenen. Dat houdt ook in dat de SDD en Drechtwerk investeringen om de samenwerking verder vorm te geven, op elkaar zullen afstemmen. De extra kosten die voortvloeien uit onderzoek en implementatie van de samenwerking met de SDD leiden tot een noodzakelijke aanvulling van het transitie budget voor Drechtwerk. Naast de samenwerking met de SDD zal Drechtwerk ook de komende begrotingstermijn de nodige aandacht besteden aan de interne bedrijfsvoering. Hoewel de grootste slagen op dit punt de afgelopen jaren zijn gemaakt, valt er op het gebied van efficiency nog wel wat te halen. Evenals afgelopen jaar wordt uitgegaan van een ambitieuze maar reële begroting. Op het gebied van ICT/automatisering zal Drechtwerk de komende tijd stappen moeten zetten. Op dit moment wordt onderzocht hoe de ICT infrastructuur toekomstbestendig gemaakt kan worden. Daarbij zal gekeken worden naar het verder professionaliseren of outsourcen van deze capaciteit.								

	Gemeenschappelijke regeling Vuilverwerking Dordrecht en omstreken (Gevudo) / HVC								
Vestigingsplaats	Dordrecht.								
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling.								
Doel	Gevudo bezit 529 aandelen van de N.V. Huisvuilcentrale Noord Holland te Alkmaar (HVC) en behartigt en coördineert de belangen van de deelnemende gemeenten richting HVC.								
Openbaar belang	Afvalinzameling, - verwerking en straatreiniging.								
Activiteiten	Beheer van aandelen. Gevudo is aandeelhouder in de HVC met 529 aandelen op een totaal van 2.914 (18,15%). Ons aandeel in GR Gevudo is 11,03% (op basis van tonnen afval), wat neerkomt op ca 2% aandelen HVC. Dit percentage fluctueert jaarlijks enigszins.								
Financieel belang gemeente	Gevudo heeft met ingang van 2007 het karakter van een ‘houderstermaatschappij’’: zij voert geen operationele taken meer uit.								
Financieel risico	De gemeente waarborgt de betaling van de rente en aflossing van de door HVC te sluiten geldleningen en in rekening-courant op te nemen gelden naar rato van de stemverhouding. De gemeente kan aangesproken worden op haar deel van de garantie van de aandeelhouders voor de financiering van de HVC. In 2018 bedroeg de externe financiering € 630 miljoen. De gemeente Zwijndrecht staat garant voor € 12,622 miljoen. Wij krijgen hiervoor een jaarlijkse provisie. Voor 2020 is deze geraamd op € 110.000.								
Bestuurlijk belang	Gemeente wordt vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur door wethouder J. van Dongen. Het algemeen bestuur vergadert twee maal per jaar. Op basis van artikel 21 van de GR kan de raad zijn zienswijze geven bij de ontwerpbegroting.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 30.487</td><td>€ 30.487</td></tr><tr><td>€ 509.424</td><td>€ 537.727</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 0</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 30.487	€ 30.487	€ 509.424	€ 537.727	€ 0	€ 0
31-12-2017	31-12-2018								
€ 30.487	€ 30.487								
€ 509.424	€ 537.727								
€ 0	€ 0								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									

	31-12-2019	31-12-2020	
	€ 30.000	€ 30.000	
	€ 0	€ 0	
	€ 0	€ 0	
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Jaarresultaat			
Kerncijfers HVC			
Eigen vermogen	31-12-2017	31-12-2018	
	€ 103.216.000	€ 116.706.000	
	€ 849.006.000	€ 856.447.000	
Vreemd vermogen			
Jaarresultaat	€ 13.585.000	€ 13.305.000	
HVC stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden.			

	ROM-D Groep																													
Vestigingsplaats	Dordrecht.																													
Rechtsvorm	Binnen de ROM-D groep participeert gemeente Zwijndrecht direct in de: - naamloze vennootschap ROM-D holding (ROM-D Holding NV); - commanditaire vennootschap ROM-D Dordtse Kil III (ROM-D Dordtse Kil III CV).																													
Doel	Versterken en uitbouwen regionale economie.																													
Openbaar belang	Economisch belang.																													
Activiteiten	Versterken en uitbouwen van de regionale economie door: de uitgifte van kavels, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen en de promotie van de regio Drechtsteden.																													
Financieel belang gemeente	De gemeente heeft een kapitaalinbreng in - ROM-D Holding NV van € 941.228 - ROM-D Dordtse Kil III CV € 286.376.																													
Financieel risico	Het financiële risico omvat de kapitaalinbreng van in totaal € 1.227.604. Deze inbreng bestaat uit aandelen in ROM-D Holding NV, respectievelijk deelname in het commanditair kapitaal van ROM-D Dordtse Kil III CV. Over de aandelenkapitaal in ROM-D Holding NV moet worden gemeld, dat de Holding het door Zwijndrecht ingebrachte aandelenkapitaal heeft ‘doorgestort’ in het (risicodragende) commanditair kapitaal van ROM-D Capital BV.																													
Bestuurlijk belang	Het stemrecht van gemeente Zwijndrecht binnen de ROM-D Holding NV en ROM-D Dordtse Kil III.																													
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)</td><td>€ 4.102.958</td><td>€ 4.077.015</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)</td><td>€ 2.150.847</td><td>€ 2.150.847</td></tr><tr><td>Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)</td><td>-/- € 50.972</td><td>-/- € 25.943</td></tr><tr><td>Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)</td><td>€ 9.569.436</td><td>€ 10.389.219</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)</td><td>€ 9.107.129</td><td>€ 9.013.712</td></tr><tr><td>Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)</td><td>€ 609.763</td><td>€ 819.783</td></tr><tr><td>Eigen verm (ROM-D Projecten CV)</td><td>€ 2.481.464</td><td>€ 2.103.379</td></tr><tr><td>Vreemd verm (ROM-D Projecten CV)</td><td>€ 2.393.062</td><td>€ 9.491.895</td></tr><tr><td>Jaarresultaat (ROM-D Projecten CV)</td><td>-/- € 525.834</td><td>-/- € 378.058</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.102.958	€ 4.077.015	Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)	€ 2.150.847	€ 2.150.847	Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	-/- € 50.972	-/- € 25.943	Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.569.436	€ 10.389.219	Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.107.129	€ 9.013.712	Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	€ 609.763	€ 819.783	Eigen verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.481.464	€ 2.103.379	Vreemd verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.393.062	€ 9.491.895	Jaarresultaat (ROM-D Projecten CV)	-/- € 525.834	-/- € 378.058
31-12-2017	31-12-2018																													
Eigen vermogen (ROM-D Hold. NV)	€ 4.102.958	€ 4.077.015																												
Vreemd vermogen (ROM-D Hold.NV)	€ 2.150.847	€ 2.150.847																												
Jaarresultaat (ROM-D Hold. NV)	-/- € 50.972	-/- € 25.943																												
Eigen vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.569.436	€ 10.389.219																												
Vreemd vermogen (ROM-D Kil III CV)	€ 9.107.129	€ 9.013.712																												
Netto jaarresultaat (ROM-D Kil III CV)	€ 609.763	€ 819.783																												
Eigen verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.481.464	€ 2.103.379																												
Vreemd verm (ROM-D Projecten CV)	€ 2.393.062	€ 9.491.895																												
Jaarresultaat (ROM-D Projecten CV)	-/- € 525.834	-/- € 378.058																												

Ontwikkelingen	De ROM-D stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden. De twee private aandeelhouders (BNG Gebiedsontwikkeling en OBR/gemeente Rotterdam) hebben aangegeven dat zij hun deelname in ROM-D willen beëindigen. Beide partijen hebben daarom hun financiële deelnemingen in de ROM-D Beheer NV en in ROM-D Kil III CV ter overname aangeboden aan de overige aandeelhouders (lees: de zes Drechtsteden en de provincie Zuid-Holland). Na onderhandeling is met BNG Gebiedsontwikkeling informeel overeenstemming bereikt over de uittredingsvoorwaarden. Het voorstel is dat BNG Gebiedsontwikkeling de oorspronkelijke kapitaalsinbreng en een deel van het bij de oprichting van ROM-D afgesproken rendement ontvangt. Het gaat daarbij om totaal € 2 miljoen (oorspronkelijke kapitaalsinbreng € 1 miljoen plus € 0,9 miljoen rendement). Onderdeel van de uittredingsvoorwaarden is een herfinanciering door de BNG-bank van ROM-D voor de komende 5 jaar op een zodanig niveau dat de uittredingskosten uit ROM-D Kil III CV zelf kunnen worden gefinancierd. Het gaat dus om inkoop van aandelen, waarbij de individuele Drechtsteden en de Provincie geen directe bijdrage behoeven te leveren. De uitbetaling van het rendement ad € 0,9 miljoen aan BNG GO, loopt vooruit op de nog te realiseren exploitatiewinst in CV Kil III. De grondexploitatie van deze werkmaatschappij laat reële vooruitzichten zien op de winstverwachting, maar het risico neemt in theorie wel toe. Het is de verwachting dat – in navolging van BNG Gebiedsontwikkeling – de gemeente Rotterdam in gesprek wil over de overname van haar aandelen. Rotterdam heeft ten opzichte van BNG Gebiedsontwikkeling een bescheiden aandeel in de ROM-D.
------------------------------	--

	Stedin Holding N.V.												
Vestigingsplaats	Rotterdam.												
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.												
Doel	Doel van Stedin is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze leveren van energie, warmte/ koude en gassen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.												
Openbaar belang/ Activiteiten	Leveren van energie.												
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,13%) van de aandelen. De raming voor het te ontvangen dividend- inclusief het dividend van Eneco Groep N.V. - in 2020 bedraagt € 1.019.318.												
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.												
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.												
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th></th><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 2.582.000.000</td><td>€ 2.699.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 3.968.000.000</td><td>€ 4.292.000.000</td></tr><tr><td>Jaarresultaat</td><td>€ 423.000.000</td><td>€ 118.000.000</td></tr></table>		31-12-2017	31-12-2018	Eigen vermogen	€ 2.582.000.000	€ 2.699.000.000	Vreemd vermogen	€ 3.968.000.000	€ 4.292.000.000	Jaarresultaat	€ 423.000.000	€ 118.000.000
	31-12-2017	31-12-2018											
Eigen vermogen	€ 2.582.000.000	€ 2.699.000.000											
Vreemd vermogen	€ 3.968.000.000	€ 4.292.000.000											
Jaarresultaat	€ 423.000.000	€ 118.000.000											
	De onderneming stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden.												
Beleidsvoornemens	De aandelen zijn een duurzame belegging waarbij het dividend een belangrijke inkomstenbron vormt.												
Ontwikkelingen	De gemeente is per 31 januari 2017 aandeelhouder van de Eneco Groep N.V. (het energiebedrijf) en van Stedin Holding N.V. (het netwerkbedrijf).												

	Eneco Groep N.V.											
Vestigingsplaats	Rotterdam.											
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.											
Doel	Doel van Eneco is in hoofdzaak het op een betrouwbare, veilige en maatschappelijk verantwoorde wijze inkopen, produceren en verkopen van energie, warmte/ koude en gasen en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.											
Openbaar belang/ Activiteiten	Inkoop, productie en verkoop van energie. In verband met het ontbreken van een publiek belang heeft Zwijndrecht mede het voornemen het belang in Eneco Groep af te bouwen.											
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van minder dan 2% (1,13%) van de aandelen. Ons aandeel in Eneco is al jaren gelijk. De raming voor het te ontvangen dividend- inclusief het dividend van Ste-din Holding N.V. - in 2020 bedraagt € 1.019.318.											
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.											
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. Wij hebben de gemeente Dordrecht gemachtigd ons te vertegenwoordigen in de aandeelhouderscommissie. De AvA vindt minimaal één maal per jaar plaats.											
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2016</th><th>31-12-2017</th></tr><tr><td>Eigen vermogen</td><td>€ 3.121.000.000</td><td>€ 2.869.000.000</td></tr><tr><td>Vreemd vermogen</td><td>€ 1.952.000.000</td><td>€ 2.787.000.000</td></tr><tr><td>Jaarresultaat</td><td>€ 192.000.000</td><td>€ 127.000.000</td></tr></table>	31-12-2016	31-12-2017	Eigen vermogen	€ 3.121.000.000	€ 2.869.000.000	Vreemd vermogen	€ 1.952.000.000	€ 2.787.000.000	Jaarresultaat	€ 192.000.000	€ 127.000.000
31-12-2016	31-12-2017											
Eigen vermogen	€ 3.121.000.000	€ 2.869.000.000										
Vreemd vermogen	€ 1.952.000.000	€ 2.787.000.000										
Jaarresultaat	€ 192.000.000	€ 127.000.000										
	De onderneming stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden.											
Ontwikkelingen	Een meerderheid van ca. 91% van het aandeelhouderskapitaal, heeft na het doorlopen van een zogenaamde consultatiefase, het besluit genomen hun aandelen in Eneco te verkopen. De uitwerking van dit proces krijgt in 2019 verder vorm. De verwachting is dat de daadwerkelijke verkoop in 2020 plaatsvindt. In de begroting 2020 is de verkoop nog niet verwerkt.											

	B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides								
Vestigingsplaats	Rotterdam.								
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap.								
Doel / Activiteiten	Het houden en beheren van aandelen in Evides NV en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn; alles in de ruimste zin van het woord.								
Openbaar belang	Drinkwatervoorziening.								
Financieel belang gemeente	Het aandelenbezit is voor 50% in handen van Energiebedrijf DELTA N.V. en voor de andere 50% in handen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides (GBE). De deelname van de gemeente Zwijndrecht in het GBE is zeer bescheiden te noemen, namelijk 3.325 aandelen op een totaal van 1.850.000 aandelen, ofwel 0,2%. Dit aandeel is al jaren gelijk. De gemeente ontvangt als aandeelhouder jaarlijks dividend, zijnde 50% van 0,2% van de uitkering door Evides N.V. De uitkering geraamd in 2020 bedraagt € 37.000.								
Financieel risico	Het dividend is afhankelijk van de winst.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. De AvA vindt twee keer per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 251.710.820</td><td>€ 255.219.172</td></tr><tr><td>€ 0</td><td>€ 3.135</td></tr><tr><td>€ 23.617.118</td><td>€ 21.208.352</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 251.710.820	€ 255.219.172	€ 0	€ 3.135	€ 23.617.118	€ 21.208.352
31-12-2017	31-12-2018								
€ 251.710.820	€ 255.219.172								
€ 0	€ 3.135								
€ 23.617.118	€ 21.208.352								
Eigen vermogen									
Vreemd vermogen									
Jaarresultaat									
	De B.V. Gemeenschappelijk Bezit Evides stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden.								
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van drinkwater in de gemeente.								

	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten								
Vestigingsplaats	Den Haag.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doelstelling	Kredietverlening aan de publieke sector.								
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.								
Activiteiten	Financiële dienstverlening.								
Financieel belang gemeente	Aandeelhouder van 47.541 aandelen (0,085%). Dit aandeel is al jaren gelijk.								
Financieel risico	Bij faillissement van de onderneming ontvangt de gemeente geen dividend meer. Het dividend is afhankelijk van de winst. De raming voor 2020 bedraagt € 68.211.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. Deze vergadering vindt één maal per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 4.953.000.000</td><td>€ 4.991.000.000</td></tr><tr><td>€ 135.041.000.000</td><td>€ 132.518.000.000</td></tr><tr><td>€ 393.000.000</td><td>€ 337.000.000</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 4.953.000.000	€ 4.991.000.000	€ 135.041.000.000	€ 132.518.000.000	€ 393.000.000	€ 337.000.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 4.953.000.000	€ 4.991.000.000								
€ 135.041.000.000	€ 132.518.000.000								
€ 393.000.000	€ 337.000.000								
	De N.V. BNG stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden.								
Beleidsvoornemens	Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt ligt het voor de hand het aandelenbezit in BNG Bank als een duurzame belegging te zien.								

	N.V. Waterbedrijf OASEN								
Vestigingsplaats	Gouda.								
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap.								
Doel	Leveren van helder en betrouwbaar drinkwater.								
Openbaar belang / Activiteiten	Drinkwatervoorziening.								
Financieel belang gemeente	De gemeente is aandeelhouder van 43 van de 748 aandelen (5.7%). Dit aandeel is al jaren gelijk. De aandeelhouders ontvangen al jaren geen dividend.								
Financieel risico	Nauwelijks, de dividenduitkering waarop we recht hebben komt ongeveer uit op € 1.000. De afgelopen jaren is geen dividend uitgekeerd.								
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder J. Huizinga. De AvA vindt één keer per jaar plaats.								
Kerncijfers verbonden partij	<table><tr><th>31-12-2017</th><th>31-12-2018</th></tr><tr><td>€ 103.668.000</td><td>€ 108.494.000</td></tr><tr><td>€ 162.538.000</td><td>€ 159.959.000</td></tr><tr><td>€ 6.583.000</td><td>€ 4.826.000</td></tr></table>	31-12-2017	31-12-2018	€ 103.668.000	€ 108.494.000	€ 162.538.000	€ 159.959.000	€ 6.583.000	€ 4.826.000
31-12-2017	31-12-2018								
€ 103.668.000	€ 108.494.000								
€ 162.538.000	€ 159.959.000								
€ 6.583.000	€ 4.826.000								
	De N.V. Waterbedrijf Oasen stelt geen begroting op. De begrote kerncijfers van de verbonden partij voor het jaar 2020 kunnen derhalve niet vermeld worden.								
Beleidsvoornemens	Behoud van aandelen om inspraak te blijven houden in de levering van (onthard) drinkwater in de gemeente.								

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In deze paragraaf geven wij een toelichting op de uitvoering van het grondbeleid en krijgt u inzicht in de vermogenspositie van het grondbedrijf met een meerjarenprognose van de projectresultaten en de verwachte ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen van het grondbedrijf. In de vertrouwelijke bijlage geven wij een toelichting op de individuele projecten.

Conclusies

Op basis van de geactualiseerde exploitatieberekeningen en onze verwachting voor 2020 en verder merken wij het volgende op.

- De vermogenspositie van het grondbedrijf is na de actualisatie van de exploitatieberekeningen nauwelijks gewijzigd in vergelijking met onze laatste prognose, bij de rekening 2018. Het vermogen van het grondbedrijf bestaat uit een nog te realiseren winstpotentie van € 1,6 miljoen (netto contante waarde per 1 januari 2020) en een bedrag van € 4,5 miljoen aan reserves waarvan € 1,65 miljoen als buffer aangehouden wordt voor het opvangen van de risico's. De winstpotentie zal pas na afronding van alle projecten (in 2024) volledig gerealiseerd zijn.
- Met uitzondering van het project Bakestein richten alle grondexploitatieprojecten zich op de nieuwbouw van woningen waarmee invulling gegeven wordt aan de behoefte aan meer woningen passend binnen de ambitie in het raadsprogramma om een evenwichtige bevolkingssamenstelling en gemixte wijken te realiseren. De projecten Euryza en Voorzieningencluster Heerjansdam zijn in uitvoering en zullen de komende jaren 190 woningen opleveren, waarvan 50 stuks in 2020. Voor twee projecten die nu in voorbereiding zijn (Buizerdstraat en Van 't Hofflocatie, totaal 70 woningen) kan naar verwachting de grondexploitatie in 2020 vastgesteld worden. Bij de woningbouwlocaties in de Spoorzone en Noordoever gaat het om enkele honderden woningen die per deelproject de komende jaren gefaseerd in ontwikkeling genomen kunnen worden. Door onze grondposities kunnen we optimaal sturen op de woningbouwprogrammering (kernbegrippen: kwaliteit, hogere prijsniveau en gericht op doorstroming) waarbij de ontwikkelingen op de woningmarkt een grote invloed hebben op de mogelijkheden. Volgens de landelijke berichtgeving blijft de woningmarkt krap en stijgen de huizenprijzen ook in 2020. De prijsstijging zwakt wel geleidelijk af naar een normaal niveau. Hetzelfde geldt voor de bouwkosten. Door het rentebeleid van de centrale banken krijgt de woningmarkt de nodige ondersteuning zodat de vraag naar (nieuwbouw)woningen naar verwachting sterk blijft ondanks de verwachte economische groeivertraging. Het blijft wel zaak om de ontwikkelingen op de woningmarkt te volgen en door een gefaseerde en flexibele planontwikkeling steeds een passend aanbod van nieuwbouwwoningen in productie te hebben.
- Bij de fasering van de verkoop van bedrijfskavels op Bakestein gaan we uit van een gemiddelde van twee à drie kavels per jaar. Gezien de huidige vraag is dat goed haalbaar. Conform de voorschriften (BBV) voegen we jaarlijks een deel van de verwachte exploitatiewinst aan de reserves toe. In 2020 begroten we deze tussentijdse winstneming op € 0,5 miljoen.
- De financiële gevolgen van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting met ingang van 1 januari 2016 zijn door een externe belastingadviseur in beeld gebracht. De bouwgrondexploitaties vormen de belangrijkste ondernemersactiviteiten binnen de gemeente Zwijndrecht waarop de vennootschapsbelastingplicht drukt. De eerste aangifte, over 2016, heeft door de toerekenbare rentelast een fiscaal verlies opgeleverd die gedurende negen jaar verrekenbaar is met

eventuele toekomstige positieve belastbare winsten. Ook de aangifte over 2017 lijkt geen belastbare winst op te leveren. De aangifte over 2018 is nog in voorbereiding, de uitkomst daarvan is nog niet bekend.

Algemeen

Voor ieder in exploitatie te nemen project wordt vooraf een exploitatieberekening (de zogenaamde grondexploitatie, ook wel aangeduid met 'grex') door de gemeenteraad vastgesteld. Een grondexploitatie bevat een raming van alle aan het project toe te rekenen kosten en opbrengsten die beide, rentedragend, in de tijd uitgezet worden waarbij gerekend wordt met een kostenstijging (gemiddeld 2% per jaar) en, tenzij we daar vanuit het voorzichtigheidsbeginsel niet mee rekenen, een opbrengststijging (gemiddeld 2% per jaar). Bij de projecten Bakestein en Euryza hebben we om de risico's te beperken geen opbrengststijging in de exploitatieberekeningen opgenomen. Dit betekent niet dat deze grondprijzen de komende jaren onveranderd blijven. De geraamde grondopbrengsten bij deze projecten passen we aan indien een periodieke toets (Bakestein) of taxatie (Euryza) daar aanleiding toe geeft. De aan de grondexploitaties toe te rekenen rente is, gebaseerd op de nieuwe richtlijnen voor de verslaggevingsregels rondom grondexploitaties, bepaald op 2%.

Uit elke exploitatieberekening blijkt het te verwachten financiële resultaat dat na afronding van het project overblijft; de zogenaamde 'eindwaarde'. Omdat deze financiële resultaten in verschillende jaren vrijvallen worden deze bedragen teruggerekend (ofwel 'contant gemaakt') naar eenzelfde peildatum. Hierdoor zijn de verschillende exploitatieresultaten onderling vergelijkbaar en kan het saldo afgezet worden tegen de financiële reserves waarover de gemeente, op de betreffende peildatum, beschikt. In de regel wordt de netto contante waarde (n.c.w.) bedoeld als men over een exploitatieresultaat spreekt. Voor het berekenen van de netto contante waarde hanteren we conform de voorschriften een disconteringsvoet van 2,0%. Als een exploitatieresultaat uitgedrukt in een contante waarde in deze begroting (peildatum 1 januari 2020) 2% hoger ligt dan de uitkomst van een jaar geleden (peildatum 1 januari 2019), dan is de uitkomst c.q. de eindwaarde van de exploitatieberekening niet gewijzigd: een exploitatieresultaat van € 102.000 (n.c.w. 1 januari 2020) is hetzelfde als € 100.000 (n.c.w. 1 januari 2019).

Als een project met een berekend tekort in exploitatie genomen wordt, dan dient vanuit het voorzichtigheidsbeginsel vooraf de financiële dekking geregeld te zijn; we treffen dan een verliesvoorziening. Deze verliesvoorzieningen baseren we op de contante waarde van de verwachte exploitatieverliezen. Om de verliesvoorzieningen op peil te houden voegen we er vervolgens jaarlijks 2% rente (gelijk aan de disconteringsvoet) aan toe.

Aan het in exploitatie brengen van gronden zijn financiële risico's verbonden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er eerst geïnvesteerd moet worden in grondaankopen, bouwrijp maken enzovoort, alvorens soms jaren later het product 'bouwrijpe grond' verkocht kan worden. Op het moment van investeren bestaat er veelal geen zekerheid over de afzetmogelijkheden van de grond tegen de beoogde prijs. Ook kunnen in de praktijk zowel de kosten als de opbrengsten wat betreft de omvang en planning (inflatie en rentekosten) afwijken van de ramingen in de exploitatieberekening. Dit zijn in principe de risico's van de grondexploitatie. Het gaat daarbij om zowel positieve als negatieve risico's die deels wel en deels niet beïnvloedbaar zijn. Voor het opvangen van eventuele financiële tegenvallers dient de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Een van tevoren ingecalculeerd exploitatieverlies valt niet onder de noemer risico's, daar treffen we zoals we hiervoor aangaven een verliesvoorziening voor.

Het saldo van de productiekosten en de opbrengsten van de actieve bouwgrondexploitaties voegen we jaarlijks toe aan de boekwaarde van de betreffende projecten. Op de balans zijn deze boekwaarden als 'Onderhanden werk' opgenomen onder de post 'Vorraden'. Afhankelijk van de ontwikkelingen in het begrotingsjaar leidt dit tot een stijging dan wel daling van de boekwaarde. Na uitvoering van het project sluiten we de exploitatie af en verrekenen we het eindresultaat met de reserve 'Gerealiseerde winstpotentie grondbedrijf' of met de voorziening 'Stedelijke Ontwikkeling' (dit laatste indien het een exploitatieverlies betreft waarvoor al een voorziening gevormd is). Winsten uit de bouwgrondexploitaties moeten tussentijds genomen worden indien:

1. het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar ingeschat kan worden; én
2. de grond (of het deelperceel) verkocht is; én
3. de kosten gerealiseerd zijn (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Strategische inzet vermogen grondbedrijf

Het vermogen van het grondbedrijf is vooral een instrument om stedelijke ontwikkelingen te financieren en daarmee beleidsdoelstellingen te realiseren middels de uitvoering van projecten. Uitgangspunt is dat de totale exploitatie van bouwgronden in principe kostendekkend moet zijn. Binnen het uitgangspunt "geen uitgaven zonder dekking" is het wel mogelijk dat individuele projecten soms tekorten en soms overschotten vertonen. Sommige projecten, zoals bijvoorbeeld herstructurering van bestaande wijken, zullen niet of nauwelijks kostendekkend te realiseren zijn. Voordat dergelijke projecten opgepakt kunnen worden moet er echter altijd een dekkingsmogelijkheid zijn. Door inzet van het vrije vermogen en door bij andere projecten bewust toe te werken naar een voordelig resultaat, wordt het dan mogelijk dergelijke niet-kostendekkende projecten toch uit te voeren.

Bij een strategische inzet van het vermogen is niet alleen de financiële dekking van belang. Ook de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen (weerstandsvermogen) en de tijdige beschikking over een vrije reserve om tot realisatie van nieuwe verliesgevende projecten te kunnen besluiten (op dat moment moet een voorziening getroffen kunnen worden) moeten in de beschouwingen meegenomen worden.

Vermogenspositie grondbedrijf

Het vermogen van het grondbedrijf bestaat uit de toekomstige exploitatieresultaten (de zogenaamde winstpotentie) en de al vrijgevallen bedragen plus de beschikbare buffer voor het opvangen van de risico's (de reserve weerstandsvermogen grondbedrijf).

Op basis van de meest recente cijfers en inzichten (juli 2019) hebben we de exploitatieberekeningen geactualiseerd. Het saldo van de gerealiseerde en de nog te realiseren exploitatieresultaten bedraagt € 4,5 miljoen. Dit is vrijwel gelijk aan onze prognose bij de rekening 2018.

Daarnaast beschikken we over een buffer van € 1,65 miljoen voor het opvangen van de risico's. In figuur 1 geven we de verschillende componenten van de vermogenspositie weer. Deze lichten we daarna verder toe.

figuur 1: vermogenspositie grondbedrijf per 1 januari 2020 (x € 1.000)

A) winstpotentie grondbedrijf (n.c.w. 1-1-2020)	1.557
B) saldo (vrije) reserve Gerealiseerde winstpotentie	2.900
Totaal	4.457 voordelig

C) saldo reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	1.657 voordelig
--	-----------------

A. Winstpotentie grondbedrijf.

De aangegeven winstpotentie vertegenwoordigt de huidige waarde van de bouwgronden die in exploitatie genomen zijn en waarvan de afronding in het begrotingsjaar 2020 of later valt. Deze waarde omvat het contant gemaakte saldo van de nog te realiseren exploitatieresultaten van de projecten Bakestein (voordelig), Euryza (nadelig) en Voorzieningencluster Heerjansdam (nadelig) inclusief de bijbehorende verliesvoorzieningen (zie figuur 2).

figuur 2: winstpotentie per 1 januari 2020 - = nadelig (N); + = voordelig (V)

onderdeel	verwacht projectresultaat	
	eindwaarde	n.c.w. 1-1-2020
Bouwgronden in exploitatie (3 st.)	€ 7.046.127- N	€ 6.420.047- N
Voorziening Stedelijke Ontwikkeling	€ 8.673.336 V	€ 7.977.353 V
Winstpotentie	€ 1.627.209 V	€ 1.557.306 V

B. Vrije reserve Gerealiseerde winstpotentie.

Op basis van de geactualiseerde exploitatieberekening verwachten wij in 2019 een tussentijdse winst van € 0,7 miljoen aan deze reserve toe te voegen zodat we per 1 januari 2020 over een vrije reserve van € 2,9 miljoen beschikken.

D. Weerstandsvermogen grondbedrijf.

Voor het opvangen van tegenvallers heeft het grondbedrijf een eigen buffer in de vorm van een reserve. De omvang van deze reserve moet in samenhang met de risico's van het grondbedrijf gezien worden. Hiervoor verwijzen wij naar het onderdeel risicoprofiel grondbedrijf in deze paragraaf.

Boekwaarde bouwgrondexploitaties

De boekwaarde van de actieve grondexploitaties bestaat uit het saldo van alle gerealiseerde investeringen (lasten) vermindert met het saldo van de gerealiseerde opbrengsten (baten) inclusief de verrekeningen met de reserves en de voorzieningen. Deze boekwaarden staan onder de voorraden op de balans en vormen tezamen met het saldo van de verliesvoorzieningen de balanswaarde. In onderstaande tabel (zie figuur 3) staan de geraamde mutaties in het begrotingsjaar voor de huidige bouwgrondexploitaties.

figuur 3: ontwikkeling boekwaarden bouwgrondexploitaties

boekwaarde bouwgrondexploitaties bedragen x € 1.000 (= voordelig)	boekwaarde 31-12-2019	mutaties in 2020				boekwaarde 31-12-2020
		rente 2,0%	overige lasten/baten	mutatie met reserve	totaal	
Bouwgrond in exploitatie (onderhanden werk)						
• voordelige exploitaties	3.522	70	-1.626	478	-1.078	2.444
• nadelige exploitaties	7.228	220	-1.509	-1.629	-2.918	4.309
totaal boekwaarde grondexploitaties	10.749	290	-3.135	-1.151	-3.996	6.753
Getroffen voorzieningen	-7.977	-160	0	1.629	1.470	-6.508
<i>saldo onderhanden werk incl. voorzieningen</i>	<i>2.772</i>	<i>130</i>	<i>-3.135</i>	<i>478</i>	<i>-2.526</i>	<i>246</i>

We verwachten in 2020 een bedrag van € 1,1 miljoen aan lasten en € 4 miljoen aan baten te realiseren bij de in exploitatie genomen gronden. De lasten omvatten de investeringen in bouw- en woonrijp maken, de plankosten, de kosten voorbereiding en toezicht civieltechnische werken en de rentekosten. De baten bestaan uit grondverkoop bij de projecten Bakestein en Euryza. Door deze projectinhoudelijke activiteiten zal de boekwaarde met € 2,9 miljoen afnemen. Daarnaast zullen we, met de afronding van het project Voorzieningencluster Heerjansdam, eind 2020 een boekwaarde van € 1,6 miljoen met de verliesvoorziening verrekenen en tussentijds € 0,5 miljoen van de verwachte winst bij Bakestein als winstneming aan de vrije reserve toevoegen, waardoor de boekwaarde in totaal met € 4 miljoen afneemt.

De kosten die we maken in de periode voordat de grondexploitatie wordt vastgesteld activeren we als voorbereidingskosten onder de balanspost immateriële vast activa. De rentelasten daarvan komen ten laste van de reguliere exploitatie. Deze voorbereidingskosten mogen maximaal vijf jaar geactiveerd blijven. Na vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie. De voorbereidingskosten mogen dan in de betreffende grondexploitatie opgenomen worden. Als er binnen de gestelde periode geen grondexploitatie is vastgesteld worden deze kosten afgeboekt ten laste van het jaarresultaat. Per 1 januari 2020 hebben we ongeveer € 1,1 miljoen aan voorbereidingskosten geactiveerd voor de projecten Noordoever, Buizerdstraat en Van 't Hofflocatie. De laatste twee projecten verwachten we in 2020 in exploitatie te nemen waardoor in het begrotingsjaar een bedrag van € 0,55 miljoen overgaat naar de post onderhanden werk.

Reserves en voorzieningen

Naast de financiële dekking van het totaal aan investeringen is het ook van belang dat er een buffer aanwezig is om tegenvallers op te vangen (weerstandsvormen) en dat er bij bestuurlijke besluitvorming tot realisatie van nieuwe verliesgevendende projecten voldoende vrije reserve aanwezig is om een nieuwe voorziening te kunnen treffen. Om hierop te kunnen sturen is het vermogen van het grondbedrijf, naast de voorziening Stedelijke Ontwikkeling, onderverdeeld in twee reserves met ieder een eigen doel (zie figuur 4). Volledigheidshalve vermelden we in deze paragraaf ook de ontwikkelingen bij de voorziening De Volgerlanden. Deze voorziening maakt echter geen onderdeel uit van de vermogenspositie van het grondbedrijf.

figuur 4: reserves en voorzieningen grondbedrijf + voorziening De Volgerlanden

onderdeel	type	doel/functie	rente bijschrijven
voorziening Stedelijke Ontwikkeling	voorziening	Dient als dekking van de geprognosticeerde verliezen (netto contante waarde) van bestuurlijk vastgestelde grondexploitaties. Conform de voorschriften (BBV) treffen wij een voorziening op het moment dat besloten wordt tot uitvoering van een verliesgevend project (i.c. de vaststelling van de grondexploitatie door de raad). De bedragen voor een nieuwe voorziening komen in beginsel uit een vrije reserve. Bij het afsluiten van een boekjaar worden de bestaande voorzieningen, indien nodig, aangepast aan de geactualiseerde exploitatieresultaten van de betreffende projecten. De hiervoor benodigde bedragen komen in beginsel uit de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf.	ja
reserve Gerealiseerde winstpotentie	vrije reserve	Bevat vrij beschikbare middelen voor nieuwe investeringen (voor het treffen van een voorziening bij een besluit tot realisatie van een verliesgevend project). Vrijvallende exploitatiewinsten worden aan deze reserve toegevoegd. Overigens is de vrije beschikbaarheid wel beperkt in die zin dat er rekening gehouden moet worden met toekomstige claims op deze reserve door verliesgevende projecten als die in voorbereiding zijn en waarvan op enig moment het besluit tot uitvoering genomen zal worden (op dat moment voorziening treffen ten laste van de vrije reserve). Ook is het noodzakelijk het risicoprofiel van het grondbedrijf, inclusief de nieuwe investering, en de omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf in de afweging mee te nemen als bedragen uit de vrije reserve aangewend worden.	nee
reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf	risico reservering	Dient als financiële buffer voor het opvangen van (negatieve) risico's die niet in de exploitatieberekeningen voorzien zijn. Het weerstandsvermogen is enerzijds bedoeld om bestaande voorzieningen op peil te houden (i.c. het opvangen van tegenvallers binnen verliesgevende projecten die in uitvoering zijn; behoefte op korte termijn) en anderzijds om tegenvallende toekomstige exploitatiewinsten op te vangen (behoefte op lange termijn). De benodigde omvang van het weerstandsvermogen is gerelateerd aan het risicoprofiel van het grondbedrijf. Het risicoprofiel wordt jaarlijks, bij het opmaken van de begroting, geactualiseerd.	nee
voorziening De Volgerlanden	voorziening	Specifiek bestemd voor de dekking van ons aandeel in het verwachte exploitatieverlies van het project De Volgerlanden (netto contante waarde).	ja

Hierna geven wij per onderdeel een toelichting op de verwachte ontwikkelingen.

Voorziening Stedelijke Ontwikkeling

Op basis van de geactualiseerde exploitatiebegrotingen verwachten we eind 2019 een bedrag van € 8,0 miljoen aan verliesvoorzieningen nodig te hebben. Dit bedrag dient voor de dekking van de verwachte exploitatieverliezen van de projecten Euryza en Voorzieningencluster Heerjansdam.

Naast de toevoeging van € 0,16 miljoen rente onttrekken we in 2020 een bedrag van € 1,6 miljoen om te verrekenen met het exploitatieverlies dat resteert na de afsluiting van het projecten Voorzieningencluster Heerjansdam. Ultimo 2020 zal de voorziening dan € 6,5 miljoen groot zijn.

Reserve Gerealiseerde winstpotentie

Als gevolg van de verplichting om tussentijds winst te nemen verwachten wij in 2020 een bedrag van € 477.838 aan deze reserve toe te voegen. Het gaat hierbij om een gedeelte van de verwachte exploitatiewinst van het project Bakestein dat naar rato van de realisatie vrij dient te vallen.

Tezamen met de verwachte mutaties in 2019 zal het saldo van deze reserve dan eind 2020 € 3,4 miljoen bedragen.

Reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf

De gewenste omvang van het weerstandsvermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het grondbedrijf. Dit lichten we in het volgende onderdeel 'risicoprofiel grondbedrijf' nader toe. Volgens de geactualiseerde risicoanalyse hebben we een buffer nodig van minimaal € 0,5 miljoen per 1 januari 2020. Met een verwacht saldo van € 1,66 miljoen ultimo 2019 voldoen we aan deze ondergrens.

Voor de dekking van het risico dat naheffingsaanslag omzetbelasting over de investeringssom van het LOC stand houdt, voegen we jaarlijks een bedrag aan deze reserve toe. In het begrotingsjaar gaat het om een bedrag van € 42.835 dat we overhevelen uit de reserve Grote projecten. Als de gerechtelijke procedure in 2019 afgerond kan worden dan vervalt deze toevoeging en verwerken we de uitkomst van de procedure in de rekening 2019. In onze reserves hebben we een bedrag gereserveerd om de financiële gevolgen van een voor ons nadelige uitkomst van de procedure op te kunnen vangen.

Voorziening De Volgerlanden

Het saldo van deze voorziening is in 2018 afgenomen tot nihil. Op basis van de geactualiseerde grondexploitatie voor het project De Volgerlanden zal bij de afsluiting van het project in 2028 geen bijdrage van Zwijndrecht benodigd zijn. Deze voorziening zal jaarlijks, op basis van de in dat jaar vastgestelde grondexploitatie, aangepast worden.

Verwachte verloop van reserves en voorzieningen

In onderstaande tabel geven wij een samenvatting van de hiervoor aangegeven ontwikkelingen in de reserves en voorzieningen die wij voor 2020 begroten (zie figuur 5). Om aan te kunnen sluiten op de saldi eind 2018 geven wij ook onze inschatting van de mutaties in 2019 weer.

figuur 5: verwachte ontwikkeling reserves en voorzieningen 2019/2020 (bedragen x € 1 miljoen):

	voorziening Stedelijke Ontwikkeling	'vrije' reserve Gereel.winst- potentie GB	reserve Weerstands- vermogen GB	voorziening project De Volgerlanden
saldo 31-12-2018:	8,69	2,18	1,33	0,00
verwachte mutaties 2019	-0,71	0,72	0,33	0,00
verwacht saldo 31-12-2019:	7,98	2,90	1,66	0,00
<u>begrote mutaties 2020:</u>				
- rente toevoeging	0,16			0,00
- toevoeging BTW-risico LOC in 2019			0,04	
- verrekening eindsaldo grex Voorz.cl.HJD	-1,63			
- tussentijdse winstneming Bakestein		0,48		
totaal begrote mutaties 2020:	-1,47	0,48	0,04	0,00
begroot saldo 31-12-2020:	6,51	3,38	1,70	0,00

Risicoprofiel grondbedrijf

Elk jaar bepalen wij het risicoprofiel voor het grondbedrijf, waarna we het risicoprofiel vertalen in een benodigde omvang van de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. De risico's van het project De Volgerlanden zijn hier niet inbegrepen, deze worden gedekt uit de algemene reserve.

De door ons gehanteerde methode maakt onderscheid in:

- *Marktrisico's*: dit omvat enerzijds het risico van vertraging waardoor extra rentekosten ontstaan en anderzijds een risico van lagere (grond)opbrengsten door marktwerking. De omvang van deze risico's is standaard gesteld op een jaar rente over de nadelige boekwaarde en 10% lagere (grond)opbrengsten. Als daar aanleiding toe is dan is bij de projectrisico's voor het betreffende project een verhoogd marktrisico opgenomen;
- *Projectrisico's*: hierbij gaat het om specifiek aan projecten gerelateerde risico's, die afzonderlijk benoemd en gekwantificeerd worden.

Hoewel bij risico's in eerste instantie aan nadelige gevolgen (negatieve risico's) gedacht wordt, zijn er ook voordelige gevolgen denkbaar (positieve risico's). Bijvoorbeeld het niet gebruiken van de gereserveerde bedragen voor onvoorziene kosten is een positief risico. Bij de bepaling van het risicoprofiel nemen wij zowel de negatieve als de positieve risico's mee.

Op basis van de huidige inzichten hebben we voor deze begroting het risicoprofiel geactualiseerd en daarbij de volgende gesaldeerde risico's berekend: € 0,8 miljoen aan marktrisico's, € 0,9 miljoen aan negatieve projectrisico's en € 1,5 miljoen aan positieve projectrisico's. Een vertaling van deze risico's naar een benodigde omvang van de financiële buffer geeft de volgende bandbreedte:

	Ondergrens	Bovengrens
Financiële buffer voor Marktrisico's	: € 228.000	€ 379.000
Financiële buffer voor Projectrisico's	: <u>€ 278.000</u>	<u>€ 278.000</u>
Financiële buffer voor totaal risico's	: € 506.000	€ 657.000

We hebben dus per 1 januari 2020 voor de dekking van de risico's een weerstandsvermogen nodig van minimaal € 0,5 miljoen en maximaal € 0,7 miljoen. Ten opzichte van onze analyse van vorig jaar is het risicoprofiel over het totaal van de projecten met € 0,8 miljoen afgenomen. Deze afname komt vooral doordat we het positieve risico van een mogelijke teruggaaf van de BTW over de investeringen in het LOC-schoolgebouw nu weer meegenomen hebben. Vorig jaar hadden we de kans op teruggaaf van de BTW voor het eerst buiten de risicoanalyse gehouden omdat de Hoge Raad in 2018 arrest zou wijzen waardoor deze risicopost voor de aanvang van het begrotingsjaar 2019 zou vervallen. De procedure heeft echter na het gewezen arrest een vervolg gekregen omdat de Hoge Raad alleen een uitspraak gedaan heeft over het recht op aftrek van omzetbelasting die de gemeente betaald heeft over de bouwkosten van de sporthal (het recht op aftrek door gemeente is toegewezen). Voor de bepaling van de hoogte van de teruggaaf en het recht van aftrek omzetbelasting over de bouwkosten van de overige bouwdelen heeft de Hoge Raad het geding verwezen naar het Gerechtshof Amsterdam.

We beschikken naar verwachting eind 2019 over een saldo van € 1,65 miljoen in de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf. Volgens de hiervoor beschreven systematiek hebben we daarmee meer dan voldoende aan financiële middelen om de risico's op te vangen. De kans dat we een beroep moeten doen op de algemene reserve op het moment dat de risico's zich manifesteren is verwaarloosbaar klein.

De grootste risico's op het gebied van grondexploitaties loopt Zwijndrecht echter, ondanks de belangrijke verbetering van de grondexploitatie, bij de samenwerking met Hendrik-Ido-Ambacht in het project De Volgerlanden. Hoewel deze risico's niet onder het risicoprofiel grondbedrijf vallen, en dus niet gedekt worden door de reserve Weerstandsvermogen grondbedrijf, vermelden wij hier volledigheidshalve toch het risicoprofiel van de GREX 2019 voor dit project. Uit de risicosimulatie over de risico's die zich binnen drie jaar kunnen manifesteren volgt dat 90% zeker is dat deze risico's kunnen worden gedekt met een bedrag van € 3,7 miljoen (gewogen risicobedrag). Voor ons aandeel in het exploitatieverlies betekent dit een risico van € 1,5 miljoen (contante waarde 1 januari 2020). Door de omvang van de bedragen (een nog te realiseren investeringsvolume van € 45 miljoen en € 115 miljoen aan nog te realiseren opbrengsten) en de looptijd (tot eind 2028) blijven de risico's, ondanks de thans gunstige woningmarkt, groot. Via onze inbreng in de stuurgroep sturen wij, waar mogelijk, op een beperking van de kosten en de beheersing van de risico's en richten we alle inzet op de verkoop van gronden door in te spelen op marktontwikkelingen. We verwachten in het voorjaar van 2020 de geactualiseerde GREX 2020 aan te kunnen bieden inclusief een bijgewerkte risicoanalyse.

Begroting 2020 – 2023

FINANCIËLE BEGROTING

Financiële begroting

Dit deel van de begroting geeft inzicht in de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. De financiële begroting bestaat uit zowel de exploitatie (lasten en baten) als de balans (bezit/activa en schuld/passiva) en geeft inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Overzicht van baten en lasten

	Rekening 2018			Begroting 2019 na wijziging			Begroting 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>									
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-12.724	8.290	-4.434	-14.113	4.965	-9.148	-14.915	6.304	-8.611
2 Bestrijding van armoede	-29.607	16.764	-12.843	-29.614	16.446	-13.168	-29.949	17.014	-12.935
3 Welzijn en zorg	-34.098	2.834	-31.264	-35.517	1.440	-34.077	-37.168	1.480	-35.688
4 Veiligheid en leefomgeving	-29.330	16.078	-13.252	-31.904	17.102	-14.802	-31.915	17.213	-14.702
5 Dienstverlening en bestuur	-6.404	1.837	-4.567	-6.495	1.030	-5.465	-6.104	1.006	-5.098
6 Financiën	-917	22	-895	-1.111	339	-772	-967	311	-656
<i>Subtotaal programma's</i>	<i>-113.080</i>	<i>45.822</i>	<i>-67.255</i>	<i>-118.754</i>	<i>41.322</i>	<i>-77.432</i>	<i>-121.018</i>	<i>43.328</i>	<i>-77.690</i>
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>									
Lokale heffingen	0	11.090	11.090	0	11.068	11.068	0	11.240	11.240
Algemene uitkering	0	67.294	67.294	0	71.492	71.492	0	74.002	74.002
Dividend	0	1.288	1.288	0	1.568	1.568	0	1.235	1.235
Saldo van de financieringsfunctie	415	154	569	706	177	883	-34	175	141
<i>Subtotaal algemene dekkingsmiddelen</i>	<i>415</i>	<i>79.826</i>	<i>80.241</i>	<i>706</i>	<i>84.305</i>	<i>85.011</i>	<i>-34</i>	<i>86.652</i>	<i>86.618</i>
<i>Overhead</i>	<i>-13.334</i>	<i>242</i>	<i>-13.092</i>	<i>-14.403</i>	<i>75</i>	<i>-14.328</i>	<i>-14.711</i>	<i>56</i>	<i>-14.655</i>
<i>Vennootschapsbelasting</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Totaal van baten en lasten	-125.999	125.890	-109	-132.451	125.702	-6.749	-135.763	130.036	-5.727
<i>Mutaties reserves</i>									
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-2.573	1.867	-706	-20.668	21.708	1.039	-643	531	-112
2 Bestrijding van armoede	0	967	967	0	1.018	1.018	0	624	624
3 Welzijn en zorg	-743	1.486	743	0	2.034	2.034	0	1.033	1.033
4 Veiligheid en leefomgeving	-598	1.163	564	0	1.267	1.267	0	783	783
5 Dienstverlening en bestuur	0	92	92	0	0	0	0	0	0
6 Financiën	-572	0	-572	-184	150	-34	-307	0	-307
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	-185	1.299	1.114	0	1.645	1.645	0	731	731
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal mutaties reserves</i>	<i>-4.671</i>	<i>6.873</i>	<i>2.202</i>	<i>-20.853</i>	<i>27.821</i>	<i>6.968</i>	<i>-950</i>	<i>3.702</i>	<i>2.752</i>
Resultaat	-130.670	132.763	2.093	-153.304	153.523	219	-136.713	133.738	-2.975
- = Nadelig / + = Voordelig									

	Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma's</i>												
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-14.915	6.304	-8.611	-12.840	4.282	-8.558	-14.623	5.715	-8.908	-12.019	2.832	-9.187
2 Bestrijding van armoede	-29.949	17.014	-12.935	-29.595	17.014	-12.581	-28.872	17.014	-11.858	-28.778	17.011	-11.767
3 Welzijn en zorg	-37.168	1.480	-35.688	-36.057	456	-35.601	-35.484	456	-35.028	-35.432	456	-34.976
4 Veiligheid en leefomgeving	-31.915	17.213	-14.702	-32.345	17.390	-14.955	-33.285	17.624	-15.661	-33.780	17.689	-16.091
5 Dienstverlening en bestuur	-6.104	1.006	-5.098	-6.185	992	-5.193	-6.216	1.075	-5.141	-6.195	1.023	-5.172
6 Financiën	-967	311	-656	-892	310	-582	-450	309	-141	-471	309	-162
Subtotaal programma's	-121.018	43.328	-77.690	-117.914	40.444	-77.470	-118.930	42.193	-76.737	-116.675	39.320	-77.355
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>												
Lokale heffingen	0	11.240	11.240	0	11.340	11.340	0	10.144	10.144	0	10.144	10.144
Algemene uitkering	0	74.002	74.002	0	74.228	74.228	0	74.465	74.465	0	75.192	75.192
Dividend	0	1.235	1.235	0	1.235	1.235	0	1.235	1.235	0	1.235	1.235
Saldo van de financieringsfunctie	-34	175	141	104	172	276	440	169	609	533	167	700
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen	-34	86.652	86.618	104	86.975	87.079	440	86.013	86.453	533	86.738	87.271
<i>Overhead</i>	-14.711	56	-14.655	-14.643	56	-14.587	-14.162	56	-14.106	-13.583	56	-13.527
<i>Vennootschapsbelasting</i>	0	0	0	-10	0	-10	-25	0	-25	-25	0	-25
Totaal van baten en lasten	-135.763	130.036	-5.727	-132.463	127.475	-4.988	-132.677	128.262	-4.415	-129.750	126.114	-3.636
<i>Mutaties reserves</i>												
1 Wonen, bouwen en wooncarrière	-643	531	-112	-685	274	-411	-579	275	-304	-386	225	-161
2 Bestrijding van armoede	0	624	624	0	311	311	0	34	34	0	0	0
3 Welzijn en zorg	0	1.033	1.033	0	554	554	0	0	0	0	0	0
4 Veiligheid en leefomgeving	0	783	783	-19	591	572	-19	308	289	-19	116	97
5 Dienstverlening en bestuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Financiën	-307	0	-307	-266	0	-266	-225	0	-225	-231	0	-231
Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	731	731	0	565	565	0	408	408	0	292	292
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-950	3.702	2.752	-970	2.295	1.325	-823	1.025	202	-636	633	-3
Resultaat	-136.713	133.738	-2.975	-133.433	129.770	-3.663	-133.500	129.287	-4.213	-130.386	126.747	-3.639
- = Nadelig / + = Voordelig												Bedragen x € 1.000

Grondslagen ramingen

Bij de samenstelling van de (meerjaren) begroting 2020-2023 hebben wij de uitgangspunten gehanteerd zoals uiteengezet in de Kadernota 2020. Jaarlijks actualiseren wij de budgetten aan actuele kostenontwikkelingen, met het oog op het kunnen blijven realiseren van gestelde doelen met daarvoor gealloceerde (financiële) middelen. Daarvoor hanteren wij een aantal zogenaamde budgetteringsparameters. Deze budgetteringsparameters zijn uitgangspunt voor het budgettaire kader voor de begroting 2020 en de meerjarenbegroting 2021-2023. Met de behandeling van de kadernota zijn deze vastgesteld.

Uitgaven

Parameter	%	Toelichting
Lonen, sociale premies en pensioenen	5	Het genoemde percentage is aangehouden om de verwachte loonstijging cao gemeentebambtenaren 2018 naar 2020 (dus van twee jaar) op te kunnen vangen.
Overige kosten (prijs)	0	Er vindt geen indexering plaats
Subsidies, inkomensoverdrachten aan (sociaal-culturele) instellingen	0	Er vindt geen indexering plaats
Bijdragen verbonden partijen, zoals Drechtsteden,	n.v.t.	Basis is de (concept) meerjarenbegroting 2020 van betrokken partijen. Voor de GRD geldt, dat de geamendeerde begroting is meegenomen in onze ramingen.

Parameter	%	Toelichting
Veiligheidsregio, Drechtwerk en Dienst Gezondheid & Jeugd		
Rente lang geld	diversen	Voor lang geld wordt uitgegaan van diverse leningen met korte looptijden (1 tot 5 jaar) en diverse bijbehorende rentepercentages (0,0% tot 0,5%). Zie de paragraaf financiering voor een nadere toelichting.
Rente kort geld	diversen	Wij zijn voor de jaren 2020 tot en met 2023 respectievelijk uitgegaan van -0,4%, - 0,30%, -0,1% en 0,0%. Zie de paragraaf financiering voor een nadere toelichting.
Rekenrente investeringen	1,5	De rekenrente 2020 komt uit op 1,5% rekening houdend met een bandbreedte van 0,5%. Dit betekent dat de rekenrente gewijzigd is ten opzichte van eerder jaren. Tot en met 2019 was de rekenrente 2%. E.e.a. komt door de immer dalende rentepercentages die wij betalen voor leningen.
Rekenrente grondexploitatie	2	De rekenrente 2020 is berekend op basis van de ramingen 2020 en komt uit op 2% rekening houdend met een bandbreedte van 0,5%. De grondexploitatie-rente wordt jaarlijks nagerekend tot een percentage met twee cijfers achter de komma.
Rentebijbeschrijving voorzieningen	2	Met ingang van 2016 is, op grond van de notitie grondexploitaties 2016, de rentebijbeschrijving op voorzieningen bepaald op 2%, zijnde de disconteringsvoet. Wij passen dit toe voor de voorzieningen Stedelijke Ontwikkeling en de Volgerlanden.
Beheerplannen	n.v.t.	De begrote uitgaven (onder andere onderhoudskosten en investeringen) zijn gebaseerd op de meest recente beheerplannen.
Kostentoerekening	n.v.t.	De kostentoerekening is gebaseerd op de geraamde uren-toedeling aan de projecten.

Inkomsten

Parameter	%	Toelichting
Uitkering gemeentefonds	n.v.t.	Voor de raming gaan we uit van de meicirculaire 2019. Daarnaast houden wij rekening met actualisatie van de aantallen, zoals woningen, inwoners, uitkeringsgerechtigden en dergelijke.
OZB	1,8	Voor de raming totaalopbrengst OZB wordt rekening gehouden met een stijging van 1,8 %, zijnde de gemiddelde inflatie over de afgelopen drie jaar. Het daadwerkelijke tarief en te betalen bedrag hangt af van de waarde van het onroerend goed in Zwijndrecht.
Afvalstoffenheffing	7,4	Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid, zie verder paragraaf lokale heffingen.

Parameter	%	Toelichting
Rioolheffing	4,4	Uitgangspunt is meerjarige kostendekkendheid, zie paragraaf lokale heffingen
Begraafplaatsrechten	2,8	Bij de begroting 2016 is besloten (bij amendement) om naar 100% kostendekkendheid toe te werken, door de tarieven te verhogen met een dubbele inflatie.
Hondenbelasting	0	De uitgaven worden niet geïndexeerd en daarmee de opbrengst ook niet.
Marktgelden	1,4	Bij de begroting 2013 is besloten om het uitgangspunt van 100% kostendekkendheid los te laten en te volstaan met marktconforme tarieven. Voor 2020 stellen wij voor om de inflatie van 1,4% toe te passen en door te gaan met het doorberekenen van de stroomkosten.
Parkeergelden	0	Het voorstel is om voorshands de tarieven niet aan te passen. Het betaald parkeren in Walburg is afgeschaft. Het betaald parkeren op het Veerplein blijft vooralsnog gehandhaafd. In het Stationsgebied komt een blauwe zone (met een ontheffingsregeling).
Bouwleges, overige leges en heffingen	1,4	Afgezien van tarieven die door het rijk worden bepaald, verhoging met 1,4% inflatie.
Tarieven verhuur gemeentelijke accommodaties en dergelijke	1,4	Verhogen tarieven met 1,4% inflatie.
Dividenden	n.v.t.	De dividenden van de BNG, Evides, Eneco, zijn gebaseerd op de Begroting 2019.
Precario niet zijnde kabels en leidingen	1,4	Verhogen tarieven met 1,4% inflatie.
Precario op kabels en leidingen	0	Inflatie niet meer van toepassing. Vanaf 2022 wordt precario op kabels en leidingen van de nutsbedrijven afgeschaft, dit is al verwerkt in onze meerjarenbegroting.

Analyse op hoofdlijnen

x € 1.000,-

		Vershil saldo begroting 2020 versus jaarrekening 2018	Lasten	Baten
		resultaat jaarrek 2018 (ex mutaties reserves)	€ 125.999-	€ 125.890
		resultaat begroting 2020 (ex mutaties reserves)	€ 135.765-	€ 130.041
		Vershil resultaat (ex. mutaties reserves) begroting 2020 versus jaarrekening 2018	€ -9.766	€ 4.151
Nummer	Programma	Omschrijving	Lasten 2020 vs 2018	Baten 2020 vs 2018
1	1	Uitvoering vastgoed; het budget van buitensportaccomodaties (€ 1,1 miljoen) zijn in 2019 overgeheveld en toegevoegd aan het budget 'uitvoering vastgoed'. De doorberekening van salarislasten is gestegen met € 0,4 miljoen en de BTW-lasten door de verruiming van de sportvrijstelling zijn gestegen met € 0,3 miljoen.	-1.745	-969
2	1	In 2018 heeft de gemeente eenmalige subsidieinkomsten ontvangen voor de kwaliteitsimpuls Waalbos en gebiedsontwikkeling.	1.062	-1.014
3	1	Ruimtelijke ordening; de doorberekening van de salarislasten is gestegen met € 0,6 miljoen.	-593	
4	1	Bouwgrondexploitatie; actualisatie raming grex-en.	-820	
5	3	Door extra inzet op de aanpak van kindermishandeling (€ 0,3 mln) en de stijging van de kosten voor jeugdzorg (€ 0,9 mln) zijn de geraamde kosten 2020 hoger dan de lasten in 2018.	-1.214	
6	3	Maatschappelijke dienstverlening; hogere lasten door een hogere bijdrage aan de GRD als gevolg van de ingeschatte hogere WMO-lasten van € 1,5 miljoen voor WMO-oud (hulpmiddelen, Drechtopper, huishoudelijke hulp) en WMO-nieuw. Ook de kosten voor beschermd wonen zijn hoger (€ 0,5 mln).	-2.128	
7	3	Vanuit voorzichtigheid is in 2020 (nog) geen rekening gehouden met de uitkering van het overschot op beschermd wonen.		-1.070
8	4	In 2018 is een deel van het budget voor wegen, bruggen en openbare verlichting niet besteed en doorgeschoven naar 2019 (€ 0,7 mln). De kapitaallasten zijn in 2020 bijna € 0,3 mln hoger. De kosten voor afvalinzameling door HVC zijn gestegen met € 0,8 mln. Hier staan hogere baten voor afvalstoffenheffing tegenover.	-1.921	1.135
9	4	Door de nieuwe kostenverdeelssystematiek van de Veiligheidsregio stijgt onze bijdrage in 3 jaar - van 2018 tot 2020 - met € 475.000.	-473	
10	5	De inkomsten uit leges zijn gedaald met € 0,4 miljoen doordat de reisdocumenten sinds 2014 lager geldig zijn. Vanaf 2019 is nagenoeg iedereen in het bezit van een geldig reisdocument. In 2018 zijn meer bouwvergunningen verstrekt dan begroot wat leidde tot € 0,5 miljoen meer inkomsten.		-836
11	Overhead	In de begroting 2020 is rekening gehouden met een stelpost voor de cao stijging ad € 0,8 mln. Daarnaast is in het kader van het uitvoeringsprogramma 2018-2022 is in 2020 een budget van € 0,8 mln opgenomen voor organisatieontwikkeling	-1.609	
12	Alg. Dek.	De rentelasten zijn gewijzigd met € 0,4 miljoen als gevolg van de verlaging van de renteomslag. Bij de programma's leidt dat tot lagere lasten. Op basis van een doorrekening van de circulaire van het Rijk is de algemene uitkering gestegen. Dit komt door: a) plannen van de rijksoverheid voor hogere uitgaven, m.n. bij het aantreden van het kabinet Rutte III, b) enkele extra toevoegingen, zoals Loon- en Prijscompensatie op Wmo, participatie en de extra Jeugdmiddelen c) jaarlijkse inflatiecorrectie (dus voor twee jaren) d) eventuele herverdeel-effecten	-449	6.827
13	Div.	Diverse posten	124	78
Totaal			€ -9.766	€ 4.151

x € 1.000,-

		Vershil saldo begroting 2020 versus begroting 2019	Lasten	Baten
		resultaat begroting 2019 (ex mutaties reserves)	€ 132.451-	€ 125.702
		resultaat begroting 2020 (ex mutaties reserves)	€ 135.765-	€ 130.041
		Vershil resultaat (ex. mutaties reserves) begroting 2020 versus begroting 2019	€ -3.314	€ 4.339
Nummer	Programma	Omschrijving	Lasten 2020 vs 2019	Baten 2020 vs 2019
1	1	Ruimtelijk beleid; lagere baten en lasten door incidentele uitgaven in 2019 voor de Spoorzone (€ 375.000), polder Buitenland-Lage Nesse (€ 519.000), Waalbos (€ 188.000). Daarnaast is er sprake van een lagere doorberekening van salarislasten (€ 320.000). Voor Polder Buitenland-Lage Nesse en het Waalbos zijn minder inkomsten, door bijvoorbeeld minder subsidies, begroot.	1.359	-521
2	1	Bouwgrondexploitatie; actualisatie raming grex-en.	-1.914	1.887
3	2	Werk en Inkomens; hogere lasten door hogere bijdrage aan de GRD van € 1,3 miljoen. Daartegenover staat een lagere deelnemersbijdrage van € 770.000 als gevolg van het amendement van de Drechtraad. Daarnaast worden minder bijstandsuitgaven verwacht. Voor 2020 worden € 568.000 hogere BUIG-inkomsten verwacht.	-406	568
4	3	Sport en recreatie; lagere doorberekening van salarislasten en raming BTW/Spuk-lasten	481	
5	3	Maatschappelijke dienstverlening; hogere lasten door een hogere bijdrage aan de GRD als gevolg van de ingeschatte hogere WMO-lasten van € 1,6 miljoen voor WMO-oud (hulpmiddelen, Drechthopper, huishoudelijke hulp) en WMO-nieuw. Daarnaast verwacht de GRD € 0,47 miljoen hogere lasten in het kader van beschermd wonen.	-1.969	
6	4	Afval en reiniging; HVC verzorgt de afvalinzameling en reiniging voor de gemeente. De kosten voor ophalen en afvoeren van huisvuil en de inzameling van PMD worden € 457.000 hoger. Daarnaast wordt de straatreiniging goedkoper. Vanwege de hogere kosten is de afvalstoffenheffing met 7,4% verhoogd wat leidt tot hogere inkomsten ten opzichte van het vorig begrotingsjaar. In de paragraaf lokale heffingen is de berekening van de kostendekkendheid opgenomen.	-257	375
7	4	Infrastructuur; lagere lasten voor asfalt en openbare verlichting doordat in 2019 budget uit 2018 is overgeheveld.	155	
8	4	Riolering; hogere storting in de voorziening riolering als gevolg van de verlaging van de omslagrente van 2% naar 1,5%. De rioolheffing stijgt met 3% conform GRP 2018-2022 wat leidt tot hogere inkomsten. In de paragraaf lokale heffingen is de berekening van de kostendekkendheid opgenomen.	-302	295
9	4	Brandweer; bij de vaststelling van de nieuwe kostenverdeelssystematiek is gekozen voor een ingroei-model. Hierdoor stijgt de bijdrage t.o.v. 2019 met € 189.000. In 2019 is sprake van een incidentele hogere bate door de uitkering van het jaarresultaat 2018 ad € 170.000.	-189	-170
10	4	Milieu regulier; dit betreft de overheveling budget van de subsidiegeluidsanerling naar 2019 van in totaal € 341.000 (inkomsten en uitgaven), daarnaast is er sprake van een lagere doorberekening van € 130.000.	454	-341
11	Alg Dek	Alg. dekkingsmiddelen; de rentelasten zijn gewijzigd met € 740.000 als gevolg van de verlaging van de renteomslag. Daarnaast is de algemene uitkering op basis van de maart - en meicirculaire 2019 met € 2,5 miljoen gestegen.	-740	2.350
12	Div	Diverse posten	14	-104
Totaal			€ -3.314	€ 4.339

Een toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van de meerjarenraming van het vorig begrotingsjaar treft u aan op pagina 7.

Incidentele baten en lasten 2020-2023

Structureel evenwicht

In verband met de aanscherping van het financieel toezicht is in de begroting en de meerjarenraming het structureel en reëel evenwicht geïntroduceerd. Het BBV is aangepast, zodat de raad en financieel toezichthouder (provincie) kunnen vaststellen of sprake is van een structureel en reëel evenwicht in de begroting en de meerjarenraming.

Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-)reserve gedurende een periode van minimaal drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten.

Het structureel en reëel begrotingsevenwicht wordt berekend door de totale lasten en baten te verminderen met de incidentele lasten en baten. Het saldo dat overblijft moet positief zijn (zie laatste tabel).

De functie van het onderstaand overzicht is om te laten zien door welke incidentele baten en lasten het exploitatieresultaat is beïnvloed. Voor het begrip incidenteel kan gedacht worden aan baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaren voordoen. Het is daarbij van belang dat het gaat om eenmalige zaken. Na de tabel volgt de inhoudelijke toelichting op de belangrijkste posten en een conclusie.

	2020	2021	2022	2023
<u>BATEN</u>				
<i>Onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen</i>				
Heffing op ondergrondse kabels en leidingen	1.246	1.246		
Verrekening met reserves				
Ottrekking aan de reserve WVE ter dekking kosten strateeg reg samenw.	54			
Ottrekking aan de reserve WVE ter dekking kosten Omgevingswet	50			
Ottrekking aan reserve WVE ter dekking Raadsprogramma 2018-2022	2.894	1.663	392	0
Totale incidentele baten	4.244	2.909	392	0
	2020	2021	2022	2023
<u>LASTEN</u>				
<i>Programma 1 Wonen, bouwen en Wooncarriere</i>				
Stichting Hooge Nesse (Kadernota 2018)	60			
Taskforce gebiedsontwikkeling (Raadsprogramma 2018-2022))	100	100	100	
Implementatie Omgevingswet (Kadernota 2018)	50			
MKB Katalysatorfonds (Kadernota 2020)	77			
Aanpak zwerfafval (Raadsprogramma 2018-2022)	88			
<i>Programma 2 - Bestrijding van armoede</i>				
Deltaplan Armoede (Raadsprogramma 2018-2022)	500	500	0	0
Economisch agenda-(Raadsprogramma 2018-2022)	25	125	125	0
Economisch agenda (Kadernota 2018)	65			
<i>Programma 3 - Welzijn en Zorg</i>				
Aanpak kindermishandeling (Kadernota 2018)	100			
Aanpak kindermishandeling intensivering (Raadsprogramma 2018-2022)	300	300		
Zorgmariniers (Raadsprogramma 2018-2022)	170	170		
Pilot verwarde personen (Raadsprogramma 2018-2022)	50			
75 jaar bevrijding (Kadernota 2020)	10			
Plan een Plek voor iedereen (Kadernota 2020)	589			
<i>Onderdeel 8 - Overhead</i>				
Organisatieontwikkeling en uitvoeringskosten (Raadsprogramma 2018-2022)	1.000	1.000	500	
Strateeg regionale samenwerking (Kadernota 2017)	54			
Totale incidentele lasten	3.238	2.195	725	0
Saldo incidentele baten en lasten (effect op jaarresultaat)	1.006	714	-333	0

- = nadelige beïnvloeding + = voordelige beïnvloeding

Toelichtingen

Heffing op ondergrondse kabels en leidingen

Op landelijk niveau heeft in 2017 besluitvorming plaatsgevonden over het afschaffen van precario-belasting op kabels, buizen en leidingen. Vanaf 2022 wordt de precario op kabels en leidingen afgeschaft. Tot die tijd moet het tarief 2016 worden gehanteerd. De opbrengst op precario kabels en leidingen bedraagt circa € 1.246.000 en vervalt dus vanaf 2022.

Deltaplan Armoede

Dit betreft de incidentele budgetten die door de raad beschikbaar zijn gesteld om de armoede in Zwijndrecht structureel terug te dringen. Het is een van de pijlers van het Raadsprogramma 2018-2022.

Plan een plek voor iedereen

In de Kadernota 2020 zijn middelen gereserveerd voor die (groeierende) groep mensen in Zwijndrecht, die, als gevolg van de transitie van intramurale naar extramurale zorg, een extra steuntje nodig hebben. Onze lokale infrastructuur is nog onvoldoende toegerust om deze mensen te kunnen helpen, met als gevolg het ontstaan van overlast voor de buurt en een verminderd welbevinden van de mensen die het betreft. De raad heeft in besluit van 24 september 2019 (2019 – 15568) zijn fiat gegeven aan de uitvoering van dit plan.

Organisatieontwikkeling en uitvoeringskosten

Dit budget is beschikbaar gekomen om de organisatie voldoende (tijdelijke) capaciteit te geven om de doelen uit het raadsprogramma te verwezenlijken. Naast capaciteit, wordt met middelen voor de doorontwikkeling van de organisatie ook een slag gemaakt in een verdere kwaliteitsverbetering van het werk dat de gemeente doet.

Conclusie

Op basis van het overzicht incidentele baten en lasten kan geconcludeerd worden dat de begrotings-saldi voor de jaren 2020 en 2021 **voordelig** en 2022 **nadelig** worden beïnvloed door de incidentele baten en lasten.

Begrotingsruimte 2020-2023

Presentatie van het begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten vóór bestemming	-5.727	-4.988	-4.415	-3.636
Toevoegingen aan de reserves	-950	-970	-823	-636
Onttrekkingen aan de reserves	3.702	2.295	1.025	633
Begrotingssaldo na bestemming	-2.975	-3.663	-4.213	-3.639
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	1.006	714	-333	0
Structureel begrotingssaldo	-3.981	-4.377	-3.880	-3.639

Het bovenstaand overzicht geeft aan hoe onze *oorspronkelijke begroting* eruit ziet: alle jaren zijn niet sluitend, dit betekent dat de structurele lasten niet gedekt worden door de structurele baten en de begroting dus materieel niet in evenwicht is.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Ingevolge het BBV (artikel 19) dient in de (meerjaren-)begroting een overzicht opgenomen te worden van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. In het onderstaand overzicht zijn de verrekeningen met reserves opgenomen die meerjarig (> 4 jaren) zijn.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves 2020-2023						
Verrekening met reserve:	Omschrijving mutatie		Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
LASTEN						
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière						
Grote Projecten	voordeel Educatiefplein		122	122	122	122
Weerstandvermogen Exploitatie Grondbedr.	BTW-risico LOC		43	44	45	46
Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	winstneming Bakestein		478	519	412	218
Totaal Programma 1			643	685	579	386
Onderdeel 10 Financien						
Taakmutaties algemene uitkering	storting in reserve (circulaires)		307	266	225	231
Totaal Onderdeel Financien			307	266	225	231
TOTALE LASTEN			950	951	804	617
BATEN						
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière						
Grote Projecten	dekking afschrijvingsl LOC		31	32	33	35
Grote Projecten	BTW-risico LOC		43	44	45	46
Onderwijshuisvesting	dekking kapitaallasten		150	148	146	144
Totaal Programma 1			224	224	224	225
Onderdeel Overhead						
Grote Projecten	dekking afschr lasten gem huis		292	292	292	292
Totaal Onderdeel Overhead			292	292	292	292
TOTALE BATEN			516	516	516	517

Bedragen x € 1.000

Uiteenzetting financiële positie en de toelichting

Bestaand en nieuw beleid

Dit is een nieuw onderdeel in de begroting, dat tot doel heeft inzicht te bieden welke wijzigingen in 2020 optreden ten opzicht van eerdere begrotingen. Dit komt logischerwijze neer op de aanpassingen en (nieuwe) voorstellen die in de kadernota door de raad zijn overgenomen. Hieronder worden deze schematisch weergegeven.

Kenmerk kadernota 2020	Onderwerp	2020	2021	2022	2023
A1	GRD*	-2.840	-3.258	-4.220	-5.729
A2	SOJ	-1.252	-1.192	-1.211	-1.222
A3	OZHZ, VRZHZ en DG&J indexatie	-136	-136	-136	-136
A4	DG&J	-48	-48	-48	-48
A5	Drechtwerk	102	71	12	-19
B1	Index lonen (nieuwe cao ambtenaren, 5% over twee jaar)	-785	-785	-785	-785
B2	Plafond BCF	-750	-750	-750	-750
B3	Investeringsonderwijsvesting kapitaallasten	-	-	-221	-449
B4	Wet verplichte GGZ	-	-	-	-
C2	Regulier budget groen	-200	-200	-200	-200
C3	Investerings sportaccommodaties	-	-200	-195	-190
C4	Uitvoeringsagenda groenvisie	-133	-43	-43	-43
C7	Personele zaken: Handhaver (illegale) bebouwing	-25	-25	-25	-25
C8	Personele zaken: Regiostrategie voortzetten	-45	-106	-106	-106
C9	Personele zaken: Informatiemanager	-87	-87	-87	-87
C10	MKB Katalysatorfonds	-77	-	-	-
C12	75 jaar bevrijding	-10	-	-	-
C13	Beschermd Wonen - Inkomsten (75%)	960	-	-	-
C14	Beschermd Wonen - Lokaal plan	-589	-	-	-
C15	Sus-wachten	-10	-10	-10	-10
C16	Meerkosten nieuw zwembad voorkeursvariant	-	-	-50	-50
C17	Onderzoeksbudget Ledig Erf (tbv investering)	-75	-	-	-
C18	Fasering investeringen gemeentehuis	-	-35	-6	-6
D1	Buurtaanpak	-185	-185	-185	-185
D2	Gewoon Veilig	-69	-157	-157	-157
D3	Trots op Zwijndrecht	-30	-	-	-
E3	Leges reinigingsrecht, bouwen en publiekszaken	16	16	16	16
E4	Tarieven verhuur gem. accommodaties	18	18	18	18
E5	OZB-totaalontvangst (driejaarsgemiddelde inflatie 2018, 2019 en 2020)	171	171	171	171
E6	Totaalopbrengst hondenbelasting	-	-	-	-
F1	Accres - trap op en af	638	366	45	136
F2	Ontwikkeling aantallen, loon - en prijs compensaties sociaal domein, WOZ ontwikkeling	1.140	1.166	1.186	1.263
F3	BTW compensatiefonds	-153	-153	-153	-153
F4	3D's restant (participatie en Voogdij/18+)	53	89	217	325
F4	Reserveren participatie/voogdij 18+	-53	-89	-217	-325
F5	Taakmutaties en decentralisatie-uitkeringen	91	47	55	61
F5	Opnemen als uitgave/storten in reserve	-147	-101	-99	-105
F6	Incidentele jeugdmiddelen	897	904	-	-
F7	Afspraken jeugd VNG/BZK	-	-	904	904
G1	Amendement GRD	770	1.188	2.150	3.659
Totaal invloed op begrotingssaldo		-2.843	-3.524	-4.130	-4.227

Bedragen x €1.000. Negatieve bedragen zijn extra lasten/lagere baten.

Positieve bedragen hogere baten/lagere lasten

Geprognosticeerde begin- en eindbalans

De geprognosticeerde balans is een verplicht onderdeel van de begroting. Op basis van de geprognosticeerde balans worden de financiële kengetallen berekend (zie paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing in de beleidsbegroting).

Activa	Realisatie 31-12-2018	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2021	Begroting 31-12-2022	Begroting 31-12-2023
(im) Materiële vaste activa	180.330	189.733	206.790	227.724	238.324	239.278
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	1.601	1.601	1.601	1.601	1.601	1.601
Financiële vaste activa: Leningen	6.244	6.038	5.827	5.609	5.385	5.155
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0	0	0
Totaal Vaste Activa	188.175	197.372	214.218	234.934	245.310	246.034
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	14.793	14.502	10.506	9.713	7.101	6.861
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen <1 jaar	24.081	24.081	24.081	24.081	24.081	24.081
Liquide middelen	17	17	17	17	17	17
Overlopende activa	3.834	3.834	3.834	3.834	3.834	3.834
Totaal Vlottende Activa	42.725	42.434	38.438	37.645	35.033	34.793
Totaal Activa	230.900	239.806	252.656	272.579	280.343	280.827

Passiva	Realisatie 31-12-2018	Begroting 31-12-2019	Begroting 31-12-2020	Begroting 31-12-2021	Begroting 31-12-2022	Begroting 31-12-2023
Eigen vermogen	46.979	40.753	35.028	30.033	25.612	21.992
Voorzieningen	14.578	13.936	13.123	13.919	14.403	14.553
Vaste schuld	132.615	142.813	156.703	161.501	173.992	177.474
Totaal Vaste Passiva	194.172	197.502	204.854	205.453	214.007	214.019
Vlottende schuld	29.055	34.631	40.129	59.453	58.663	59.135
Overlopende passiva	7.673	7.673	7.673	7.673	7.673	7.673
Totaal Vlottende Passiva	36.728	42.304	47.802	67.126	66.336	66.808
Totaal Passiva	230.900	239.806	252.656	272.579	280.343	280.827

Bedragen x € 1.000

De geprognosticeerde balans is opgesteld in overeenstemming met de grondslagen van de begroting. De geprognosticeerde balans wordt mede gebruikt voor het bepalen van het EMU-saldo en de financiële kengetallen.

De meest opvallende zaken in de geprognosticeerde balans zijn de stijgende materiële vaste activa (als gevolg van het investeringsplan), de stijgende schuldenpositie (als gevolg van het investeringsplan en de negatieve resultaten) en het dalende eigen vermogen (als gevolg van de negatieve resultaten). De zelfde ontwikkelingen zien we ook in het EMU-saldo en in de financiële kengetallen terug komen.

EMU-saldo

In de Wet Hof wordt geregeld dat medeoverheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren in het kader van het respecteren van de Europese begrotingsdoelstellingen. De Europese begrotingsdoelstellingen betreffen:

- overheidstekort (EMU-saldo) maximaal 3% van het BBP
- EMU-schuld maximaal 60% van het BBP
- middellange termijn doelstelling voor het EMU-saldo is begrotingsevenwicht (dus EMU-saldo nihil).

Het Rijk en de medeoverheden hebben afgesproken om gebruik te maken van een beheersmodel voor het EMU-saldo voortvloeiend uit de Wet Hof. Er blijft sprake van een macronorm voor het EMU-saldo die niet onderverdeeld wordt in een micronorm per individuele overheid (er is wel een referentiewaarde per individuele overheid met een signaleringsfunctie). Als er sprake is van een (dreigende) overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken. Er is ruimte voor afspraken over een collectief verbeterpad. Het bestuurlijk overleg dient concrete resultaten op te leveren en meerjarig zicht op het wél voldoen aan de norm. In 2015 is een wetswijziging aangenomen waarbij het sanctiemechanisme wordt vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt heeft de Minister de mogelijkheid met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden te beheersen, bijvoorbeeld door middel van het faseren van investeringen.

In de onderstaande tabel is een meerjarig overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

				Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
EMU-SALDO				-15.980	-19.599	-24.340	-11.925	-4.184
EMU-SALDO referentiewaarde				-4.646	-4.646	-4.646	-4.646	-4.646
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde				-11.334	-14.953	-19.694	-7.279	462
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-206	-211	-218	-224	-230
			Uitzettingen	0	0	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	0	0	0	0	0
			Liquide middelen	0	0	0	0	0
	Passiva		Overlopende activa	0	0	0	0	0
		Vaste Passiva	Vaste schuld	10.198	13.890	4.798	12.491	3.482
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	5.576	5.498	19.324	-790	472
			Overlopende passiva	0	0	0	0	0
		Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa		0	0	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Het EMU-saldo is in alle jaren negatief en overschrijdt de referentiewaarde alleen in 2023 niet. Het negatieve EMU-saldo wordt veroorzaakt door de stijgende schuldenpositie en de negatieve resultaten. Het EMU-saldo wordt minder negatief naar 2023 toe, dit komt voornamelijk door het dalende investeringsplan in die jaren.

Investeringsplan

INVESTERINGSPLAN	2020			2021			2022			2023		
Investerings-	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw
budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget
		2020			2020			2020			2020	
Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière												
Renoveren veld G Pelikaan 2020 w ordt Kunstgras 1 Bakestein	300	161	461			-			-			-
Renoveren veld G Pelikaan 2020 (BTW)		-63	-63									
Renoveren veld E+F vv Heerjansdam 2020	100	21	121			-			-			-
Renoveren veld E+F vv Heerjansdam 2020 (BTW)		-21	-21			-			-			-
Duurzaamheidsmaatr. Welzijnsgeb. 2019	69		69			-			-			-
Duurzaamheidsmaatr. Sportgebouw en 2019	35	7	42	34	7	41			-			-
Duurzaamheidsmaatr. Sportgebouw en 2019 (BTW)		-7	-7		-7	-7						
VVGZ Levensd. verlengend onderhoud veld C			-	325		325			-			-
Renoveren veld M Groote Lindt w ordt Kunstgras 2 Bakestein	-	363	363	300	-300	-			-			-
Renoveren veld M Groote Lindt w ordt Kunstgras 2 Bakestein (BTW)		-63	-63									
Groote Lindt veld P (w ordt veld G) renoveren			-			-	50	11	61			-
Groote Lindt veld P (w ordt veld G) renoveren (BTW)			-					-11	-11			
Pelikaan Veld B Renoveren			-			-	400	84	484			-
Pelikaan Veld B Renoveren (BTW)			-					-84	-84			
Pelikaan veld E (w ordt veld I) renoveren			-			-	365	77	442			-
Pelikaan veld E (w ordt veld I) renoveren (BTW)			-					-77	-77			
HUD hoofdveld vervanging asfaltpaden	250	53	303			-			-			-
HUD hoofdveld vervanging asfaltpaden (BTW)		-53	-53									
Kunstgrasveld vv Heerjansdam		693	693									
Kunstgrasveld vv Heerjansdam (BTW)		-120	-120									
Parkeerplaatsen sp Molenwei		58	58									
Parkeerplaatsen sp Molenwei (BTW)		-10	-10									
Parkeerplaatsen sp Bakestein		21	21									
Parkeerplaatsen sp Bakestein (BTW)		-3	-3									
Looppad langs veld ZBC + bruggetje sp Bakestein		60	60									
Looppad langs veld ZBC + bruggetje sp Bakestein (BTW)		-11	-11									
Verlichting hoofdveld vv Heerjansdam		73	73									
Verlichting hoofdveld vv Heerjansdam (BTW)		-13	-13									
Verlichting hoofdveld Groote Lindt		73	73									
Verlichting hoofdveld Groote Lindt (BTW)		-13	-13									
Verl. Hoofdveld ZBC		91	91									
Verl. Hoofdveld ZBC (BTW)		-16	-16									
Verl softbalveld HSV		139	139									
Verl softbalveld HSV (BTW)		-24	-24									
Verl. Honkbalveld HSV		182	182									
Verl. Honkbalveld HSV (BTW)		-32	-32									
Verlichting veld C sp Bakestein		79	79									
Verlichting veld C sp Bakestein (BTW)		-14	-14									
Verl. Trainingshoek 1 en 2 sp Bakestein		36	36									
Verl. Trainingshoek 1 en 2 sp Bakestein (BTW)		-6	-6									
Verl. Veld B vv Heerjansdam		79	79									
Verl. Veld B vv Heerjansdam (BTW)		-14	-14									
Verl. Veld D vv Heerjansdam		61	61									
Verl. Veld D vv Heerjansdam (BTW)		-11	-11									
Uitbreiding Walburgcollege		730	730			-			-			-
Nieuw bouw school Duivenvoorde		2.250	2.250		2.250	2.250			-			-
Nieuw bouw school Kim			-		2.350	2.350		2.350	2.350			-
Nieuw bouw school Toermalijn (centrum)			-			-		800	800		800	800
Nieuw bouw school Tandem			-			-			-		1.150	1.150
Totaal Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière	754	4.736	5.490	659	4.300	4.959	815	3.149	3.964	-	1.950	1.950

INVESTERINGSPLAN	2020			2021			2022			2023		
Investerings-	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw
budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget
		2020			2020			2020			2020	
Programma 4 Veiligheid en leefomgeving												
Parkgroen begr. Munnikensteeg	17		17	120		120			-			-
Parkgroen begr. Jeroen Boschlaan	431		431	21		21			-			-
Parkgroen begraafplaats Heerjansdam	8		8	53		53			-			-
Herinr. Vak T+N begr. Jeroen Boschlaan	223		223			-			-			-
Herinr. Vak K begr. Munnikensteeg	39		39			-			-			-
Herinr. Veld H begr. Munnikensteeg			-			-			-	38		38
Verv. Rieten kap begr Jeroen Boschlaan			-	16		16			-			-
Modernis. Rouw centrum (keuken en ventilatie)			-	15		15			-			-
Vervanging speeltoestellen 2020	500		500			-			-			-
Vervanging speeltoestellen 2021			-	500		500			-			-
Vervanging speeltoestellen 2022			-			-	500		500			-
Beschoeiing sloten en vijvers 2020	162		162			-			-			-
Beschoeiing sloten en vijvers 2021			-	162		162			-			-
Beschoeiing sloten en vijvers 2022			-			-	162		162			-
Beschoeiing sloten en vijvers 2023			-			-			-	-	162	162
Renovatie damw and Lindew eg, Duinbeek en Groenendaal	-	350	350			-			-			-
Vervanging riolering Vliegeniersbuurt	114		114	1.027		1.027	760		760			-
Vervanging riolering Colijnw eg	925	-25	900	526	31	557			-			-
Vervanging riolering Heer Oudelands Ambacht	2.791	-225	2.566	2.099	-303	1.796	1.887	-55	1.832	-	1.817	1.817
Vervanging riolering Schildersbuurt	1.449	-1.214	235	-	1.434	1.434			-			-
Vervanging riolering Jeroen Boschlaan	618	-409	209		425	425			-			-
Vervanging riolering Verzetsheldenbuurt Noord/West	162		162	1.014		1.014	665		665	-	65	65
Vervanging riolering Kort Ambacht Noord	1.242	-1.001	241	188	864	1.052	-	190	190			-
Vervanging riolering w inkelcentrum Walburg	792	19	811	209	279	488			-			-
Vervanging riolering indische buurt	161	54	215	845	-845	-			-			-
Vervanging riolering Sterrenbuurt (fase 3)	-	857	857			-			-			-
Vervanging riolering Lindelaan	152	-86	66			-			-			-
Vervanging riolering Witte de Withstraat	577	150	727	358	-188	170			-			-
Vervanging riolering Eikenboomstraat	410	-391	19	80	465	545			-			-
Vervanging riolering HJD Sportlaan Burg Dercksenstr.	344	-161	183	-	161	161			-			-
Vervanging riolering Kort Ambacht fase 2+ (2022-2025)	-		-	-		-	16		16	-	119	119
Vervanging riolering da Costastraat	52	-52	-	353	-353	-	373	-373	-			-
Vervanging riolering De Passage		37	37		224	224		225	225		10	10
Vervanging riolering julianadorp	-	559	559	-	1.365	1.365	-	1.848	1.848	-		-
Vervang. Riolering Kort Ambacht fase 1 2023-2025										-	9	9

INVESTERINGSPLAN	2020			2021			2022			2023		
Investerings-	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw	Investerings-	Mutatie	Nieuw
budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget	budget	kadernota	budget
		2020			2020			2020			2020	
Kade Zomerlust en Maasplein	2.711	-872	1.839	-	2.148	2.148	-	901	901	-		-
Reconstructie Vliegeniersbuurt	56		56	505		505	374		374	-		-
Reconstructie Kort Ambacht Noord (uitgaven)	1.103	-889	214	166	763	929	-	169	169			-
Reconstructie Verzetsheldenbuurt Noord/West	73		73	456		456	299		299	-	29	29
Reconstructie indische buurt 2020-2021	132	66	198	692	-692	-			-			-
Reconstructie Sterrenbuurt (fase 3)	15	445	460			-			-			-
Reconstructie Heer Oudelands Ambacht	1.860	-150	1.710	1.398	-202	1.196	1.258	-36	1.222	-	1.212	1.212
Reconstructie Schildersbuurt	432	-362	70	-	428	428			-			-
Reconstructie Colijnweg	853	-24	829	486	29	515			-			-
Reconstructie Kort Ambacht (2e fase + / 2022-2025)	-		-	-		-	11		11	90	-7	83
HOV-D Koninginneg (uitgaven)	-	68	68			-			-			-
Reconstructie winkelcentrum Walburg	1.759	42	1.801	465	620	1.085			-			-
Reconstructie Witte de Withstraat	623	162	785	388	-203	185			-			-
Reconstructie Molenweg fase 2			-	319		319			-			-
Keermuren Maasplein	130	-130	-	-	130	130			-			-
Herinrichting Karel Doormanlaan	-		-	116	-116	-	68	48	116	-	68	68
Herinrichting Ringdijk	494	-494	-	18	-18	-			-	-	512	512
Reconstructie Eikeboomstraat	615	-597	18	120	383	503			-			-
Bestrating Julianadorp	-	405	405	-	989	989	-	1.338	1.338			-
Geluidsmuur Karel Doormanlaan			-			-			-	-	80	80
Reconstructie Jeroen Boschlaan	1.375	-909	466	-	947	947			-			-
Reconstructie Jeroen Boschlaan (inkomsten)							-340	-340				-
Reconstructie Lindelaan	-	84	84			-			-			-
Reconstructie HJD Sportlaan Burg Dercksenstr.	249	-116	133	-	116	116			-			-
Reconstructie HJD Dorpsstraat-Randweg centrum	256	-	256			-			-			-
Reconstructie da Costastraat	63	-63	-	432	-432	-	455	-455	-			-
Reconstructie Bouquet	467		467			-			-			-
Uitvoering HOVD Koninginneg (2019) - uitgaven		233	233			-			-			-
Uitvoering HOVD Koninginneg (2019) - inkomsten		-233	-233			-			-			-
Inrichting Veerplein (visie)	1.350	-667	683		1.178	1.178		570	570			-
Reconstructie de Passage	-	83	83		100	100		101	101		5	5
Reconstructie HJD Randweg 2021				-	1.034	1.034						-
Reconstr. kort ambacht fase 1 2023-2025										-	7	7
Totaal Programma 4 Veiligheid en leefomgeving	25.785	-5.456	20.329	13.147	10.761	23.908	6.828	4.131	10.959	128	4.088	4.216
Programma 8 overhead												
Vervanging tractie buitenruimte 2020	176		176			-			-			-
Vervanging tractie buitenruimte 2021			-	176	57	233			-			-
Vervanging tractie buitenruimte 2022			-			-		233	233	-	-	-
Vervanging tractie buitenruimte 2023			-			-			-		156	156
Routine investering hardw are jaarschijf 2020	25		25						-			-
Routine investering hardw are jaarschijf 2021			-	25		25			-			-
Routine investering hardw are jaarschijf 2022			-			-	45		45			-
Routine investering hardw are jaarschijf 2023			-			-			-	-	25	25
Routine investering huisvesting/meubilair c.a. 2020	23	237	260			-			-			-
Routine investering huisvesting/meubilair c.a. 2021			-	298	-198	100			-			-
Routine investering huisvesting/meubilair c.a. 2022			-			-	-	23	23			-
Routine investering huisvesting/meubilair c.a. 2023			-			-			-	-	200	200
Totaal Programma 8 overhead	224	237	461	499	-141	358	45	256	301	-	381	381
TOTALEN INVESTERINGEN	26.763	-483	26.280	14.305	14.920	29.225	7.688	7.536	15.224	128	6.419	6.547

Verloop van de reserves

Verloopoverzicht reserves 2019-2020

Reserves	Verloop 2019								Verloop 2020							
	Saldo begin 2019	Resultaat-bestemming 2018	Overige vermeer-deringen	Totale vermeer-deringen	Overige vermin-deringen	Verminderen-ten ter dekking van afschrijvingen	Totale vermin-deringen	Saldo eind 2019	Saldo begin 2020	Resultaat-bestemming 2019	Overige vermeer-deringen	Totale vermeer-deringen	Overige vermin-deringen	Verminderen-ten ter dekking van afschrijvingen	Totale vermin-deringen	Saldo eind 2020
Algemene reserves																
Weerstandscapaciteit Exploitatie	33.683	2.095		2.095	26.176		26.176	9.602	9.602	218		218	2.998		2.998	6.822
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	1.331		393	393	67		67	1.657	1.657		43	43			0	1.700
Subtotaal Algemene reserves	35.014	2.095	393	2.488	26.243	0	26.243	11.259	11.259	218	43	261	2.998	0	2.998	8.522
Bestemmingsreserves																
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	2.179		721	721			0	2.900	2.900		478	478			0	3.378
Reserve Grote Projecten	3.353		122	122	67	322	389	3.086	3.086		122	122	43	323	366	2.842
Reserve Spoorzone/Noordoevers uitvoeringsprogr.	0		20.000	20.000			0	20.000	20.000			0			0	20.000
Reserve Taakmutaties algemene uitkering	660		184	184	127		127	717	717		307	307	31		31	993
Egalisatiereserve Reiniging	0			0	20		20	-20	-20			0	19		19	-39
Reserve Huisvesting onderwijs	1.375			0	113		113	1.262	1.262			0	150		150	1.112
Reserve Organisatieveranderingen	126			0	27		27	99	99			0	9		9	90
Reserve Risico Jeugd/Wmo	367			0	367		367	0	0			0			0	0
Reserve Inkomensondersteuning SDD	674			0	343		343	331	331			0			0	331
Reserve Koninginneweg	578			0			0	578	578			0			0	578
Reserve Generatiepact	95			0			0	95	95			0			0	95
Reserve Thuis in Zwijndrecht	463			0	236		236	227	227			0	129		129	98
Subtotaal Bestemmingsreserves	9.870	0	21.027	21.027	1.300	322	1.622	29.275	29.275	0	907	907	381	323	704	29.478
Totaal reserves	44.884	2.095	21.420	23.515	27.543	322	27.865	40.534	40.534	218	950	1.168	3.379	323	3.702	38.000

Bedragen x € 1.000

Verloopoverzicht reserves 2021-2023

	Verloop 2021				Verloop 2022				Verloop 2023			
	Saldo begin 2021	Totale vermeerderingen	Totale verminderingen	Saldo eind 2021	Saldo begin 2022	Totale vermeerderingen	Totale verminderingen	Saldo eind 2022	Saldo begin 2023	Totale vermeerderingen	Totale verminderingen	Saldo eind 2023
Algemene reserves												
Weerstandscapaciteit Exploitatie	6.822	0	4.638	2.184	2.184	0	4.055	-1.871	-1.871		4.213	-6.084
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	1.700	44	0	1.744	1.744	45	0	1.789	1.789	45	0	1.834
Subtotaal Algemene reserves	8.522	44	4.638	3.928	3.928	45	4.055	-82	-82	45	4.213	-4.250
Bestemmingsreserves												
Reserve Gerealiseerde Winstpotentie Grondbedrijf	3.378	519	0	3.897	3.897	412	0	4.309	4.309	218	0	4.527
Reserve Grote Projecten	2.842	122	368	2.596	2.596	122	370	2.348	2.348	122	372	2.098
Reserve Spoorzone/Noordoevers uitvoeringsprogr.	20.000	0	0	20.000	20.000	0	0	20.000	20.000	0	0	20.000
Reserve Taakmutaties algemene uitkering	993	266	0	1.259	1.259	225	0	1.484	1.484	231	0	1.715
Egalisatiereserve Reiniging	-39	19	0	-20	-20	19	0	-1	-1	19	0	18
Reserve Huisvesting onderwijs	1.112	0	148	964	964	0	146	818	818	0	144	674
Reserve Organisatieveranderingen	90	0	0	90	90	0	0	90	90	0	0	90
Reserve Risico Jeugd/Wmo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Inkomensondersteuning SDD	331	0	0	331	331	0	0	331	331	0	0	331
Reserve Koninginneweg	578	0	116	462	462	0	116	346	346	0	116	230
Reserve Generatiepact	95	0	0	95	95	0	0	95	95	0	0	95
Reserve Thuis in Zwijndrecht	98	0	0	98	98	0	0	98	98	0	0	98
Subtotaal Bestemmingsreserves	29.478	926	632	29.772	29.772	778	632	29.918	29.918	590	632	29.876
Totaal reserves	38.000	970	5.270	33.700	33.700	823	4.687	29.836	29.836	635	4.845	25.626

Bedragen x € 1.000

Toelichting mutaties reserves

Hierna gaan wij nader in op de belangrijkste *mutaties* in de reserves.

Weerstandsvermogen Exploitatie (algemene reserve)

Weerstandscapaciteit Exploitatie (algemene reserve)				
omschrijving mutaties	2020	2021	2022	2023
Resultaatbestemming 2019	218			
Resultaatbestemming 2020		-2.975		
Resultaatbestemming 2021			-3.663	
Resultaatbestemming 2022				-4.213
Dekking salarislasten strateeg regionale samenwerking (KN 2017)	-54			
Dekking kosten implementatie Omgevingswet (KN 2018)	-50			
Uitvoering raadsprogramma 2019-2022	-2.894	-1.663	-392	
Saldo mutaties	-2.780	-4.638	-4.055	-4.213

- = vermindering reserve + = toevoeging aan de reserve

Bedragen x € 1.000

Weerstandsvermogen Grondbedrijf

De jaarlijkse toevoeging aan deze reserve betreft de dekking van het BTW-risico van het LOC vanuit de reserve Grote Projecten (zie ook paragraaf Grondbeleid elders in deze begroting).

Gerealiseerde winstpotentie grondbedrijf

De jaarlijkse toevoeging aan deze reserve betreft de tussentijdse winstneming van het project Ba-kestein (zie ook paragraaf Grondbeleid elders in deze begroting).

Grote Projecten

Reserve Grote Projecten				
omschrijving mutaties	2020	2021	2022	2023
Dekking afschrijvingslasten gemeentehuis	-292	-292	-292	-292
Dekking afschrijvingslasten LOC@	-31	-32	-33	-34
Dekking BTW-risico LOC (naar reserve Weerstandsvermogen Grondbedrijf)	-43	-44	-45	-45
Dekking kosten sloop loods Noordoevers				
Toevoeging dekkingsoverschot Educatiefplein	122	122	122	122
Saldo mutaties	-244	-246	-248	-249

- = vermindering reserve + = toevoeging aan de reserve

Bedragen x € 1.000

Taakmutaties algemene uitkering

De jaarlijkse toevoeging aan deze reserve betreft de taakmutaties in de algemene uitkering, in afwachting van de beleidsmaatregelen die daarvoor zijn bestemd.

Reiniging

De verrekening met de reserve heeft betrekking op het saldo (negatief dan wel positief) van Reiniging. In de eerste jaren laat de reserve een negatief saldo zien, maar door de jaarlijkse toevoeging is de reserve aan het eind van de periode weer positief.

Huisvesting onderwijs

De jaarlijkse onttrekking aan deze reserve betreft de dekking van de kapitaallasten van een aantal investeringen in het onderwijs.

Inkomensondersteuning SDD

De reserve is bedoeld om de (toekomstige) tekorten op het onderdeel inkomensondersteuning bij de SDD te dekken.

Koninginneweg

De jaarlijkse onttrekking aan deze reserve betreft de dekking van de afschrijvingslasten van de voorbereidingskosten van de investering in de Koninginneweg.

Generatiepact

De reserve is bedoeld om de dekking van de kosten voortvloeiend uit de Generatiepact te dekken. Omdat er bij de jaarrekeningen fluctuaties kunnen optreden wordt deze reserve jaarlijks gemuteerd op basis van de daadwerkelijke realisaties. Bij een overschot van het budget wordt dit gestort in en bij een tekort onttrokken aan de reserve.

Thuis in Zwijndrecht

Het doel van deze reserve is het vergroten van het financieel inzicht aangaande het beleids- en uitvoeringsplan integratie van vergunningshouders 2018 tot en met 2020.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen 2020-2023

Hieronder treft u tenslotte een overzicht aan met de budgettaire effecten voor de jaarlijkse exploitatiebegroting, veroorzaakt door de verrekeningen met de algemene- en bestemmingsreserves, alsmede de voorzieningen.

Budgettaire effecten reserves en voorzieningen Begroting 2020-2023 voor de exploitatie				
(bedragen x € 1.000)				
	2020	2021	2022	2023
Begrotingssaldi	-2.975	-3.663	-4.213	-3.639
Verrekeningen met reserves:				
Storting	-950	-970	-823	-636
Onttrekking	3.702	2.295	1.025	633
saldo verrekeningen met reserves	2.752	1.325	202	-3
Verrekeningen met voorzieningen:				
Storting	-1.464	-1.512	-1.292	-1.043
Vrijval	738	770	855	910
Saldo verrekeningen met voorzieningen	-726	-742	-437	-133
NB. Exclusief rentebijdragen op voorzieningen				
Totaal effect voor de begrotingssaldi	2.026	583	-235	-136
- = nadeel voor de exploitatie				

Verloop van de voorzieningen

Verloopoverzicht voorzieningen 2019-2020 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving voorziening	Ultimo 2018	Mutaties 2019				Ultimo 2019	Mutaties 2020				Ultimo 2020
		Vermeerderingen		Verminderingen			Vermeerderingen		Verminderingen		
		Toevoeging rente	Overige ver- meerderingen	Vrijval	Aanwending		Toevoeging rente	Overige ver- meerderingen	Vrijval	Aanwending	
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>											
Pensioen Wethouders	2.739	0	130	0	63	2.806	0	130	0	69	2.867
Subtotaal	2.739	0	130	0	63	2.806	0	130	0	69	2.867
<u>Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</u>											
Riolering	3.152	0	795	794	0	3.153	0	1.334	738	0	3.749
Subtotaal	3.152	0	795	794	0	3.153	0	1.334	738	0	3.749
Totaal voorzieningen	5.891	0	925	794	63	5.959	0	1.464	738	69	6.616
<u>Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren</u>											
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	8.687	174	67	951	0	7.977	160	0	1.629	0	6.507
Dubieuze Debiteuren Algemeen	40	0	0	0	0	40	0	0	0	0	40
Dubieuze Debiteuren Belastingen	250	0	0	0	0	250	0	0	0	0	250
Subtotaal	8.977	174	67	951	0	8.267	160	0	1.629	0	6.797
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	14.868	174	992	1.745	63	14.226	160	1.464	2.367	69	13.413

N.B.:

- de voorziening Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf wordt in de jaarstukken op twee plekken in de balans gepresenteerd. Voor de grondexploitaties waarvan de boekwaarde door de voorziening negatief is geworden wordt het bedrag onder nul, gepresenteerd onder de voorzieningen. Het restant wordt in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de begroting kiezen we uit praktische overwegingen voor een samengevoegde presentatie;
- de voorzieningen inzake dubieuze debiteuren worden in de jaarstukken niet gepresenteerd onder de vaste passiva, maar in mindering gebracht op de overige vorderingen.

Verloopoverzicht voorzieningen 2021-2023 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving voorziening	Ultimo 2020	Mutaties 2021		Ultimo 2021	Mutaties 2022		Ultimo 2022	Mutaties 2023		Ultimo 2023
		Ver- meerderingen	Ver- minderingen		Ver- meerderingen	Ver- minderingen		Ver- meerderingen	Ver- minderingen	
<u>Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's</u>										
Pensioen Wethouders	2.867	130	76	2.921	130	86	2.965	130	119	2.976
Subtotaal	2.867	130	76	2.921	130	86	2.965	130	119	2.976
<u>Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</u>										
Riolering	3.749	1.382	770	4.361	1.162	855	4.668	913	910	4.671
Subtotaal	3.749	1.382	770	4.361	1.162	855	4.668	913	910	4.671
Totaal voorzieningen	6.616	1.512	846	7.282	1.292	941	7.633	1.043	1.029	7.647
<u>Voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren</u>										
Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf	6.507	130	0	6.637	133	0	6.770	135	0	6.906
Dubieuze Debiteuren Algemeen	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40
Dubieuze Debiteuren Belastingen	250	0	0	250	0	0	250	0	0	250
Subtotaal	6.797	130	0	6.927	133	0	7.060	135	0	7.196
Totaal voorzieningen inclusief voorzieningen grondbedrijf en dubieuze debiteuren	13.413	1.642	846	14.209	1.425	941	14.693	1.178	1.029	14.843

N.B.:

- de voorziening Stedelijke Ontwikkeling Grondbedrijf wordt in de jaarstukken op twee plekken in de balans gepresenteerd. Voor de grondexploitatie waarvan de boekwaarde door de voorziening negatief is geworden wordt het bedrag onder nul, gepresenteerd onder de voorzieningen. Het restant wordt in mindering gebracht op het onderhanden werk. Voor de begroting kiezen we uit praktische overwegingen voor een samengevoegde presentatie;
- de voorzieningen inzake dubieuze debiteuren worden in de jaarstukken niet gepresenteerd onder de vaste passiva, maar in mindering gebracht op de overige vorderingen.

Pensioenvoorziening Wethouders

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van toekomstige pensioenaanspraken van wethouders. Het gaat enerzijds om pensioenoverdracht van een vertrekkende of gewezen wethouder aan zijn volgende werkgever of pensioenfonds en anderzijds om de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders, waarvan de pensioenberekening is meegenomen in het saldo per begin 2014. Hiervoor is een jaarlijks vaste dotatie begroot van € 130.000. De aanwending betreft de pensioenlasten van gepensioneerde wethouders. Er wordt al jaren gesproken over het vormen van een landelijk pensioenfonds voor politieke ambtsdragers. Op dat moment zal in één keer de noodzakelijke kapitaalvoorziening in dat fonds moeten worden gestort.

Voorziening riolering

Deze voorziening is bedoeld om de jaarlijkse fluctuaties in de inkomsten en uitgaven voor riolering in de exploitatie op te vangen. Het exploitatieoverschot wordt toegevoegd aan de voorziening. De aan de rioolheffing toe te rekenen BTW wordt onttrokken aan de voorziening. Het saldo van riolering bestaat naast de toe te rekenen BTW ook uit de toe te rekenen overhead. De overhead mag volgens de verslaggevingsregels niet meer doorberekend worden naar de taakvelden, maar de overhead is nog wel onderdeel van de berekening van de rioolheffing.

Voorziening stedelijke ontwikkeling Grondbedrijf

Deze voorziening dient voor de dekking van de nadelige exploitatieresultaten van af te sluiten grondexploitaties. Onderstaand een overzicht van de jaarlijkse mutaties. Voor een specificatie per project verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid.

<i>Vermeerdering:</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Rentebijbeschrijving (2,0%)	174	160	130	133	135
Aanvulling voorzieningencluster Heerjansdam	67				
Totaal	241	160	130	133	135

<i>Vermindering:</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Vrijval Euryza	327				
Vrijval ORW Zuidelijke Driehoek	624				
Vrijval voorzieningencluster Heerjansdam		1.629			
Totaal	951	1.629	0	0	0

Bedragen x € 1.000

Voorziening dubieuze debiteuren

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van algemene openstaande vorderingen. Het saldo van de voorziening is bepaald door een inschatting te maken van de inbaarheid van de openstaande vorderingen.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

Deze voorziening dient ter dekking van het oninbaar worden van openstaande belastingvorderingen. De benodigde omvang is op basis van een risicoanalyse door Gemeentebelastingen Drechtsteden bepaald.

Bijlagen

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Programma/taakvelden	Begroting		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière</i>			
0.10 Mutaties reserves	-642	531	-111
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-45	68	22
2.1 Verkeer en vervoer	-217	179	-38
2.2 Parkeren	-49	114	65
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	478	478
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-560	89	-471
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.501	25	-1.476
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-564	9	-555
5.2 Sportaccommodaties	-2.733	734	-2.000
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-82	56	-25
5.5 Cultureel erfgoed	-32	0	-32
5.6 Media	-11	46	35
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-502	23	-480
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.830	304	-1.526
8.1 Ruimtelijke Ordening	-1.724	139	-1.585
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-3.963	3.963	0
8.3 Wonen en bouwen	-1.101	78	-1.024
<i>Subtotaal programma 1 Wonen, bouwen en wooncarrière</i>	<i>-15.557</i>	<i>6.835</i>	<i>-8.722</i>
<i>Programma 2 Bestrijding van armoede</i>			
0.10 Mutaties reserves	0	624	624
3.1 Economische ontwikkeling	-412	0	-412
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-581	1.225	644
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-84	71	-12
6.3 Inkomensregelingen	-22.442	15.718	-6.724
6.4 Begeleide participatie	-4.198	0	-4.198
6.5 Arbeidsparticipatie	-2.153	0	-2.153
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-79	0	-79
<i>Subtotaal programma 2 Bestrijding van armoede</i>	<i>-29.950</i>	<i>17.638</i>	<i>-12.311</i>
<i>Programma 3 Welzijn en zorg</i>			
0.10 Mutaties reserves	0	1.033	1.033
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.172	456	-1.716
5.1 Sportbeleid en activering	-1.024	0	-1.024
5.2 Sportaccommodaties	-39	0	-39
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-101	0	-101
5.6 Media	-1.359	0	-1.359
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-112	0	-112
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.397	64	-4.333
6.2 Wijkteams	-3.925	0	-3.925
6.3 Inkomensregelingen	-46	0	-46
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-798	0	-798
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-9.358	0	-9.358
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-9.178	0	-9.178
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-705	960	255
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-1.504	0	-1.504
7.1 Volksgezondheid	-2.437	0	-2.437
8.3 Wonen en bouwen	-13	0	-13
<i>Subtotaal programma 3 Welzijn en zorg</i>	<i>-37.169</i>	<i>2.513</i>	<i>-34.656</i>

Programma/taakvelden	Begroting		
	Lasten	Baten	Saldo
<i>Programma 4 Veiligheid en leefomgeving</i>			
0.63 Parkeerbelasting	0	178	178
0.64 Belastingen overig	-143	204	60
0.8 Overige baten en lasten	-5	438	432
0.10 Mutaties reserves	0	783	783
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-3.561	0	-3.561
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-128	0	-128
2.1 Verkeer en vervoer	-7.651	440	-7.211
2.2 Parkeren	-291	0	-291
2.3 Recreatieve Havens	-6	5	-1
2.4 Economische Havens en waterwegen	-132	60	-72
2.5 Openbaar vervoer	-148	0	-148
5.4 Musea	-20	0	-20
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.771	75	-3.696
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-75	15	-61
6.3 Inkomensregelingen	-1.245	0	-1.245
7.2 Riolering	-5.558	7.589	2.030
7.3 Afval	-7.076	7.376	300
7.4 Milieubeheer	-1.116	10	-1.106
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-988	826	-161
<i>Subtotaal programma 4 Veiligheid en leefomgeving</i>	<i>-31.915</i>	<i>17.996</i>	<i>-13.918</i>
<i>Programma 5 Dienstverlening en bestuur</i>			
0.1 Bestuur	-3.386	0	-3.386
0.2 Burgerzaken	-1.849	479	-1.369
0.63 Parkeerbelasting	0	53	53
1.2 Openbare orde en Veiligheid	-55	31	-24
2.2 Parkeren	-10	0	-10
6.2 Wijkteams	-4	0	-4
8.3 Wonen en bouwen	-801	444	-357
<i>Subtotaal programma 5 Dienstverlening en bestuur</i>	<i>-6.104</i>	<i>1.006</i>	<i>-5.097</i>
<i>Programma 6 Financiën</i>			
0.5 Treasury	-24	0	-24
0.61 OZB woningen	-94	0	-94
0.62 OZB- niet woningen	-302	0	-302
0.64 Belastingen overig	-486	0	-486
0.8 Overige baten en lasten	-60	311	251
0.10 Mutaties reserves	-307	0	-307
<i>Subtotaal programma 6 Financiën</i>	<i>-1.274</i>	<i>311</i>	<i>-963</i>

